

TENDINȚE în ECONOMIA MOLDOVEI

Nr. 52/2025 (Sem II, 2024)

ISSN 1857-3126

Chișinău

TENDINȚE în ECONOMIA MOLDOVEI

Nr. 52/2025 (Sem II, 2024)

ISSN 1857-3126

Chișinău

ECHIPA TEM:

Coordonatori: Alexandru Stratan, Angela Timuș, Olga Timofei

Contribuții: Ecaterina Heghea (Evenimente politice, economice, sociale); Alexandru Ceban (Producția); Olga Timofei (Prețuri, rate de schimb, politica monetară); Viorica Popa (Finanțe); Stela Ciobu, Tatiana Iașișin (Sectorul extern); Alexandra Novac (Mediul de afaceri); Tatiana Colesnicova, Mihai Ciobanu (Sectorul social); Zinovia Toacă (Prognoza 2025)

Publicația este elaborată cu suportul financiar al Subprogramului 030101 „Fortificarea rezilienței, competitivității și durabilității economiei Republicii Moldova în contextul procesului de aderare la Uniunea Europeană”, finanțare instituțională.

Echipa **TEM** este recunoscătoare pentru cooperarea instituțiilor publice din Republica Moldova: Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Ministerul Finanțelor, Banca Națională a Moldovei, Biroul Național de Statistică.

Toate drepturile sunt rezervate. Nici o informație din această publicație nu poate fi retipărită sau reprodusă sub nici o formă fără permisiunea scrisă a INCE.

<https://doi.org/10.36004/nier.met.2024.52>

© Institutul Național de Cercetări Economice, ASEM

Pentru informații adiționale Vă rugăm să ne contactați:

Institutul Național de Cercetări Economice, ASEM

2064, RM, Chișinău, Str. Ion Creangă, 45

Tel: (+ 373 22) 50-11-00, Fax: (+ 373 22) 74-37-94

e-mail: info@ince.md, web site: www.ince.md

CUPRINS

Principalele evenimente politice, economice și sociale din Republica Moldova	9
Rezumatul ediției	11
PRODUCȚIA	13
PREȚURI, RATE DE SCHIMB ȘI POLITICA MONETARĂ	21
FINANȚE	28
SECTORUL EXTERN	38
MEDIUL DE AFACERI	45
SECTORUL SOCIAL	47
PROGNOZA PENTRU ANUL 2025	51
ANEXE STATISTICE	58

DATE GENERALE

Denumirea oficială	REPUBLICA MOLDOVA
Capitala	Chișinău
Președinte	Maia Sandu
Președintele Parlamentului	Igor Grosu
Prim-ministru	Dorin Recean
Parlamentul Republicii Moldova	100 deputați: Frațiunea parlamentară "Partidul Acțiune și Solidaritate" – 62, Frațiunea parlamentară a Blocului Comuniștilor și Socialiștilor – 29, Deputați Independenți – 5, Deputați neafiliați – 4.
Obținerea independenței	27 august 1991
Suprafața	33,8 mii km ²
Unități administrative	32 raioane, 13 municipii, UTA Găgăuzia, Unitățile administrative-teritoriale din stînga Nistrului
Populația cu reședință obișnuită	2401,2 mii locuitori (la 8.04. 2024)
Principalele religii	ortodoxă (95,0%), baptistă (1,1%), martorii lui Iehova (0,7%), penticostală (0,5%), adventistă (0,3%), atei (0,6%), fără religie (0,8%) etc.
Moneda națională	Leu moldovenesc (cursul mediu de schimb, Semestrul II, 2024: 1 USD = 17,8 MDL; 1 EUR = 19,3 MDL)

ABREVIERI

ACECL	Acordul Central European al Comerțului Liber
ACR	Avantajul Comparativ Relevant
AGCS	Acordul General asupra Comerțului cu Servicii
AHPCC	Analiza hazardului și punctul critic de control
AID	Asociația Internațională pentru Dezvoltare
ALSAC	Acordul de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător
ATP	Preferințe Comerciale Autonome
APC	Acordul de Parteneriat și Cooperare
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BIM	Biroul Internațional al Muncii
BMA	Biroul Migrație și Azil
BNM	Banca Națională a Moldovei
BPN	Bugetul Public Național
BNS	Biroul Național de Statistică
BPA	Bune practici agricole
BTC	Bariere Tehnice în Comerț
CBN	Certificatele Băncii Naționale
CE	Comisia Europeană
CFA	Consumul Final al Autorităților Publice
CFP	Consumul Final al Populației
CNPF	Comisia Națională a Pieței Financiare
CPE	Coeficientul Protecției Efective
CSCI	Clasificatorul Standard de Comerț Internațional
CSI	Comunitatea Statelor Independente
CT	Contingent Tarifar
DPI	Drepturile Proprietății Intelectuale
DST	Drepturi Speciale de Tragere
EAD	Echivalent ad-valorem
EUR	Euro, moneda unică europeană
FMI	Fondul Monetar Internațional
f.p.s.a.p.	Față de perioada similară a anului precedent
INCE	Institutul Național de Cercetări Economice
IHH	Indicele Herfindahl-Hirschman
IMM	Întreprinderi Mici și Mijlocii
IPC	Indicele Prețurilor de Consum
IPP	Indicele Prețului de Producție
IPPI	Indicele Prețurilor Producției Industriale
ISD	Investiții Străine Directe
IVF	Indicele Volumului Fizic
IVU	Indicele Valorii Unitare
MAIA	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
MAIB	Moldova Agroindbank
MDL	Leu Moldovenesc

MDED	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
MF	Ministerul Finanțelor
MSF	Măsuri sanitare și fitosanitare
NCMF	Națiunea cea mai Favorizată
NEER	Rata Nominală Efectivă de Schimb
NPC	Coeficientul Protecției Nominale
OCEMN	Organizația Cooperării Economice a Mării Negre
ODA	Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului
OIM	Organizația Internațională a Migrației
OMC	Organizația Mondială a Comerțului
ONU	Organizația Națiunilor Unite
PIB	Produsul Intern Brut
RC	Rata de concentrare
REER	Rata Reală Efectivă de Schimb
SGP	Sistemul Generalizat de Preferințe
TEM	Tendențe în Economia Moldovei
TVA	Taxa pe Valoare Adăugată
UE	Uniunea Europeană
USD	Dolar SUA
UTA	Unitate teritorial-administrativă
VAB	Valoare Adăugată Brută
VMS	Valorile Mobiliare de Stat

TABELE

Tabelul 1.1. Evoluția trimestrială a PIB în anul 2024

Tabelul 1.1. Principalele tipuri ale producției vegetale, 2024

Tabelul 1.2. Principalele tipuri ale producției animale, anul 2024, %

Tabelul 1.3. Structura investițiilor în active imobilizate în anul 2024

Tabelul 1.4. Structura investițiilor în active imobilizate pe surse de finanțare în anul 2024

Tabelul 1.5. Volumul mărfurilor transportate în anul 2024

Tabelul 1.6. Numărul de pasageri transportați pe moduri de transport public pentru anul 2024

Tabelul 1.7. Turiști și excursioniști participanți la turismul organizat prin intermediul agențiilor de turism și a tur operatorilor, anul 2024

Tabelul 4.1. Balanța de plăți a Republicii Moldova, agregate principale, mil. USD

Tabelul 4.2. Principalii indicatori aferenți poziției internaționale, mil.USD (la sfârșitul perioadei)

Tabelul 4.3. Datoria externă brută, mil.USD

Tabelul 5.1. Indicii de creștere a numărului de întreprinderi înregistrate și radiate în perioada 2019-2024 față de perioada similară a anului precedent, %

Tabelul 7.1. Evoluția principalilor indicatorilor macroeconomici în anii 2021-2024 și prognoza pentru anul 2025

FIGURI

Figura 1.1. Evoluția PIB în anii 2008 – 2024, %

Figura 1.2. Contribuția componentelor de resurse la formarea PIB-ului în anul 2024 și la creșterea acestuia față de anul 2023, %

Figura 1.3. Contribuția componentelor de utilizări la formarea PIB-ului în anul 2024 și la creșterea acestuia față de anul 2023, %

Figura 1.4. Indicii volumului producției industriale în anii 2010 - 2024 (%)

Figura 1.5. Evoluția volumului producției agricole în anii 2014 - 2024, %.

Figura 2.1.1. Ritmul anual de creștere a indicilor de preț: IPC și producția industrială

Figura 2.1.2. Ritmul anual de creștere al IPC și inflației de bază, %

Figura 2.1.3. Evoluția medie anuală a prețurilor în construcții și la produsele agricole, %

Figura 2.1.4. Evoluția cursului mediu nominal de schimb al MDL comparativ cu USD și EURO și ritmurilor de creștere, %

Figura 2.2.1. Evoluția ratelor de politică monetară ale BNM

Figura 2.2.2. Evoluția operațiunilor BNM pe piața monetară

Figura 2.2.3. Evoluția activelor oficiale de rezervă și activitatea BNM pe piața valutară interbancară

Figura 2.2.3. Structura și evoluția masei monetare M3, mil. MDL

Figura 3.1.1. Ritmul de creștere a veniturilor și cheltuielilor lunare ale BPN, mil. MDL, %

Figura 3.1.2. Structura veniturilor în BPN, mil. MDL, %

Figura 3.1.3. Structura cheltuielilor în BPN în anul 2023-2024, mil. MDL, %

Figura 3.1.4. Deficitul finanțelor publice, mil. MDL

Figura 3.1.5. Datoria sectorului public, mld. MDL, %

Figura 3.1.6. Dinamica datoriei de stat, mil. MDL, %

Figura 3.2.1. Gradul de intermediere financiară a sectorului bancar, %

Figura 3.2.2. Evoluția calității activului bancar

Figura 3.2.3. Evoluția calității capitalului bancar

Figura 3.2.4. Evoluția rentabilității și profitabilității bancare

Figura 3.2.5. Evoluția creditelor neperformante și volumul creditelor acordate

Figura 3.2.6. Volumul creditelor noi acordate după valute, mil. MDL

Figura 3.2.7. Evoluția creditelor după valuta în care sunt acordate și categoria debitorilor

Figura 3.2.8. Evoluția structurii depozitelor atrase de bănci

Figura 4.1. Transferuri de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice (în bază netă) efectuate prin băncile din Republica Moldova pe trimestre, în anii 2020-2024, mil. USD

Figura 4.2. Distribuția estimativă a remitenților în RM pe țări de origine în anul 2024, %

Figura 4.3. Tendințele comerțului internațional cu mărfuri, în perioada 2020-2024, mil. USD

Figura 4.4. Tendințele comerțului internațional cu mărfuri, în perioada 2020-2024, mil. USD

Figura 4.5. Structura geografică a principalilor 10 parteneri comerciali ai RM și distribuția exporturilor pe grupe de mărfuri în 2024 (%)

Figura 4.6. Structura importurilor Republicii Moldova în 2024: distribuția geografică pe grupe de țări și compoziția pe categorii de mărfuri (%)

Figura 5.1. Evoluția înregistrărilor și radierilor din Registrul de Stat și a numărului net de întreprinderi noi create în 2019-2024

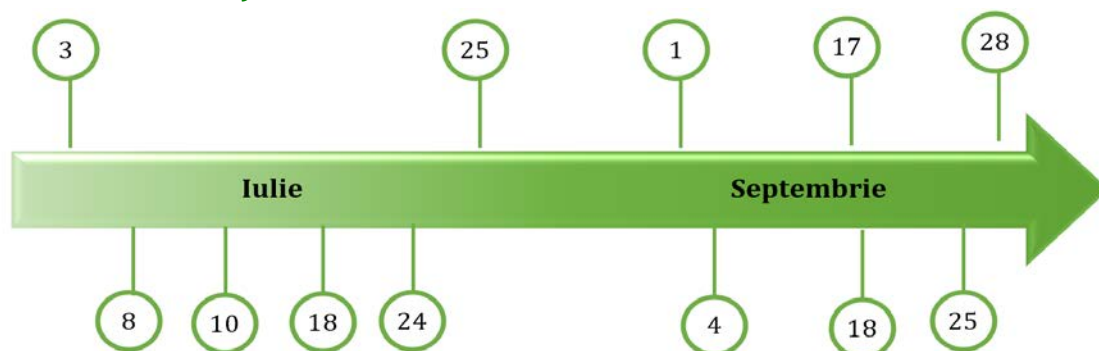
Figura 6.1. Evoluția numărului populației ocupate, al șomerilor și a ratelor de ocupare și a șomajului populației de 15 ani și peste, în valori trimestriale, anii 2023-2024

Figura 6.2. Dinamica salariului nominal în perioada T. I 2023 – T. IV 2024, MDL

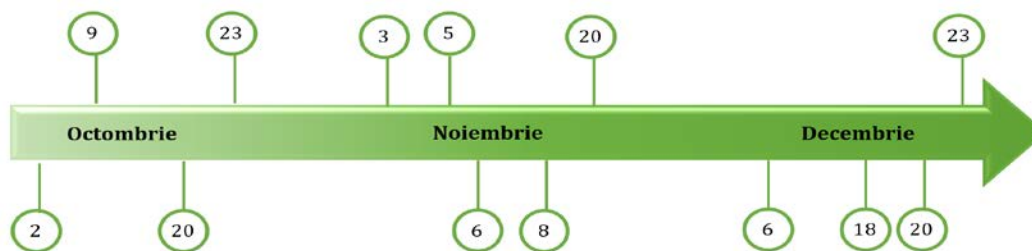
Figura 6.3. Dinamica veniturilor disponibile medii lunare și a cheltuielilor de consum medii lunare ale populației pe persoană în perioada T. I 2023 – T. IV 2024, MDL

Figura 6.4. Dinamica numărului de pensionari și a mărimii medii a pensiei la 1 ianuarie 2021-2025, mii pers., MDL

PRINCIPALELE EVENIMENTE POLITICE, ECONOMICE ȘI SOCIALE DIN REPUBLICA MOLDOVA

- 03.07** Executivul a aprobat Programul Național de Atragere a Investițiilor și Promovare a Exporturilor 2024-2028.
- 08.07** Guvernul a aprobat politica bugetar-fiscală și vamală pentru a.2025, cu măsuri de susținere a creșterii economice, sociale și investiționale.
- 08.07** Executivul a aprobat ratificarea deciziei Comitetului Mixt, din cadrul Convenției regionale, adoptate la 7 decembrie a.2023 la Bruxelles, referitor la regulile de origine preferențiale pan-euro-mediteraneene.
- 10.07** Guvernul a aprobat un nou regulament privind procedura de emitere a certificatelor de urbanism pentru proiectare și a autorizațiilor de construire sau desființare pentru lucrările de utilitate publică de interes național.
- 10.07** Executivul a aprobat Strategia de dezvoltare „Sport 2030”, care prevede modernizarea infrastructurii sportive, promovarea activităților fizice în instituțiile de învățământ și susținerea sportului de performanță.
- 18.07** Votat în prima lectură de Parlament: Procedurile vamale la schimburile comerciale dintre Republica Moldova și statele din zona euromediteraneeană vor fi simplificate.
- 24.07** Executivul a aprobat Regulamentul Programului de vouchere pentru electrocasnice, elaborat de Ministerul Energiei, care prevede acordarea de sprijin pentru circa 150 de mii de familii vulnerabile în vederea înlocuirii electrocasnicelor vechi cu echipamente noi, eficiente energetic, pe o perioadă de trei ani.
- 24.07** Guvernul a aprobat Programul de sprijin al micilor producători, care prevede acordarea unei finanțări nerambursabile de până la 70% din valoarea proiectului investițional, dar nu mai mult de 500 mii lei, pentru întreprinderile cu o cifră de afaceri anuală de până la 5 mil. lei și maximum 9 angajați. Contribuția minimă a beneficiarului va constitui 30% din suma proiectului.
- 25.07** Parlamentul a votat în lectura a doua politica bugetar-fiscală și vamală pentru anul 2025, care include măsuri orientate spre asigurarea sustenabilității economice, sociale și investiționale.
- 01.09** Acordul de Comerț Liber cu Islanda a intrat în vigoare.
- 04.09** Moldova și SUA au consolidat cooperarea dintre administrațiile vamale prin aprobarea, de către Executiv, a semnării unui Acord bilateral privind asistența reciprocă între cele două guverne.
- 17.09** În cadrul reuniunii Platformei de Parteneriat Republica Moldova a obținut sprijin financiar internațional pentru modernizarea țării, creșterea economică durabilă și adaptarea la schimbările climatice. Au fost semnate noi acorduri de finanțare destinate investițiilor în infrastructură și tranziției către o economie verde.
- 18.09** Executivul a aprobat hotărârea privind digitalizarea procesului de înregistrare a unităților de transport, în scopul extinderii accesului cetățenilor la serviciile electronice oferite de autorități.
- 28.09** Agenția de rating Fitch a oferit Moldovei ratingul de țară B+ cu perspectivă stabilă.

- 02.10** Executivul a aprobat o hotărâre, care simplifică accesul la concediul suplimentar pentru persoanele afectate de catastrofa de la Cernobil, prin eliminarea obligativității depunerii personale a cererii și digitalizarea procedurilor aferente.
- 09.10** Executivul a aprobat semnarea Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Coreea privind cooperarea economică.
- 20.10** Alegeri prezidențiale și referendum privind integrarea europeană. Participare: 58%.
- 23.10** BNM a semnat un acord de colaborare cu Corporația Financiară Internațională pentru dezvoltarea serviciilor financiare digitale.
- 23.10** Executivul a aprobat hotărârea privind implementarea Sistemului Informațional „e-Dosar”, care prevede digitalizarea dosarelor penale și contravenționale, facilitând schimbul de informații între autorități și automatizarea proceselor juridice și administrative.
- 03.11** Turul II al alegerilor prezidențiale: Maia Sandu realeasă cu 55,1% din voturi.
- 05.11** La Washington a fost semnat Acordul de implementare a proiectului „Facilitatea de Dezvoltare a IMM-urilor din Moldova” de către Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării și Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului.
- 06.11** Guvernul a aprobat crearea Agenției pentru Digitalizare în Justiție și Administrare Judecătorească.
- 08.11** Legislativul a votat în prima lectură proiectul de lege privind libertatea de stabilire a prestatorilor de servicii și libertatea de a furniza servicii.
- 15.11** BNM informează că, începând cu 2 ianuarie 2025, EURO va fi utilizat ca monedă de referință pentru stabilirea cursului oficial al leului moldovenesc, înlocuind dolarul SUA. Decizia reflectă orientarea economiei Republicii Moldova către piața Uniunii Europene, care joacă un rol dominant în structura comercială și financiară a țării.
- 20.11** Guvernul a aprobat modificarea Legii bugetului de stat pentru a. 2024, redistribuind resurse suplimentare pentru susținerea întreprinderilor mici și mijlocii, precum și pentru extinderea suprafețelor împădurite.
- 20.11** Guvernul a aprobat ratificarea Acordului moldo-italian în domeniul securității sociale: moldovenii angajați în Italia vor putea solicita pensia pentru limită de vârstă și alte prestații sociale.
- 06.12** Legislativul a votat în lectură finală, proiectul de lege privind libertatea de stabilire a prestatorilor de servicii și libertatea de a furniza servicii, armonizat cu legislația Uniunii Europene.
- 18.12** Guvernul a aprobat proiectul de lege privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole, care prevede un sistem eficient de finanțare, gestionare și monitorizare, pentru sporirea competitivității, dezvoltarea rurală durabilă și combaterea schimbărilor climatice.
- 20.12** Parlamentul a votat în lectură finală bugetul de stat pentru a.2025, care prevede majorări salariale, compensații la energie și creșterea prestațiilor sociale.
- 23.12** Guvernul a aprobat două mecanisme de ajutor de stat: unul destinat întreprinderilor din Zonele Economice Libere, pentru reducerea costurilor aferente investițiilor în active moderne și altul pentru susținerea investițiilor din industria națională în perioada 2025–2036.
- 23.12** Guvernul Republicii Moldova, Uniunea Europeană și Banca Mondială prin intermediul Organizației pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului din cadrul Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării au anunțat acordarea a 41 de milioane de lei în granturi pentru 72 de companii locale. Valoarea totală a investiției în economia națională se ridică la peste 89 de milioane lei.
- 23.12** Guvernul a aprobat schema de ajutor de stat regional pentru investiții, realizate în Republica Moldova, care va intra în vigoare la 1 ianuarie a.2025, ce prevede scutiri de impozit și granturi pentru susținerea industriei prelucrătoare și dezvoltarea regională.

REZUMATUL EDIȚIEI

În anul 2024 economia Republicii Moldova a înregistrat următoarele evoluții principale:

Indicatori macroeconomici: Produsul intern brut al Republicii Moldova pentru anul 2024 a atins valoarea de 323 816,8 mil. MDL, înregistrând o creștere în termeni reali cu doar 0,1% față de anul 2023.

Producția industrială s-a redus cu 1,1% (serie brută) față de anul 2023, confirmând declinul constant al industriei moldovenești început în anul 2020. Excepție a fost anul 2021, când s-a înregistrat o creștere a acesteia.

Producția agricolă globală în gospodăriile de toate categoriile s-a diminuat cu 14,6% față de anul 2023. În același timp, investițiile în activele imobilizate au înregistrat o creștere de 7,9% în această perioadă.

Inflația și cursul valutar: Indicele prețurilor de consum în anul 2024 a constituit 4,7% față de perioada similară a anului precedent, indicând o diminuare substanțială a presiunilor inflaționiste comparativ cu perioadele precedente.

În anul 2024, leul moldovenesc a continuat să manifeste o tendință de apreciere față de principalele valute de referință. Cursul mediu nominal de schimb a fost de 17,8 MDL/USD și 19,3 MDL/EUR, ceea ce indică o apreciere nominală de 0,8% în anul 2024 față de perioada similară a anului precedent a monedei naționale față de ambele monede de referință.

Politica monetară: Practic pe tot parcursul anului 2024, Banca Națională a Moldovei a promovat o politică cu elemente de relaxare a condițiilor monetare, răspunzând la evoluțiile macroeconomice favorabile și la diminuarea presiunilor inflaționiste. Însă spre finalul anului s-au conturat tendințe care au impus BNM să înăsprească din nou politica monetară.

Masa monetară: Anul 2024 s-a soldat cu o creștere ușoară a masei monetare. Agregatele monetare au înregistrat creșteri moderate, cu M1 avansând mai rapid decât M2 și M3, ceea ce sugerează o preferință pentru lichiditate și depozite la vedere, posibil ca răspuns la ratele scăzute ale dobânzilor.

Baza monetară a manifestat fluctuații minore pe parcursul anului, indicând o stabilitate monetară relativă în contextul politicii monetare prudente promovate de Banca Națională a Moldovei.

Finanțe publice: Veniturile bugetului public național au înregistrat majorări cu 7,9 % la finele anului 2024, mai mult decât veniturile acumulate în aceeași perioadă a anului 2023. Cheltuielile bugetului public național în anul 2024 s-au realizat în sumă de 122 962,7 mil. MDL, fiind în creștere cu 4,3% comparativ cu anul 2023.

Executarea bugetului public național a rezultat cu un deficit de 12624,2 mil. MDL, în descreștere cu 19% față de perioada similară a anului precedent. Ponderea datoriei sectorului public în PIB la finalul anului 2024 a fost de 38,8%, cu 3,1 p.p. mai puțin față de perioada similară a anului precedent. În anul 2024, RM a înregistrat un nivel al datoriei de stat de 37,5% din PIB, sub pragul de alertă de 43%, conform parametrilor de risc fiscal. Serviciul datoriei de stat reprezintă 6,7% din veniturile bugetului (excluzând granturile) către finele anului, sub plafonul de 10% stabilit în Program.

Sectorul bancar: La 31.12.2024, numărul băncilor licențiate a rămas neschimbat, constituind 11 unități, totodată Victoriabank fiind în proces de fuziune cu Banca Comercială Română Chișinău.

Rata fondurilor proprii ale băncilor s-a diminuat cu 3,6 p.p. până la 26,32%, depășind limita minimă de 10%. Rentabilitatea activelor a constituit 2,39% (-1,41 p.p.), iar rentabilitatea capitalului - 14,79% (-0,39 p.p.). Ponderea creditelor expirate reprezentau 1,9% din total (-1,3 p.p.).

Soldul depozitelor s-a majorat cu 13,4%, atingând 131,5 miliarde MDL. Volumul creditelor noi a crescut cu 34%, iar soldul creditelor cu 26,5%, constituind 47,5% din active. Piața creditelor de consum a cunoscut o evoluție remarcabilă, cu un volum total de 13,6 miliarde MDL. Creditele ipotecare au atins 8,1 miliarde MDL, în creștere de 2,5 ori față de anul 2023.

Sectorul extern: Deficitul contului curent al balanței de plăți s-a majorat cu 54,1% în anul 2024 comparativ cu anul 2023 și a constituit 2917,00 mil. USD sau 16,0% raportat la PIB. Creșterea semnificativă a deficitului contului curent a fost determinată de evoluțiile negative înregistrate de toate subconturile.

La sfârșitul anului 2024 datoria externă brută a constituit 10213,33 mil. USD, respectiv 56,1% raportat la PIB. Aceasta a crescut cu 0,9% pe parcursul anului 2024 (94,49 mil. USD) în comparație cu sfârșitul anului 2023. Raportul dintre datoria externă și PIB a scăzut cu 4,4 p.p. comparativ cu situația la 31.12.2023.

Comerțul exterior cu bunuri și transferurile: Valoarea totală a comerțului internațional cu mărfuri în anul 2024 a constituit 12620,2 mil. USD (-0,9% față de anul 2023), exporturile au constituit 3555,1 mil. USD (- 12,2%) și importurile 9065,2 mil. USD (+ 4,5%). Deficitul balanței comerciale a atins 5 510,1 mil. USD (+19,1%), iar gradul de acoperire a importurilor cu exporturi s-a diminuat până la 39,2% (- 7,5 p.p.).

Volumul transferurilor bănești din străinătate prin intermediul băncilor în favoarea persoanelor fizice în anul 2024 a însumat 1,61 mld. USD, înregistrând o scădere de 1% față de anul precedent.

Sectorul antreprenorial: Numărul întreprinderilor înregistrate în anul 2024 a marcat o creștere moderată de 13,6% față de aceeași perioadă a anului precedent. Potrivit datelor Agenției Serviciilor Publice, în Registrul de stat în 2024, au fost înregistrate 8778 întreprinderi noi.

Cu toate acestea, ritmul de creștere a numărului de întreprinderi radiate a fost mai rapid. Astfel, în anul 2024 au fost radiate 11252 de unități, ceea ce reprezintă o creștere de 29,9% față de anul precedent.

Piața forței de muncă: În anul 2024 populația ocupată și numărul șomerilor au scăzut semnificativ. Rata ocupării și rata șomajului au înregistrat reduceri. Populația inactivă a crescut ușor, iar ponderea tinerilor NEET s-a redus.

Salarii și venituri: Salariul mediu brut a înregistrat creșteri atât nominale, cât și reale, mai accentuate în sectorul real decât în cel bugetar. În 2024 veniturile disponibile ale populației au crescut mai rapid decât cheltuielile de consum. Mărimea medie a pensiilor a crescut în 2024 cu 8,1% față de perioada similară a anului precedent.

Capitolul I PRODUȚIA¹

Produsul intern brut

Produsul intern brut al Republicii Moldova, pentru anul 2024, a înregistrat o valoare de 323 816,8 mil. MDL, în prețuri curente de piață, înregistrând, astfel, o creștere în termeni reali cu doar 0,1% față de anul 2023.

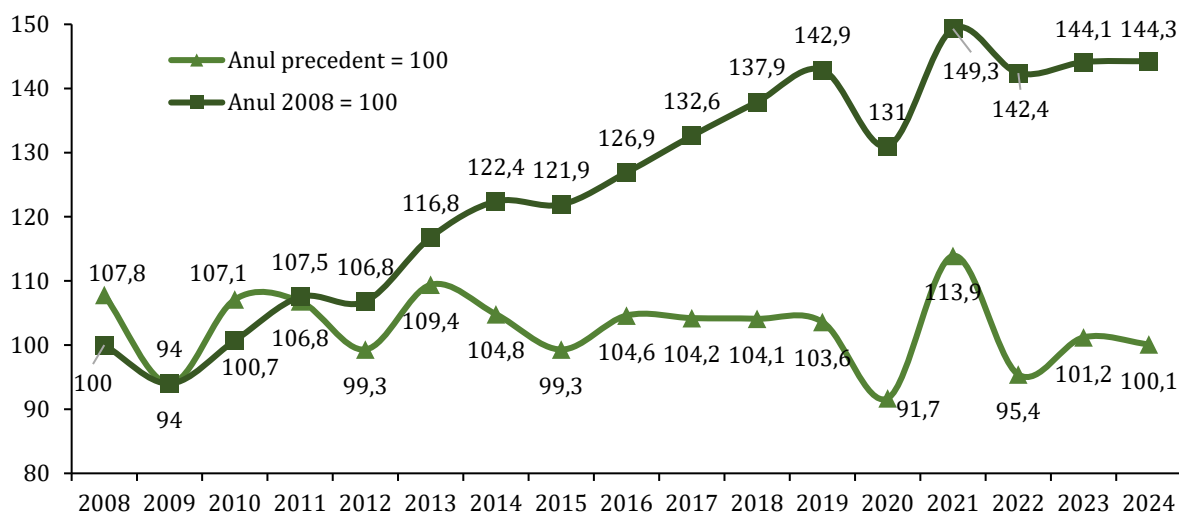

Figura 1.1 Evoluția PIB-ului în anii 2008 – 2024, %

Sursa: elaborată de autor în baza datelor BNS

Dacă în primele două trimestre se păstra o dinamică pozitivă a PIB-ului, atunci în a doua jumătate a anului acesta și-a schimbat vectorul, astfel, înregistrând o diminuare în trimestrele III și IV cu 1,9% și 1,3%, respectiv, față de perioadele similare ale anului 2023.

Tabelul 1.1 Evoluția trimestrială a PIB-ului în anul 2024

	TR. I	TR. II	TR. III	TR. IV	Anual
PIB, mil. MDL (trimestrial)	68 171	75 606	91 797	88 243	323 817
În % față de perioada respectivă a anului precedent (evoluție trimestrială)	102,0	102,5	98,1	98,7	100,1

Sursa: elaborat de autor în baza datelor BNS

Din punct de vedere al **resurselor**, principalele activități, care au contribuit la creșterea Produsului Intern Brut în anul 2024 au fost:

- **Informații și telecomunicații** - având o pondere de 7,1% la formarea PIB-ului și o creștere a VAB cu 5,5%, au contribuit la creșterea PIB-ului cu 0,4 %;
- **Construcțiile** - cu o pondere de 7,1% și o majorare a VAB cu 3,4%, au contribuit la creșterea PIB-ului cu 0,2%;

¹ Analiza este prezentată fără datele întreprinderilor și organizațiilor din partea stângă a Nistrului și mun. Bender, pe baza statisticilor oficiale, elaborate de către Biroul Național de Statistică. În unele cazuri, special menționate, sunt prezentate datele disponibile vizând regiunea transnistreană, difuzate de către organul de statistică din regiune.

- **Activitățile financiare și asigurările** – având o pondere de 3,6%, acestea și-au crescut cu 6,7% VAB-ul în perioada respectivă, astfel contribuind la creșterea PIB-ului cu 0,2%;
- **Alte activități și servicii** – cu o pondere în PIB de 1,4% și o creștere a VAB cu 15,3%, au contribuit la creșterea PIB-ului cu 0,2%;
- **Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat** – cu o pondere de 1,2% din PIB și o creștere a VAB cu 11,3% a crescut PIB-ul cu 0,2%;
- **Artă, activități de recreere și de agrement** – au înregistrat o creștere cu 16,3% a VAB-ului propriu, astfel atingând o cotă de 1,1% din PIB și o creștere a acestuia cu 0,2%;
- **Activități de cazare și alimentație publică** – au atins o cotă din PIB de 1,8% și o creștere a VAB-ului propriu cu 9,1%, astfel contribuind la creșterea PIB-ului cu 0,1%;
- **Industria prelucrătoare** – a atins o pondere de 7,7% din PIB și o creștere a VAB cu 1,2%, astfel majorând PIB-ul cu 0,1%.

Valoarea adăugată brută totală pe economie în perioada respectivă a înregistrat o creștere cu 0,2% f.p.s.a.p., astfel contribuind la formarea PIB-ului cu 86,2% și la creșterea acestuia cu 0,2%.

La diminuarea PIB-ului pe parcursul anului 2024 au contribuit următoarele activități:

- **Agricultura, silvicultura și pescuitul** – având o pondere de 7,1% la formarea PIB-ului și o reducere a VAB-ului propriu cu 18,9%, a contribuit la diminuarea PIB-ului cu 1,3%;
- **Transport și depozitare** – în perioada respectivă și-a redus VAB-ul cu 4,9%, astfel înregistrând o pondere de 4,4% în formarea PIB-ului și o diminuare a acestuia cu 0,2%;
- **Învățământ** – cu o reducere a VAB-ului de 2,3% și o pondere la formarea PIB-ului de 5,9% a participat la diminuarea acestuia cu 0,1%;

Impozitele nete pe produs în perioada respectivă s-au redus cu 0,4%, astfel contribuind la formarea PIB-ului cu 13,8% și la descreșterea acestuia cu 0,1%.

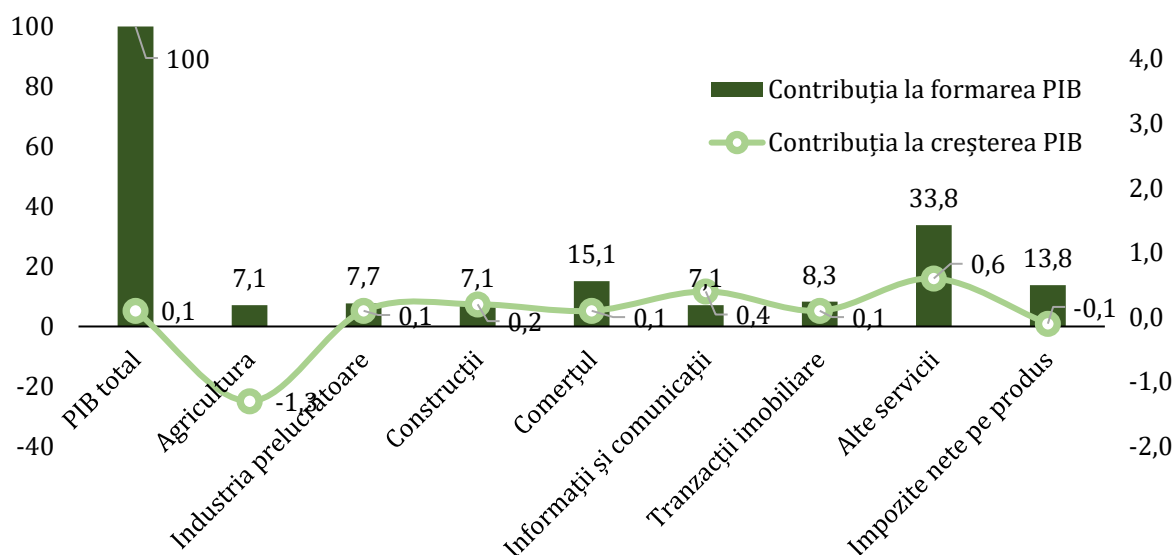

Figura 1.2. Contribuția componentelor de resurse la formarea PIB-ului în anul 2024 și la creșterea acestuia față de anul 2023, %

Sursa: calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică

Din punct de vedere al categoriilor de utilizări, o contribuție pozitivă le-au avut:

- **Consumul final al gospodăriilor populației** – cu o creștere de 2,4% a volumului propriu și o pondere de 85,0% la formarea PIB-ului, a contribuit la creșterea acestuia cu 2,0%;
- **Formarea brută de capital** – de asemenea, a influențat creșterea PIB-ului cu 3,3% și a atins valoarea de 21,1% la formarea acestuia.
- **consumul final al instituțiilor fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației** – în perioada respectivă și-au crescut volumul propriu cu 21,5%, astfel, atingând o pondere de 1,9% din PIB și o contribuție la creșterea acestuia de 0,3%.

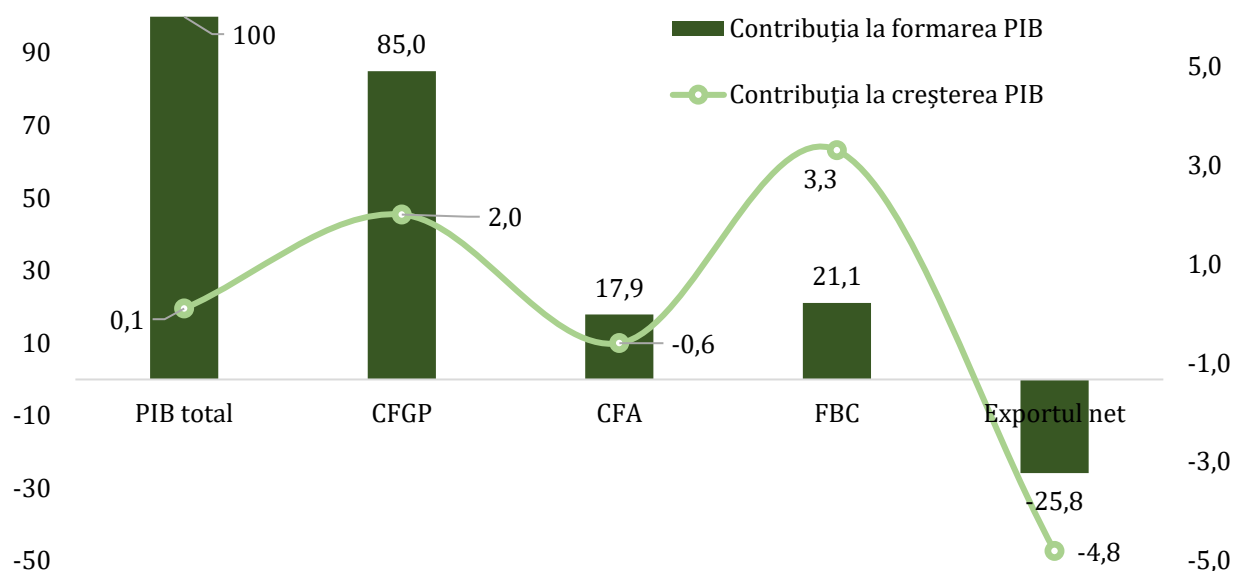

Figura 1.3. Contribuția componentelor de utilizări la formarea PIB-ului în anul 2024 și la creșterea acestuia față de anul 2023, %

Sursa: calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică

În același timp, o contribuție negativă asupra evoluției PIB-ului au avut:

- **exportul net de bunuri și servicii** - ca urmare a reducerii volumului exporturilor de bunuri și servicii cu 5,0%, fiind corelată cu o creștere a volumului importurilor de bunuri și servicii cu 5,2%, a redus PIB-ul cu 4,8%;
- **consumul final al administrației publice** – de asemenea, în perioada respectivă și-a redus volumul propriu cu 3,6% și a atins o cotă din PIB de 17,9% și o reducere a acestuia de -0,6%.

Industria

Producția industrială din Republica Moldova în anul 2024 s-a diminuat cu 1,1% (serie brută) comparativ cu anul 2023, astfel din perioada pre-pandemică industria Republicii Moldova este în continuă scădere, excepție fiind doar anul 2021, când au fost observate încercări de redresare a situației.

Acest rezultat este o consecință a diminuării producției din cadrul industriei prelucrătoare, care în perioada respectivă s-a redus cu 4,5% f.p.s.a.p. Însă, în același timp, industria extractivă, precum și producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat au înregistrat creșteri ale producției industriale cu 10,7% și 16,0%, respectiv, față de anul 2023.

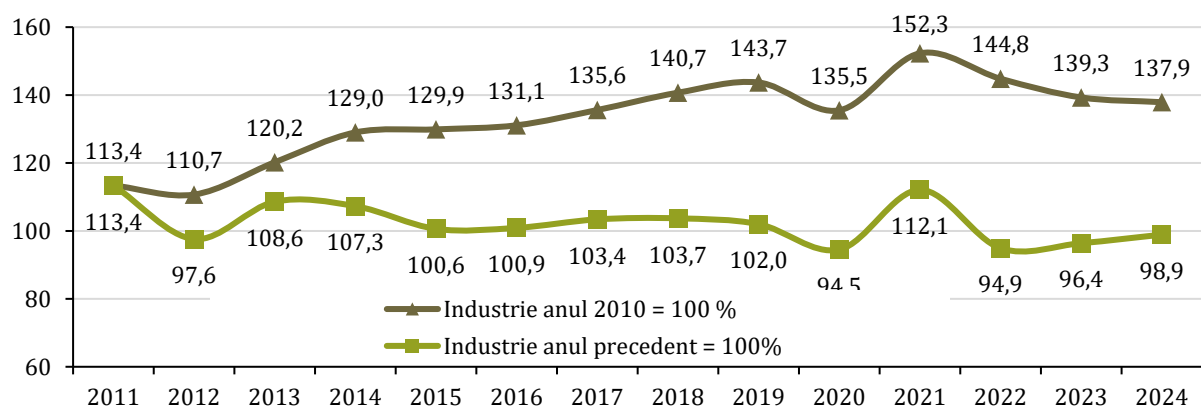

Figura 1.4 Indicii volumului producției industriale în anii 2010 - 2024 (%)

Sursa: elaborată de autor în baza datelor BNS

În cadrul industriei prelucrătoare, cele mai mari creșteri au înregistrat: Industria metalurgică (+40,1%); Tipărirea și reproducerea pe suport a înregistrărilor (+29,9%); Fabricarea substanțelor și a produselor chimice (+24,4%) și Fabricarea de mobilă (+20,9%). În același timp, activitățile din cadrul industriei prelucrătoare, care au înregistrat cele mai mari diminuări ale producției industriale sunt: tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțăminte; prepararea și vopsirea blănurilor (-32,8%) și fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a. (-30,9%). Însă, pe lângă toate acestea, o atenție deosebită merită Industria alimentară, care reprezintă una din cele mai mari activități din cadrul industriei prelucrătoare (în anul 2023 valoarea acesteia a atins 38,3% din valoarea totală a industriei prelucrătoare). Indicatorii acesteia în anul 2024 s-au diminuat cu 17,0% față de anul 2023.

Agricultura

Conform datelor statistice în anul 2024 producția agricolă globală în gospodăriile de toate categoriile s-a diminuat cu 14,6% (în prețuri comparabile) față de anul 2023. Rezultatul respectiv în mare parte se datorează scăderii producției vegetale cu 22,9% față de anul 2023. În același timp, producția animalieră a înregistrat o creștere cu 5,7% f.p.s.a.p.

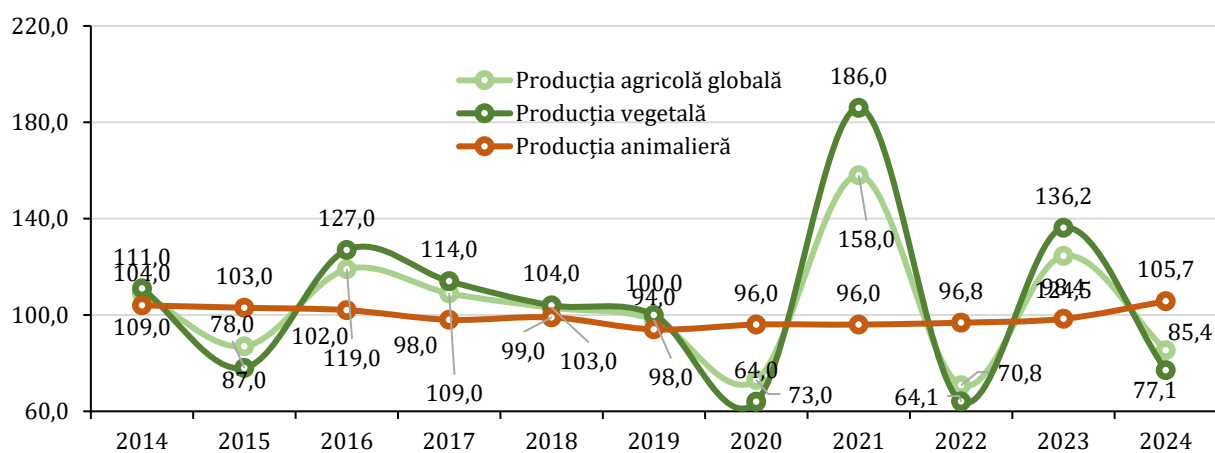

Figura 1.5. Evoluția volumului producției agricole în anii 2014 - 2024, %.

Sursa: elaborată de autor în baza datelor BNS

În **sectorul vegetal**, în cadrul principalelor produse agricole pentru anul 2024, creșteri ale producției au înregistrat doar categoria legumelor - cu o majorare nesemnificativă de 0,9% f.p.s.a.p., pe când restul tipurilor de producție au înregistrat reduceri, cele mai mari diminuări fiind la categoriile: producția de rapiță (-59,5%); producția de porumb pentru boabe (-47,0%) și producția de sfeclă de zahăr (-31,9%).

Tabelul 1.1. Principalele tipuri ale producției vegetale, anul 2024

	Producția, mii tone		Producția agricolă în 2024 în % față de 2023
	2023	2024	
Cereale și leguminoase boabe – total⁵	3214,8	2161,9	67,2
din care: grâu⁵	1555,0	1190,3	76,5
orz⁵	242,9	200,2	82,4
porumb pentru boabe	1351,5	716,5	53,0
leguminoase pentru boabe⁵	37,7	37,0	98,0
Floarea soarelui⁵	758,3	614,0	81,0
Sfeclă de zahăr⁵	428,3	291,4	68,1
Soia	38,4	31,3	81,6
Rapiță⁵	210,9	85,4	40,5
Cartofi	172,4	135,3	78,5
Legume – total	285,0	287,6	100,9
Culturi bostănoase alimentare	37,6	35,4	94,2
Fructe, nuci și pomușoare – total	762,2	591,6	77,6
Struguri	571,1	396,4	69,4

Sursa: elaborat de autor în baza datelor BNS

În cadrul **producției animaliere**, toate tipurile principale ale producției în anul 2024 au înregistrat creșteri. Astfel, producția animalelor în masă vie a înregistrat o creștere cu 6,6% f.p.s.a.p., producția de lapte de toate tipurile a crescut cu 2,3%, iar producția de ouă de toate tipurile a crescut cu 3,4%.

Tabelul 1.2. Principalele tipuri ale producției animaliere, anul 2024, %

	total	în % față de 2023	ponderea în % față de total
Producția (creșterea) animalelor (în greutate vie) – total, mii tone.	179,4	106,6	100
din care:			
întreprinderile agricole	109,0	115,9	60,8
gospodăriile populației	70,4	94,9	39,2
Lapte de toate tipurile – total, mii tone	267,8	102,3	100,0
din care:			
întreprinderile agricole	54,3	125,4	20,3
gospodăriile populației	212,9	97,7	79,7
Ouă de toate tipurile – total, mil. bucăți	627,8	103,4	100,0
din care:			
întreprinderile agricole	298,0	108,6	47,5
gospodăriile populației	329,8	99,2	52,5

Sursa: elaborat de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică

Investițiile în active imobilizate

În anul 2024 investițiile în activele imobilizate au atins valoarea de 35 150,8 mil. MDL, ce prezintă o creștere comparativ cu anul 2023 de 7,9% (în prețuri comparabile). Creșterea respectivă s-a datorat în mare parte investițiilor în imobilizările corporale, care în această perioadă au crescut cu 8,2% f.p.s.a.p. și au atins o cotă de aproximativ 96,9% din totalul investițiilor în active imobilizate. În același timp, investițiile în imobilizări necorporale s-au diminuat cu 1,1% f.p.s.a.p. și au atins cota de doar 3,1% din investițiile în active imobilizate.

Tabelul 1.3. Structura investițiilor în active imobilizate în anul 2024

	Realizări, mil. MDL	în % față de 2023	în % față de total
Investiții în active imobilizate - total	35 150,8	107,9	100
Imobilizări necorporale	1 098,1	98,9	3,1
Imobilizări corporale	34 052,7	108,2	96,9
din care:			
- clădiri rezidențiale	4 449,1	120,4	12,7
- clădiri nerezidențiale	5 504,1	103,6	15,7
- construcții ingineresti	6 126,3	84,9	17,4
- mașini, utilaje	10 986,5	114,7	31,3
- mijloace de transport	4 321,8	121,4	12,3
- alte imobilizări corporale	2 664,8	126,8	7,5

Sursa: calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică

În cadrul investițiilor în active imobilizate, cele mai mari creșteri au fost înregistrate în categoria clădiri rezidențiale, care în perioada respectivă au crescut cu 20,4% f.p.s.a.p., astfel atingând o cotă de 12,7% din totalul investițiilor în active imobilizate, categoria alte imobilizări corporale cu o creștere de 26,8% f.p.s.a.p. și o cotă de 7,5% și categoria mijloace de transport cu o creștere de 21,4% f.p.s.a.p. și o cotă de 12,3% din total. În același timp, reduceri a înregistrat doar categoria construcții ingineresti -15,1%, astfel atingând o cotă de 17,4% din totalul investițiilor în active imobilizate.

Tabelul 1.4. Structura investițiilor în active imobilizate pe surse de finanțare în anul 2024

	Realizări, mil. MDL	în % față de 2023	în % față de total
Investiții în active imobilizate - total	35 150,8	107,9	100
care sunt finanțate din contul:			
- surse proprii	21 378,2	114,8	60,8
- bugetul de stat	2 587,9	75,1	7,4
- bugetele unităților administrativ-teritoriale	2 371,7	95,6	6,7
- credite și împrumuturi interne	4 016,1	132,2	11,4
- credite și împrumuturi externe	1 318,1	66,0	3,7
- surse din străinătate	1 608,0	133,6	4,6
- fondul rutier	1 359,8	108,1	3,9
- fondul ecologic	54,6	66,7	0,2
- alte surse	456,4	103,1	1,3

Sursa: calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică

Sursa principală de finanțare a investițiilor în active imobilizate, ca și în perioadele precedente, este din mijloacele proprii ale investitorilor, care în perioada respectivă au crescut cu 14,8% față de anul 2023, astfel atingând o cotă de 60,8% din totalul surselor de finanțare. Cele mai mari creșteri însă au înregistrat categoriile surse din străinătate (+33,6%) și credite și împrumuturi interne (+32,2%). În același timp, cele mai mari diminuări au înregistrat categoriile credite și împrumuturi externe (-34,0%) și fondul ecologic (-33,3%).

Transportul

În anul 2024, volumul mărfurilor transportate pe toate tipurile de transport (feroviar, rutier, fluvial și aerian) a atins cifra de 20 203,8 mii tone. Acest volum este net superior celui din anul precedent cu 2,2%. De asemenea, și parcursul mărfurilor transportate pe toate tipurile de transport a crescut cu 2,1% față de anul precedent, astfel însumând 5 964,7 mil. tone-km.

Tabelul 1.5. Volumul mărfurilor transportate în anul 2024

	anul 2024	în % față de 2023	Cota din totalul mărfurilor transportate
Mărfuri transportate, total, mii tone	20 203,8	102,2	100
din care pe modul de transport:			
- feroviar	2 448,4	62,0	12,1
- rutier	17 615,6	112,4	87,2
- fluvial	138,2	100,2	0,008
- aerian	1,6	119,5	0,001

Sursa: calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică

Acest rezultat, în mare parte reprezintă o consecință a creșterii transportării mărfurilor pe cale rutieră, care în perioada respectivă a crescut cu 12,4% față de anul 2023, atingând o cotă de 87,2% din totalul mărfurilor transportate. De asemenea, în acest an a crescut și volumul de mărfuri transportate pe cale fluvială și aeriană, însă aceste creșteri nu sunt semnificative și cota acestor tipuri de transport din totalul mărfurilor transportate este una foarte mică. Transportarea mărfurilor pe cale feroviară în anul 2024 a înregistrat o descreștere semnificativă de 38,0% față de anul precedent.

Tabelul 1.6. Numărul de pasageri transportați pe moduri de transport public, anul 2024

	Anul 2024	În % față de anul 2023
Pasageri transportați, mii pasageri	307 628,9	112,5
din care, pe moduri de transport:		
- feroviar	589,5	76,1
- rutier (autobuze și microbuze)	105 028,9	122,9
- fluvial	128,2	100,0
- aerian	1 561,8	124,0
- troleibuze	200 320,5	107,8

Sursa: calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică

Prin intermediul tuturor tipurilor de transport în anul 2024 au fost transportați 307 628,9 mii pasageri, ce constituie o creștere cu 12,5% față de anul 2023. Această creștere se datorează creșterii tuturor tipurilor de transport, excepție fiind transportarea pe cale feroviară, care în perioada respectivă s-a diminuat cu 23,9% f.p.s.a.p. și pe cale fluvială, care în această perioadă a rămas stabilă.

Turismul

În anul 2024 numărul de turiști și excursioniști, care au profitat de serviciile acordate de agențiile de turism și a tur operatorilor, au atins o cifră de 555,9 mii, ce prezintă o creștere de 10,4% comparativ cu anul 2023.

Acest rezultat a fost atins datorită turismului receptor, care a crescut cu 55,1% f.p.s.a.p. și turismului emițător, care a crescut cu 9,5% f.p.s.a.p. În același timp, turismul intern a înregistrat o diminuare a turiștilor și excursioniștilor cu 6,5% f.p.s.a.p.

Tabelul 1.7. Turiști și excursioniști, participanți la turismul organizat prin intermediul agențiilor de turism și a tur operatorilor, anul 2024

	Turiști și excursioniști în anul 2024, mii vizitatori	% față de anul 2023
TOTAL	555,9	110,4
Turism receptor (primirea cetățenilor străini în țară)	67,6	155,1
Turism emițător (deplasarea rezidenților RM în străinătate)	396,9	109,5
Turism intern (deplasarea rezidenților RM în interiorul țării, în scop turistic)	91,3	93,5

Sursa: elaborat de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică

Scopul principal al persoanelor, care au vizitat Republica Moldova a fost odihna, recreerea și agrementul (92,0%), acestea fiind preponderent din România (67,2%) și Italia (23,8%).

Persoanele, care au plecat peste hotarele țării, de asemenea, au avut ca scop principal odihna, recreerea și agrementul (99,4%). Principalele țări ca destinație au fost: Turcia (45,9% din numărul total de persoane plecate peste hotare), Bulgaria (19,0%), Egipt (12,1%), România (9,6%) și Grecia (5,2%).

Capitolul II

PREȚURI, RATE DE SCHIMB ȘI POLITICA MONETARĂ

2.1 PREȚURI ȘI RATE DE SCHIMB

Prețuri

Anul 2024 a fost marcat de o moderare a inflației, IPC înregistrând o rată anuală de 4,7% f.p.s.a.p., considerabil mai redusă față de anii precedenți (13,4% în 2023 și 28,7% în 2022). Această evoluție a fost influențată de factori interni (cererea moderată, ajustările tarifare, efectele recoltei bogate din anul precedent) și externi (situația regională, traiectoria descendentă a prețurilor internaționale la produsele alimentare), reflectând și impactul politicilor monetare restrictive, implementate anterior.

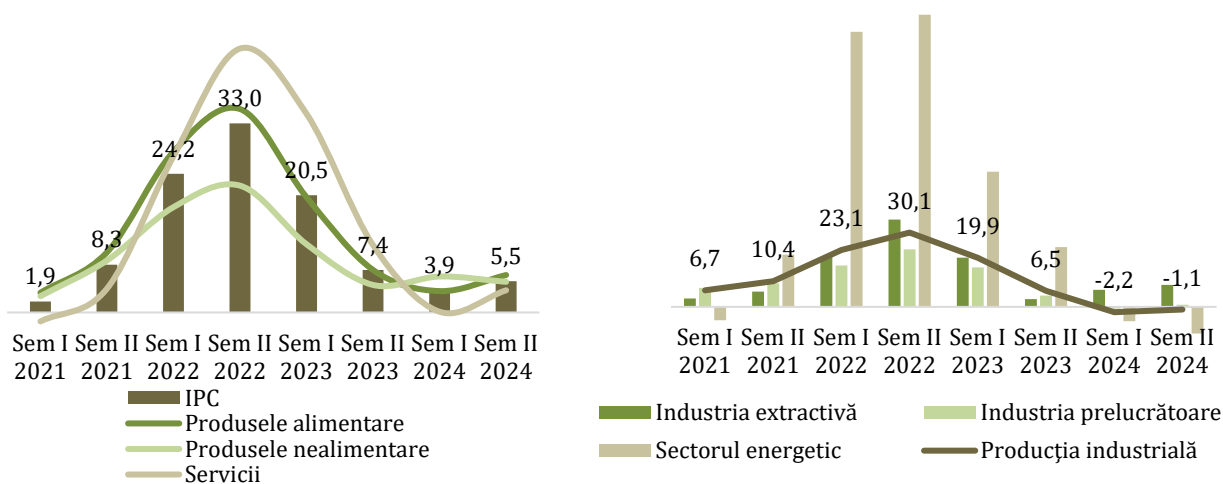

Figura 2.1.1. Ritmul anual de creștere a indicilor de preț: IPC și producția industrială

Sursa: elaborată de autor în baza datelor Biroului National de Statistică

Indicele prețurilor de consum a înregistrat în semestrul II al anului 2024 o inversare a tendinței descendente, cu o inflație medie de 5,5% f.p.s.a.p., au cerscut prețurile la produsele alimentare și la servicii. În decembrie a.2024 s-a înregistrat o creștere a prețurilor, ce semnalează posibilul început al unui nou ciclu inflationist, confirmat și de valorile ridicate din ianuarie-februarie a.2025.

Componentele IPC au evoluat diferențiat în semestrul II al anului 2024. Produsele alimentare s-au scumpit cu 6,5% f.p.s.a.p., indicând o moderare relativă, dar insuficientă pentru a menține tendința descendentă din prima jumătate a anului, influențată de condițiile secetoase din vara anului 2024, care au afectat oferta de legume și fructe. Produsele nealimentare au înregistrat o creștere a prețurilor cu 5,3% f.p.s.a.p. Sectorul serviciilor a înregistrat o decelerare semnificativă a dinamicii prețurilor comparativ cu anul precedent, ajungând la 3,9% f.p.s.a.p. însă cu o tendință ascendentă pe parcursul semestrului, culminând cu o creștere de peste 15% f.p.s.a.p. în primele luni ale anului 2025, influențată de ajustarea tarifului la gazul din rețea și alte revizuii tarifare.

Indicii prețurilor la producția industrială în anul 2024 au înregistrat o scădere medie de 1,6% f.p.s.a.p., cu evoluții semnificativ diferențiate între seestre și ramuri industriale. În semestrul I s-a consemnat o reducere de 2,2% f.p.s.a.p., urmată de o scădere mai moderată de 1,1% f.p.s.a.p. în semestrul II, reflectând o tendință graduală de atenuare a deflației la produsele industriale pe parcursul anului.

Contrar tendinței generale, industria extractivă în anul 2024 a menținut un ritm înalt de creștere a prețurilor, înregistrând o valoare de 8,6% f.p.s.a.p., cu o accelerare în a doua jumătate a anului 2024 de 8,9% f.p.s.a.p. Industria prelucrătoare a înregistrat o evoluție mixtă, rezultând într-o creștere anuală nesemnificativă de 0,1% f.p.s.a.p. Sectorul energetic a consemnat cea mai pronunțată deflație, de 21,2% f.p.s.a.p. la nivelul întregului an. Această evoluție a fost determinată de stabilitatea relativă a prețurilor la petrol în ultimele luni ale anului 2024, contribuind la temperarea presiunilor inflaționiste în sectorul energetic.

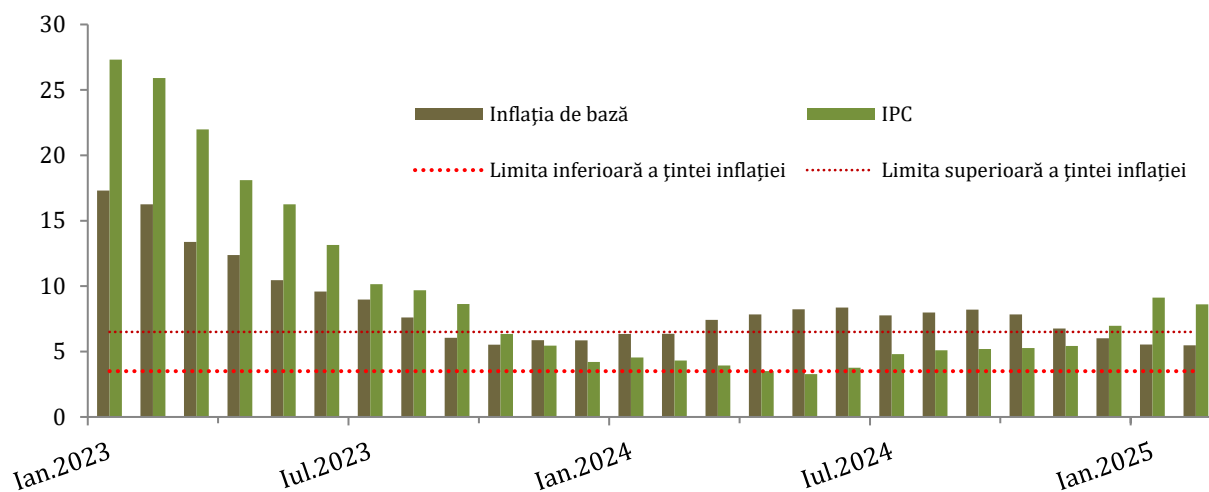

Figura 2.1.2. Ritmul anual de creștere al IPC și a inflației de bază, %

Sursa: elaborată de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică

Inflația de bază în anul 2024 a înregistrat un nivel mediu de 7,43% f.p.s.a.p., evidențiind o creștere în prima jumătate a anului, urmată de o tendință descendentă în a doua parte, atingând 6,0% în decembrie a.2024 față de 8,4% în iunie a.2024 f.p.s.a.p.

În semestrul II al anului 2024, inflația de bază a constituit 7,4% f.p.s.a.p. Această creștere a fost determinată de presiuni inflaționiste persistente în anumite sectoare, în special în serviciile turistice internaționale și transporturi, care în pofida atenuării spre sfârșitul anului, au rămas la niveluri ridicate, precum și de creșterea accentuată a prețurilor la țigări. Cu toate acestea, pe parcursul semestrului II al a.2024, inflația de bază a urmat o traiectorie descendentă, scăzând de la 7,8% în iulie până la 6,0% în decembrie f.p.s.a.p., reflectând impactul cererii agregate moderate și diminuarea contribuției din partea prețurilor la pachetele de servicii turistice internaționale și a subcomponentei "mijloace de transport, autopiase".

În anul 2024, inflația de bază s-a menținut persistent peste nivelul IPC, reflectând presiuni inflaționiste structurale în economie, însă în semestrul II s-a produs o reconvergență graduală, IPC

crescând treptat și depășind inflația de bază în ultima lună a anului, fapt determinat, în principal, de ajustarea tarifului la gazul din rețea și alți factori volatili, care nu sunt incluși în calculul inflației de bază. Această inversare a raportului dintre inflația de bază și IPC la sfârșitul anului semnalează o schimbare în sursele presiunilor inflaționiste, de la factorii fundamentali ai economiei către componentele volatile (precum prețurile reglementate și cele ale produselor alimentare), sugerând potențiale riscuri de propagare a inflației din sectoarele volatile către cele structurale în perioada următoare.

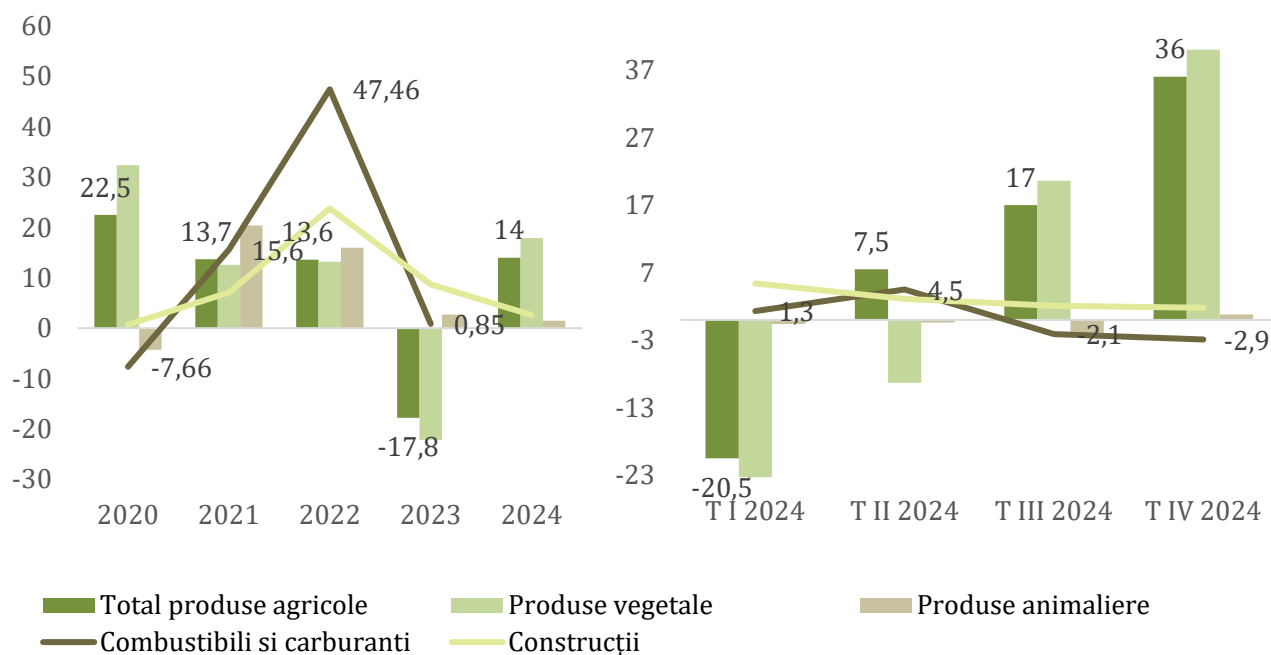

Figura 2.1.3. Evoluția medie anuală a prețurilor în construcții și la produsele agricole, %

Sursa: elaborată de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică

Prețurile la produsele agricole în anul 2024 au crescut cu 14% f.p.s.a.p., cu o dinamică mai pronunțată la produsele vegetale (17,9% f.p.s.a.p.) și o creștere mai mică la produsele animale (1,5% f.p.s.a.p.). Creșterea prețurilor la produsele agricole s-a produs, în special, pe fundalul scumpirilor din semestrul II, când prețurile la produsele vegetale au crescut cu 20,6% f.p.s.a.p. în trimestrul III și cu 43,1% f.p.s.a.p. în trimestrul IV. Aceste creșteri au fost determinate, în principal, de condițiile secetoase din vară, fluctuațiile prețurilor pe piețele internaționale și efectele unor recolte anterioare, situând prețurile agricole la un nivel semnificativ superior celui din prima parte a anului.

Prețurile în construcții au înregistrat creșteri modeste pe parcursul anului 2024. În expresie trimestrială ritmul de creștere a prețurilor în construcții a înregistrat o scădere de ritm de la 5,4 % f.p.s.a.p. în trimestrul I 2024 până la 2,1% f.p.s.a.p. în trimestrul III și la 1,8% f.p.s.a.p. pentru trimestrul IV al anului respectiv. Scăderea treptată a ritmului de creștere a prețurilor în construcții a fost determinată de cererea internă modestă, incertitudinile geopolitice, politica monetară restrictivă și condițiile economice nefavorabile, care au caracterizat mediul economic intern și extern pe parcursul anului 2024.

Prețurile la combustibili și carburanți au înregistrat o volatilitate semnificativă în 2024, caracterizată de oscilații lunare, determinate de tensiunile geopolitice, politicile OPEC+ și dinamica cererii globale de energie. Fluctuațiile markets-ului petrolier, marcate de sancțiuni economice, modificări ale rutelor comerciale și incertitudini regionale, au generat un trend neuniform al prețurilor, cu perioade de creștere și scădere alternate.

Rate de schimb

La finele anului 2024, BNM a anunțat o schimbare strategică importantă, informând că începând cu 2 ianuarie 2025, euro va deveni moneda de referință pentru stabilirea cursului oficial al leului moldovenesc, înlocuind dolarul SUA, o decizie ce reflectă orientarea economică a țării către piața Uniunii Europene și care vizează reducerea volatilității cursului valutar, diminuarea costurilor de tranzacționare și alinierea la realitățile comerciale și financiare ale Republicii Moldova.

În anul 2024, cursul de schimb al leului moldovenesc a continuat să manifeste o tendință de apreciere față de principalele valute de referință, consolidând evoluția pozitivă observată în anul precedent. Cursul nominal s-a menținut la un nivel mediu de aproximativ 17,8 MDL/USD și 19,3 MDL/EUR, ceea ce indică o apreciere nominală de 0,8% în a.2024 f.p.s.a.p. a monedei naționale față de ambele monede de referință. Stabilitatea cursului de schimb a fost rezultatul unui echilibru între cererea și oferta de valută, precum și al politicilor de intervenție ale băncii centrale.

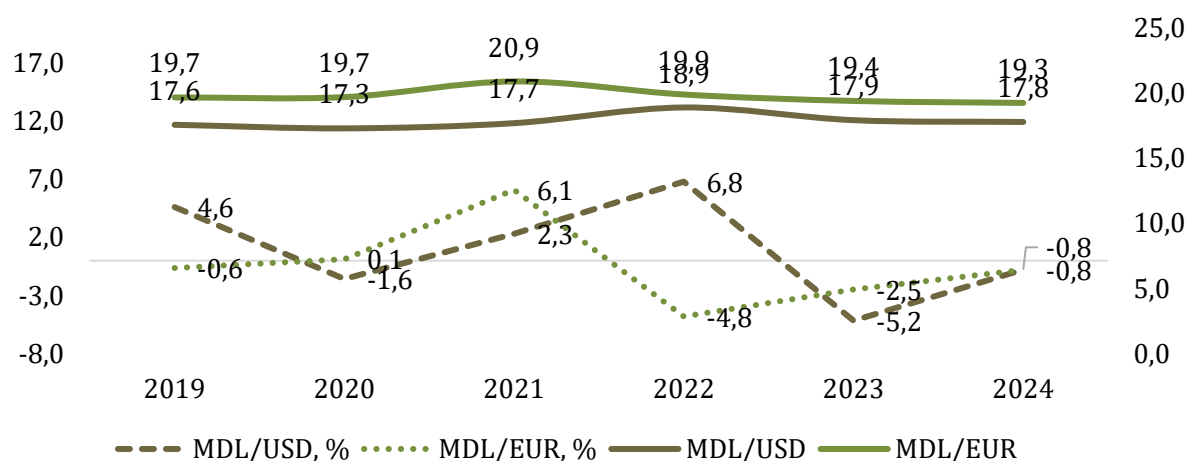

Figura 2.1.4. Evoluția cursului mediu nominal de schimb al MDL comparativ cu USD și EURO și ritmurilor de creștere, %

Sursa: elaborată de autor în baza datelor Băncii Naționale a Moldovei

În semestrul II al anului 2024 leul moldovenesc a înregistrat o apreciere mai modestă de doar 0,6% față de dolarul SUA și 0,5% față de euro, cu un curs mediu nominal de 17,8 MDL/USD și 19,3 MDL/EUR. Încetinirea aprecierii a reflectat schimbările în contextul economic internațional și volatilitatea piețelor valutare.

Tendențele din primul trimestru al anului 2025 arată o ușoară depreciere a monedei naționale, cu un curs de 18,5 MDL/USD și 19,4 MDL/EUR, însemnând o depreciere de 4,1% față de dolar și 0,7% față de euro. Această evoluție a fost influențată de modificările geopolitice și de schimbările în politicile monetare internaționale.

2.2. POLITICA MONETARĂ

Pe parcursul anului 2024, BNM a promovat o politică monetară de relaxare graduală a condițiilor monetare, urmărind stimularea creditării și susținerea economiei. Către finalul anului, odată cu intensificarea presiunilor inflaționiste, BNM a operat modificări ale ratei de bază, care au continuat și în anul 2025, menite să tempereze inflația.

Instrumentele politicii monetare

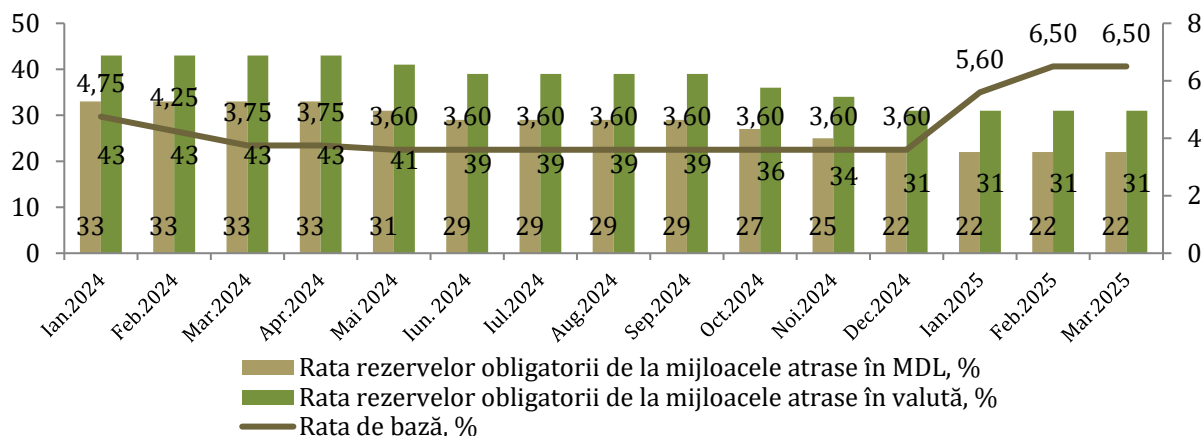

Figura 2.2.1. Evoluția ratelor de politică monetară ale BNM

Sursa: elaborată de autor în baza datelor Băncii Naționale a Moldovei

În semestrul II al anului 2024 BNM a menținut rata de bază constantă la 3,60%, dar a continuat ajustarea rezervelor obligatorii, reducând norma pentru mijloacele în lei de la 29% în iunie gradual la 22% în decembrie și pentru valuta liber convertibilă de la 39% la 31%.

Însă, la începutul anului 2025, din cauza presiunilor inflaționiste generate de majorările de tarife din decembrie a.2024 și ianuarie a.2025, BNM implementează din nou măsuri de constrângere monetară. La 10 ianuarie a.2025, rata de bază a fost ridicată la 5,60%, iar în februarie a crescut din nou la 6,50%. Aceste majorări au vizat temperarea efectelor inflaționiste.

Operațiunile de piață deschisă și facilitățile permanente

Soldul mediu zilnic al operațiunilor de sterilizare (CBN) a înregistrat o tendință descendentă în semestrul II al a.2024 și a constituit 8,71 mld.MDL, ceea ce reprezintă o diminuare de 2,22 mld.MDL f.p.s.a.p. Reducerea generală a operațiunilor de sterilizare sugerează o normalizare treptată a condițiilor monetare, în concordanță cu eforturile BNM de a stimula activitatea economică prin relaxarea politicii monetare. Evoluția reflectă strategia băncii centrale de a menține un echilibru între controlul inflației și susținerea creditării.

TENDINȚE ÎN ECONOMIA MOLDOVEI

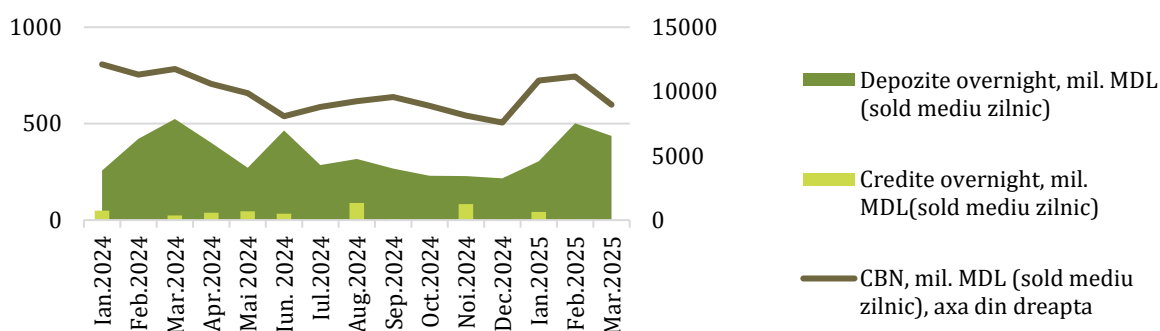

Figura 2.2.2. Evoluția operațiunilor BNM pe piața monetară

Sursa: elaborată de autor în baza datelor Băncii Naționale a Moldovei

Facilitățile overnight au prezentat o dinamică semnificativă în semestrul II al a.2024, cu un volum total de 257,33 mil. MDL la depozite, reprezentând o scădere de 17,5% f.p.s.a.p., și de 29,72 mil. MDL la credite overnight, înregistrând o creștere substanțială de 161%. Această evoluție reflectă adaptarea sistemului bancar la strategia BNM de gestionare a lichidității și condițiile monetare în schimbare.

Intervențiile pe piața valutară

În anul 2024, rezervele oficiale ale Băncii Naționale a Moldovei au înregistrat o creștere moderată. De la 4904 mil. EUR în decembrie a.2023, rezervele au crescut la 5247 mil. EUR în decembrie 2024, reprezentând o creștere nominală de aproximativ 343 milioane EUR, ceea ce reprezintă un spor de doar 7% pe parcursul întregului an și constituie o diminuare de ritm f.p.s.a.p. cu aproape 10 p.p.

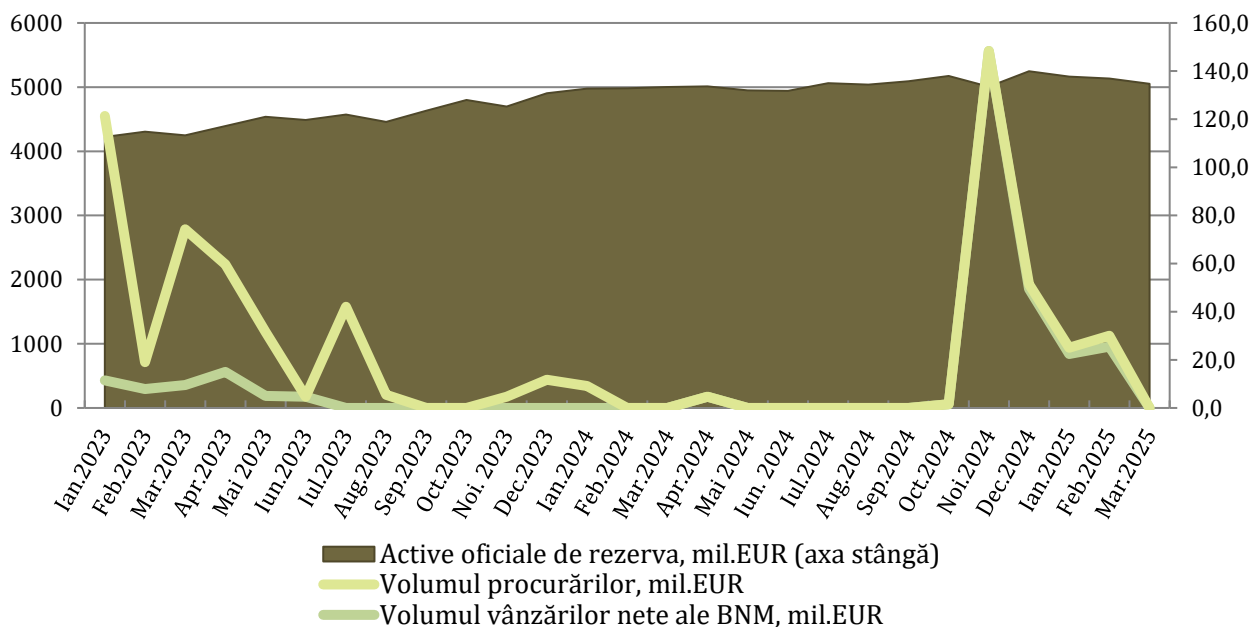

Figura 2.2.3. Evoluția activelor oficiale de rezervă și activitatea BNM pe piața valutară interbancară

Sursa: elaborată de autor în baza datelor Băncii Naționale a Moldovei

Spre deosebire de prima jumătate a anului, în semestrul II al a.2024 s-au observat câteva intervenții punctuale ale BNM pe piața valutară. În octombrie a.2024 BNM a efectuat o intervenție minimă de 1,5 milioane EUR, urmată de o intervenție mai substanțială în noiembrie a.2024, de aproximativ 148,3 milioane EUR. În luna decembrie a.2024, intervenția a fost de 49,5 milioane EUR, cu achiziții simbolice de 1,93 milioane EUR.

Începând cu anul 2025, ca urmare a deciziei BNM de a utiliza euro ca monedă de referință pentru stabilirea cursului oficial al leului moldovenesc, toate datele privind rezervele valutare și intervențiile pe piața valutară vor fi raportate exclusiv în euro, reflectând astfel noua abordare strategică aliniată la structura comercială și financiară orientată predominant spre Uniunea Europeană.

Indicatorii monetari

Anul 2024 s-a soldat cu o creștere ușoară a masei monetare. Agregatele monetare au înregistrat următoarele rate de creștere în anul 2024 f.p.s.a.p.: M0 cu 14,6%, M1 cu 17,5% M2 cu 14,7% și M3, cel mai larg agregat monetar, a atins 169668,93 mil. MDL, înregistrând o creștere de 13,7%. Creșterea mai rapidă a M1 față de M2 și M3 sugerează o preferință pentru lichiditate și depozite la vedere, posibil ca răspuns la ratele scăzute ale dobânzilor.

Baza monetară a fluctuat, ajungând la 82623,75 mil. MDL în decembrie a.2024, cu o creștere de 0,3 % f.p.s.a.p., indicând o stabilitate monetară relativă în contextul politicii monetare prudente promovate de Banca Națională a Moldovei.

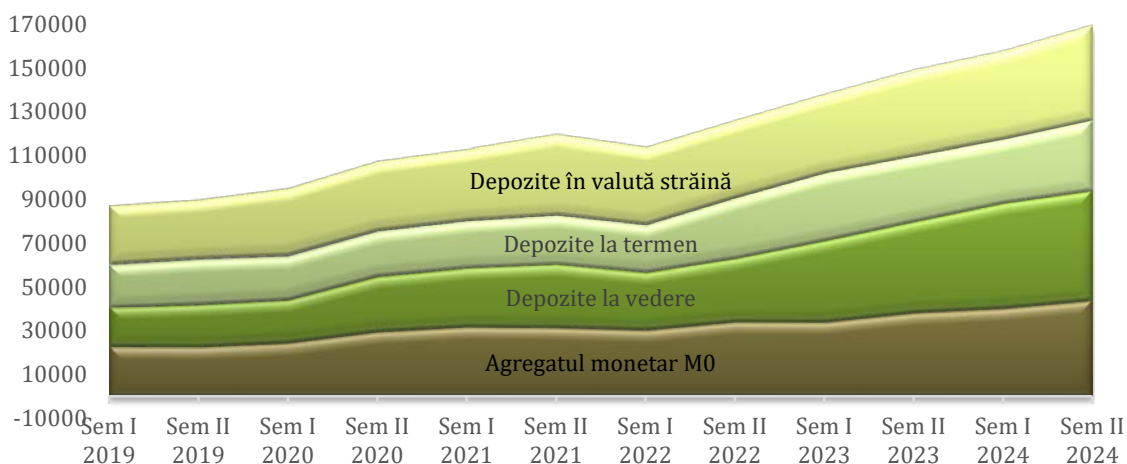

Figura 2.2.3. Structura și evoluția masei monetare M3, mil. MDL

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Băncii Naționale a Moldovei

Structura masei monetare în Republica Moldova s-a schimbat ușor în sem. II al a.2024. Componentele au înregistrat următoarele modificări față de semestrul II al a.2023: Agregatul monetar M0 și-a crescut ponderea cu 0,4 p.p., ajungând la 26% din M3. Depozitele la vedere au scăzut cu 0,9 p.p., atingând 29,4% din M3. Depozitele la termen au crescut ușor cu 0,5 p.p., reprezentând acum 18,9% din M3, iar depozitele în valută străină au înregistrat o ușoară creștere și ele de 0,1 p.p., ajungând la 25,6% din M3.

Capitolul III

FINANȚE

3.1. FINANȚE PUBLICE

În anul 2024, veniturile bugetului public național (BNP) au constituit 110338,5 mil. MDL, în creștere cu 8039,3 mil. MDL sau în termeni nominali cu 7,9% f.p.s.a.p.

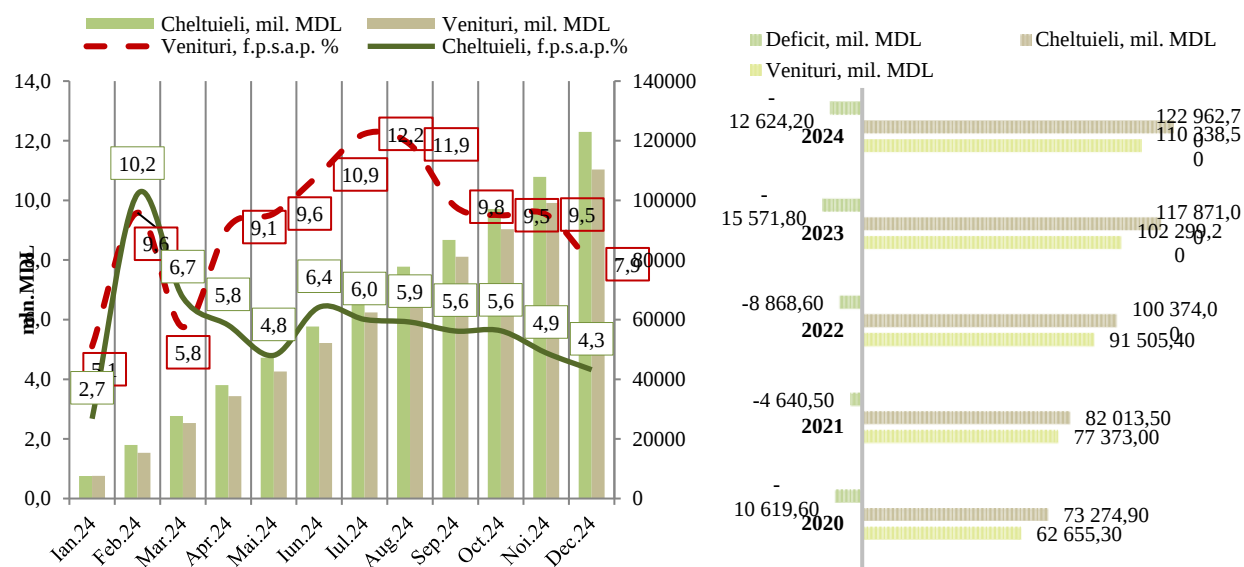

Figura 3.1.1. Ritmul de creștere a veniturilor și cheltuielilor lunare ale bugetului public național, mil. MDL, %

Sursa: elaborată de autor în baza datelor Ministerului Finanțelor

La majorarea încasărilor BPN în anul 2024 au contribuit impozitele și taxele, care au însumat suma de 68481,3 mil. MDL, în creștere cu 8,7%, granturile primite au constituit 2592,3 mil. MDL în descreștere cu 51,5% sau cu 2754,7 mil. MDL, f.p.s.a.p. Prin urmare, contribuțiile și primele de asigurări au înregistrat creșteri cu 16%, (însumând 33561,2 mil. MDL) și la categoria alte venituri s-au înregistrat creșteri cu 16% în sumă de 5700,7 mil. MDL, față de perioada similară a anului 2023.

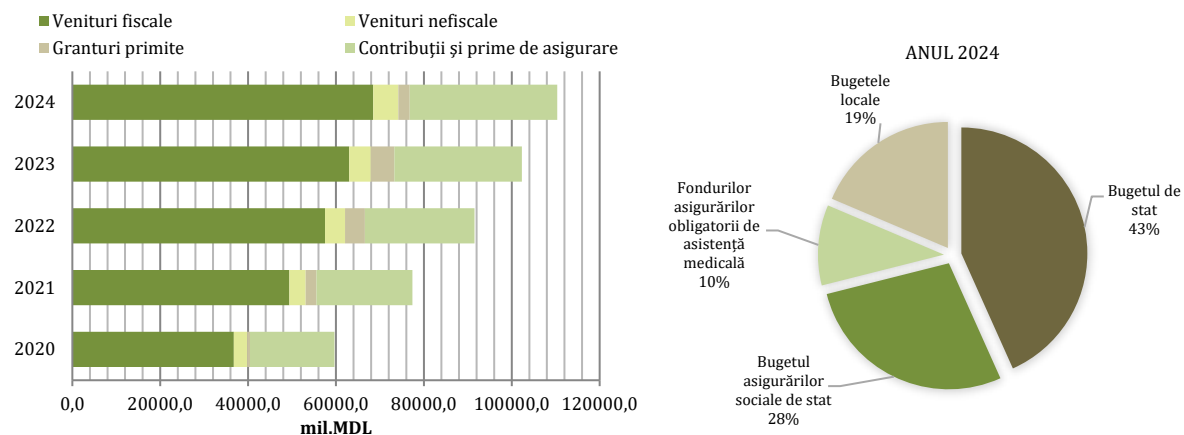

Figura 3.1.2. Structura veniturilor în BPN, mil. MDL, %

Sursa: elaborată de autor în baza datelor Ministerului Finanțelor.

Prin urmare, în anul 2024 din veniturile totale ale BPN, veniturile bugetului de stat au avut o pondere de 43%, veniturile bugetului asigurărilor sociale de stat – 43%, veniturile din fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală – 10% și veniturile din bugetele locale – 19%. Veniturile totale ale bugetului de stat au constituit 66632 mil. MDL, inclusiv: veniturile generale și colectate – 61098,9 mil. MDL, granturi – 2395,1 mil. MDL, transferuri primite în cadrul BPN – 18,8 mil. MDL și alte venituri – 3119,2 mil. MDL. Comparativ cu perioada similară a anului 2023, veniturile totale ale bugetului de stat au crescut cu 3,7%, ca rezultat al creșterii cu 8% f.p.s.a.p. a veniturilor generale și colectate.

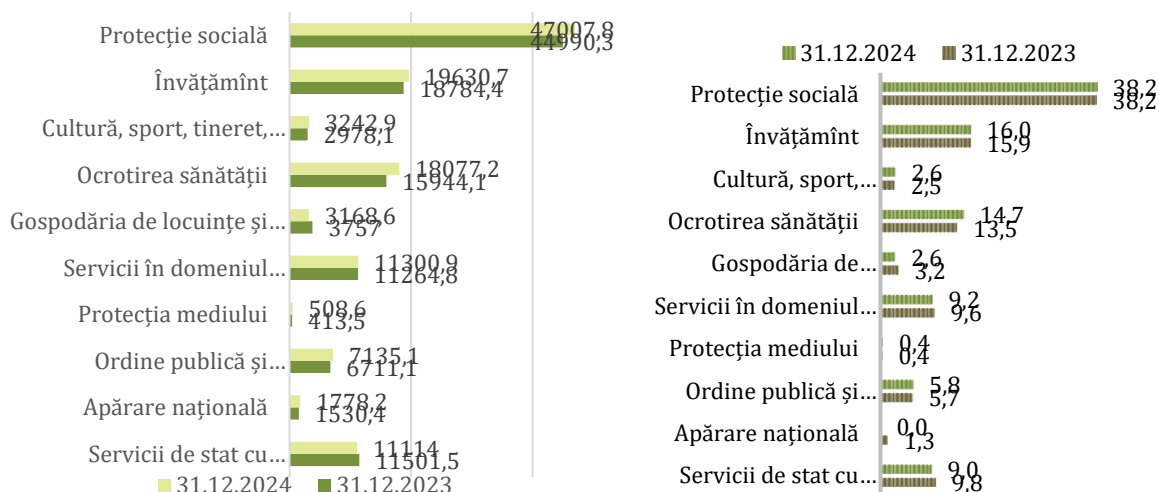

Figura 3.1.3. Structura cheltuielilor în BPN în anii 2023-2024, mil. MDL, %

Sursa: elaborată de autor în baza datelor Ministerului Finanțelor.

În anul 2024, cheltuielile realizate din BPN sunt susținute preponderent de dinamica cheltuielilor sociale, înregistrând o creștere de 7% f.p.s.a.p. Partea de cheltuieli a BPN în prima jumătate a anului 2024 s-a realizat în sumă de 57706,9 mil. MDL, fiind în creștere cu 6,4% comparativ cu perioada similară a anului 2023. În I semestrul al a.2024, ponderea cea mai mare au avut-o finanțările atribuite sectorului social:

- protecția socială cu o pondere de 38,2% - 47007,8 mil. MDL;
- învățământ cu o pondere de 16% - 19630,7 mil. MDL;
- ocrotirea sănătății cu o pondere de 14,7% - 18077,2 mil. MDL;
- servicii de stat cu destinație generală cu o pondere de 9% - 11114 mil. MDL;
- servicii în domeniul economiei o pondere de 9,2% - 11300,9 mil. MDL.

În ansamblu, cheltuielile publice de ordin social au însumat la 31.12.2024 – circa 68327,9 mil. MDL ceea ce reprezintă în jur de 53% (mai mult cu 1,2 p.p. f.p.s.a.p.) din valoarea totală a cheltuielilor publice realizate în perioada respectivă.

Deficitul bugetar s-a micșorat cu 19% în anul 2024 f.p.s.a.p. La executarea BPN potrivit situației din 31.12.2024 a fost înregistrat un deficit în mărime de 12627,2 mil. MDL, în descreștere cu 2944,6 mil. MDL comparativ cu perioada similară a anului precedent. Ponderea deficitului bugetar în PIB a constituit în anul 2024 – 3,90%, mai puțin cu 1,28 p.p. față de anul 2023.

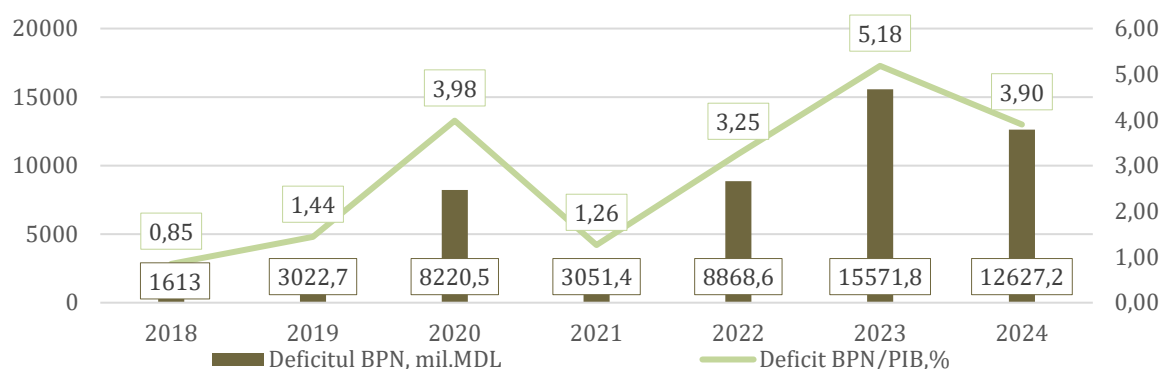

Figura 3.1.4. Deficitul finanțelor publice, mil. MDL

Sursa: elaborată de autor în baza datelor Ministerului Finanțelor.

La finele anului 2024, soldul datoriei publice a constituit 125567 mil. MDL, ceea ce reprezintă aproximativ 38,8% din valoarea PIB (+3,1 p.p. f.p.s.a.p). La situația din 31 decembrie a.2024, ponderea serviciului datoriei de stat în raport cu veniturile bugetului de stat (cu excepția granturilor) se încadrează în limite sustenabile, constituind 6,7%, sub plafonul de 10% stabilit în Program, respectiv momentan nu produce riscuri adiționale asupra stabilității macroeconomice a țării. Totuși, trebuie să se acorde atenție nivelului actual și potențial al datoriei publice, deoarece un nivel ridicat al datoriei publice poate pune în pericol sustenabilitatea fiscal-bugetară, indiferent de cheltuielile pe termen lung legate de îmbătrânirea populației.

La 31.12.2024, soldul datoriei sectorului public a constituit 125 567 mil. MDL, în creștere cu 15,9% față de sfârșitul anului 2023. Această majorare a condus la creșterea soldului datoriei publice internă până la 45926,4 mil. MDL și a datoriei externe până la 79640,6 mil. MDL. Conform datelor privind PIB-ul prognozat pentru anul 2024, ponderea datoriei sectorului public în PIB, la situația din 31.12.2024, a constituit 38,8%, înregistrând o majorare cu 3,1 p.p. comparativ cu situația de la finele anului 2023. Totuși, majorarea soldului datoriei sectorului public de la finele anului 2024 în comparație cu sfârșitul anului 2023 este condiționată de majorarea soldului datoriei de stat la valoarea nominală cu 17390,9 mil. MDL și soldului datoriei directe a UAT cu 44,9 mil. MDL. Prin urmare, soldul datoriei BNM s-a diminuat până la 157,6 mil. MDL și soldul datoriei directe a întreprinderilor din sectorul public a înregistrat o descreștere de până la 67,1 mil. MDL.

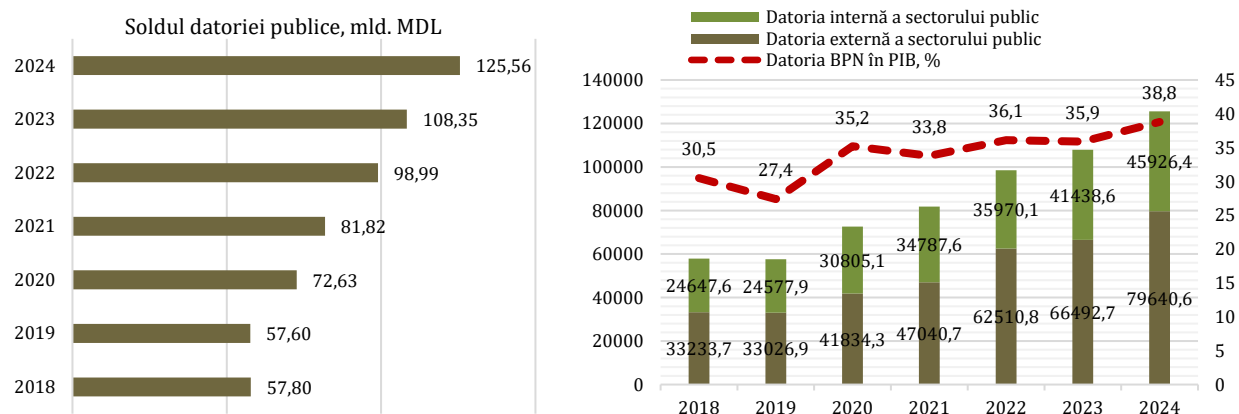

Figura 3.1.5. Datoria sectorului public, mld. MDL,%

Sursa: elaborată de autor în baza datelor Ministerului Finanțelor.

Ponderea datoriei de stat la valoarea nominală în PIB, la situația din 31.12.2024, a constituit 37,5% din PIB, înregistrând o creștere cu 3,2 p.p. față de anul 2023. Modificarea soldului datoriei de stat externe se datorează finanțării externe nete pozitive în valoare de 674 mil. dolari SUA și fluctuației negative a ratei de schimb a dolarului SUA față de alte valute în valoare de 179,9 mil. dolari SUA. Totodată, creșterea soldului datoriei de stat interne a fost preponderent condiționată de finanțarea internă netă pozitivă a VMS emise pe piața primară în perioada de referință. Ca pondere în PIB, la situația din 31.12.2024, datoria de stat externă a înregistrat 23,9%, majorându-se cu 2,7 p.p. comparativ cu 31.12.2023.

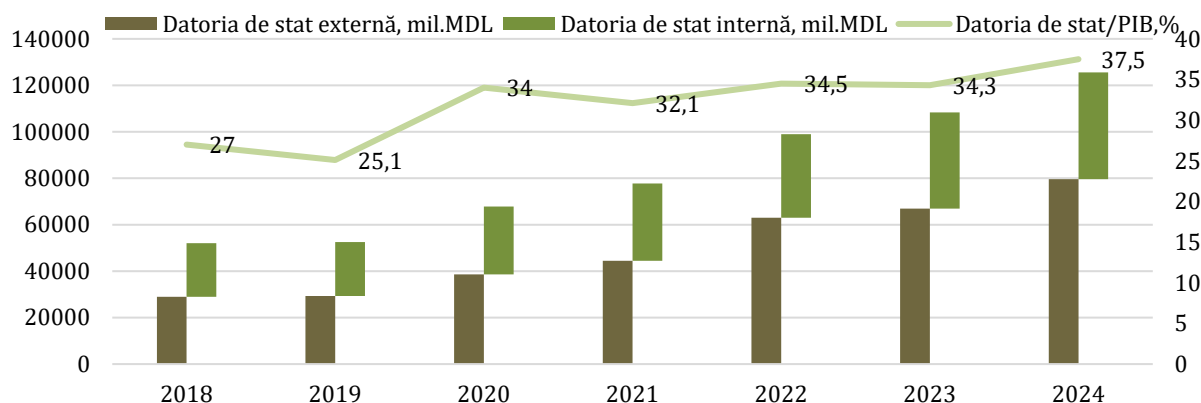

Figura 3.1.6. Dinamica datoriei de stat, mil. MDL,%

Sursa: elaborată de autor în baza datelor Ministerului Finanțelor

În urma celor expuse, relatăm, că asigurarea sustenabilității finanțelor publice din ultimii ani ilustrează principiile aplicării guvernantei, indiferent de gradul lor de îndatorare actual, astfel este esențial de a menține datoria publică sub control pentru o bună funcționare a economiei. Astfel, pe parcursul anului 2024, Ministerul Finanțelor s-a concentrat pe asigurarea finanțării deficitului bugetar, utilizând atât surse interne, cât și externe. Această abordare a influențat creșterea datoriei sectorului public, însă în cadrul unor limite sustenabile din punct de vedere economic. Acest proces reflectă strategia adoptată pentru a menține echilibrul fiscal, având în vedere necesitatea de a răspunde la presiunile economice și de a susține dezvoltarea investițiilor publice, fără a depăși pragurile, care ar putea compromite stabilitatea macroeconomică pe termen lung.

3.2. SECTORUL BANCAR

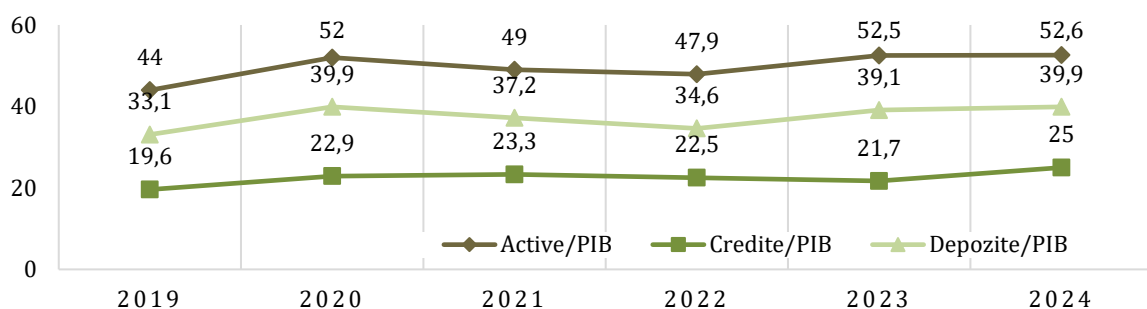
Principalele evoluții înregistrate în anul 2024, conform indicatorilor macro-prudențiali ai sectorului bancar înregistrează tendințe de stabilitate. Sistemul înregistrează următoarele tendințe pozitive: creșterea activelor, consolidarea fondurilor proprii, creșterea volumului depozitelor bancare. Gradul de concentrare și gradul de lichiditate bancară se menține în continuare la un nivel înalt, fiind rezultatul politicii monetare promovate de BNM. Totodată, a fost înregistrată îmbunătățirea indicatorilor la creditele neperformante și o diminuare la indicatorul creditele expirate. Astfel, toate băncile din sistemul bancar, într-o măsură mai mare s-au mai mică, au crescut valoarea activelor ponderate la risc. Lider la acest capitol pot fi menționate trei bănci: BC „MOLDOVA - AGROINDBANK” S.A., BC „Moldindconbank” S.A., urmat de BC Victoriabank S.A.

Tabelul 3.2.1. Indicatorii de concentrare a sectorului bancar, %

Nr.	Denumirea Băncilor	Cota de piață după valoarea activelor (%)			Cota de piață după valoarea creditelor (%)			Cota de piață după valoarea depozitelor (%)		
		2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
1	BC "MOLDOVA - AGROINDBANK" S.A.	32,8	33,9	34,9	37,2	37,4	37,9	33	33,9	35,7
2	BC „Moldindconbank” S.A.	19,7	20,2	21,2	20,4	21,9	23,7	20,3	21,1	22,2
3	BC "VICTORIABANK" S.A.	14,0	14,1	14,4	9,3	10,3	11,5	14,4	13,9	13,8
4	OTP Bank S.A.	14,1	13,9	12,6	14,1	11,7	10,4	14,6	14,7	13,1
5	BC "ProCredit Bank" S.A.	4,7	4,2	4,4	5,8	5,3	5,1	3,5	3,3	3,8
6	BC "EXIMBANK" S.A.	3,6	3,3	3,4	3,5	3,4	3,1	3,5	3,2	3,2
7	"FinComBank" S.A.	3,8	3,8	3,7	3,3	3,5	3,2	3,8	3,8	3,6
8	BCR Chișinău S.A.	2,4	1,9	1,2	2,0	1,9	0,5	2,3	1,9	1,0
9	BC "ENERGBANK" S.A.	2,2	2,1	1,9	1,7	2,0	2,3	1,8	1,8	1,7
10	BC "COMERTBANK" S.A.	1,6	1,4	1,3	1,6	1,6	1,3	1,5	1,3	1,2
11	BC "EuroCreditBank" S.A.	1,2	1,1	1,0	1,0	1,1	1,1	1,2	1,0	0,9
Indicatorul HHI (puncte)		1918	2006,2	2089,2	2153,8	2184,6	2289,0	1974,7	2051	2169,7
Indicatorul CR-4 (%)		80,5	82,2	83,2	81	81,3	83,5	82,3	83,6	84,8

Sursa: calculele autorilor în baza datelor Băncii Naționale a Moldovei

Gradul de concentrare a sectorului bancar autohton rămâne la un nivel înalt și în anul 2024. Indicele de concentrare a pieței activului (IHH), a urcat de la 1918 puncte în anul 2022 la 2089,2 puncte la finele anului 2024, nivel de la care sectorul bancar este considerat că se încadrează în limitele unei piețe bancare cu un grad ridicat de concentrare. Iar după valoarea creditelor (2289 puncte) în comparație cu cel al depozitelor (2169,7 puncte), indică o concentrare mai ridicată (piață excesiv concentrată) a pieței bancare a RM. Clasamentul primelor patru bănci comerciale, care dețin 83,5% din creditele totale, a crescut cu 3% în anul 2024, față de a.2022 (a se vedea tabelul 3.2.1). Sectorul bancar prezintă un nivel de concentrare mai ridicat, reflectat de cota de piață în funcție de creditele deținute de primele patru bănci din sistem, cât și de IHH calculat de credite. Evoluția ascendentă a acestui indicator arată o creștere continuă a gradului de concentrare a sectorului bancar autohton și creșterea competiției între bănci.

Figura 3.2.1. Gradul de intermediere financiară a sectorului bancar, %

Sursa: calculele autorilor în baza datelor Băncii Naționale a Moldovei și Biroul Național de Statistică

În ultimii ani, poziția dominantă a sectorului bancar în cadrul sistemului financiar s-a accentuat ușor. Activele bancare în raport cu PIB-ul au crescut de la 44% în anul 2019 la 52,6% în anul 2024. Evoluții similare au fost înregistrate și pentru creditele bancare în raport cu PIB-ul. Creditele bancare în raport cu PIB-ul au crescut de la 19,6% în anul 2019, până la 25% în anul 2024, în anul 2023 acest

indicator s-a redus pînă la 21,7%. Prin urmare, depozitele în raport cu PIB-ul au crescut de la 33,1% în anul 2019 la 39,9% în anul 2024, iar din anul 2022 se observă o descreștere a acestui indicator. Piața bancară a Republicii Moldova este una concentrată pe toate cele trei componente (active, credite și depozite). Nivelul concentrării sistemului bancar relevă tendința de orientare a agenților economici și a populației către instituțiile de credit mari cu vizibilitate pozitivă. Gradul de concentrare a pieței bancare autohtone este ușor ridicat, comparativ cu cel al țărilor din regiune și cu cel înregistrat de țările UE. Printre cele mai active bănci – dealeri primari, care au procurat VMS pe piața primară pe parcursul perioadei de referință se numără băncile sistemice: BC „Victoriabank” S.A., BC „Moldova – Agroindbank” S.A., „FinComBank” S.A., BC „Moldindconbank” S.A.

Activele sectorului bancar au totalizat 170316,6 mil. MDL la situația din 31.12.2024, în creștere cu 10,6% față de situația din 31.12.2023. În anul 2024, cuantumul total al expunerii la risc a constituit 85298,9 mil. MDL, în creștere cu 22% f.p.s.a.p., iar ponderea acestuia în total active, a constituit 50,1%, în creștere cu 4,6 p.p. Lider la capitolul active pot fi menționate trei bănci: BC „MOLDOVA - AGROINDBANK” S.A. cu 59488,8 mil. MDL, BC „Moldindconbank” S.A. cu 36175,0 mil. MDL, urmat de BC Victoriabannk S.A. cu 24608,3 mil. MDL. Per sector bancar în anul 2024, obligațiunile bancare au însumat 142475 mil. MDL, cu o creștere de 12% f.p.s.a.p. Astfel, top trei bănci la capitolul obligațiuni bancare, sunt: BC „MOLDOVA - AGROINDBANK” S.A. cu 51534,4 mil. MDL, BC „Moldindconbank” S.A. cu 30191,5 mil. MDL, urmat de BC Victoriabannk S.A. cu 19,664,6 mil. MDL.

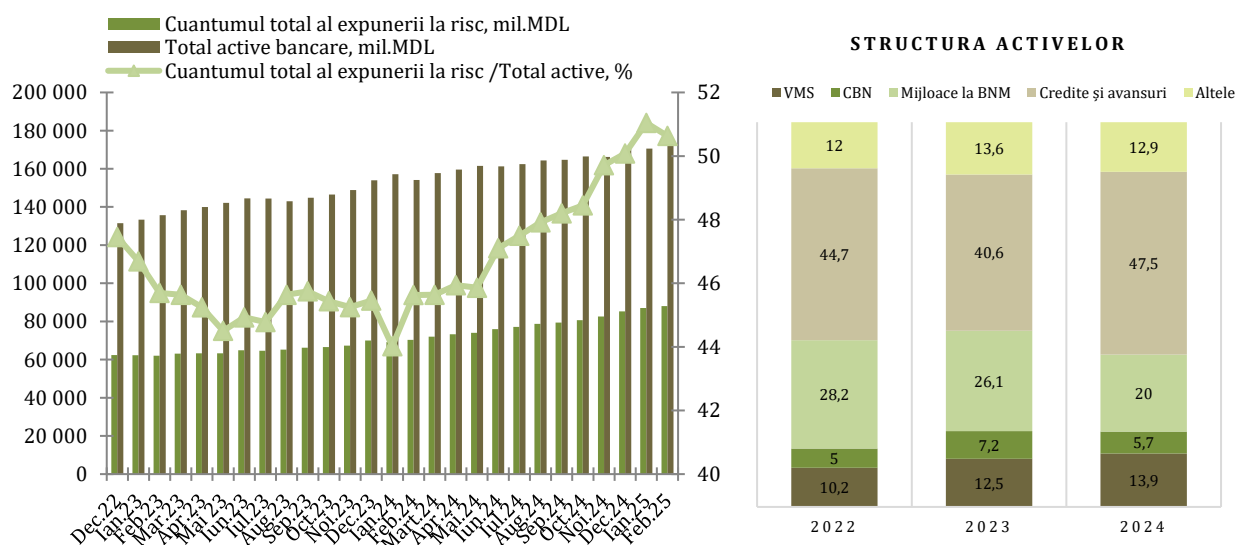

Figura 3.2.2. Evoluția calității activului bancar

Sursa: calculele autorilor în baza datelor Băncii Naționale a Moldovei

Scăderea ratei fondurilor proprii totale per sector bancar. Conform informațiilor privind activitatea economico-financiară a băncilor comerciale, în anul 2024, fondurile proprii totale ale sectorului bancar au marcat o creștere de 7,2%, până la 22453,1 mil. MDL față de anul 2023. Totodată, fondurile proprii de nivel 1 (total capital de gr. I) s-au majorat în anul 2024 cu 4,7% f.p.s.a.p. până la 21346,2 mil. MDL. Fondurile proprii de nivel 2 au crescut până la suma de 1106,86 mil. MDL sau de 2 ori față de finele anului 2023 (557,38 mil. MDL). Rata fondurilor proprii totale per sector bancar a însumat 26,32%, în scădere cu 3,6 p.p. Toate 11 bănci comerciale din sector au indicat un nivel de capitalizare net superior minimului impus de cerințele prudențiale variind între 20,6% și

110,5%. În contextul procesului de fuziune a BC Victoriabank cu BCR Chișinău, rata fondurilor proprii totale a BCR Chisinau S.A. a înregistrat 110,47%, în creștere cu 63,81 p.p. față de anul 2023.

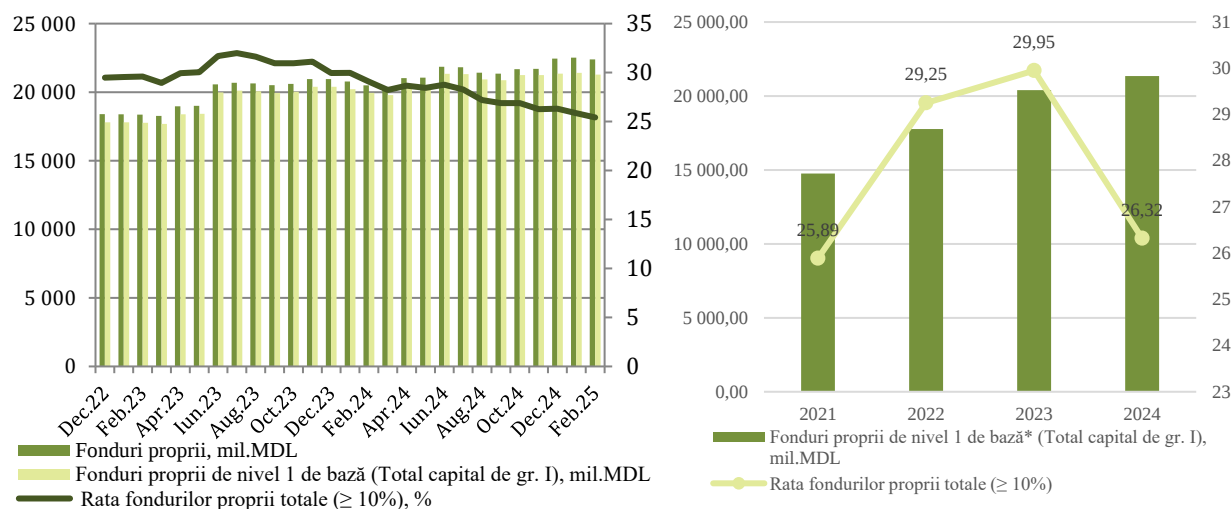

Figura 3.2.3. Evoluția calității capitalului bancar

Sursa: calculele autorilor în baza datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Descreșterea profitabilității bancare în anul 2024 cu 3% f.p.s.a.p. Profitabilitatea băncilor comerciale, în decembrie a.2024, a scăzut cu 3% f.p.s.a.p. 2023 (profitul bancar a constituit în luna decembrie 2024 – 3974,5 mil.MDL). Prin urmare, la data de 30.06.2024 valorile principalilor indicatori de profitabilitate (rentabilitatea activelor și rentabilitatea capitalului) au constituit 2,39% și respectiv 14,79%, fiind în descreștere cu 1,41 p.p. și respectiv cu 0,39 p.p. comparativ cu p.s.a.p. Micșorarea profitului a fost determinată de diminuarea veniturilor din dobânzi cu 2551,4 mil.MDL. Astfel, s-au majorat veniturile din diferențe de curs valutar cu 342,1 mil. MDL și veniturile din onorarii și comisioane cu 316 mil MDL.

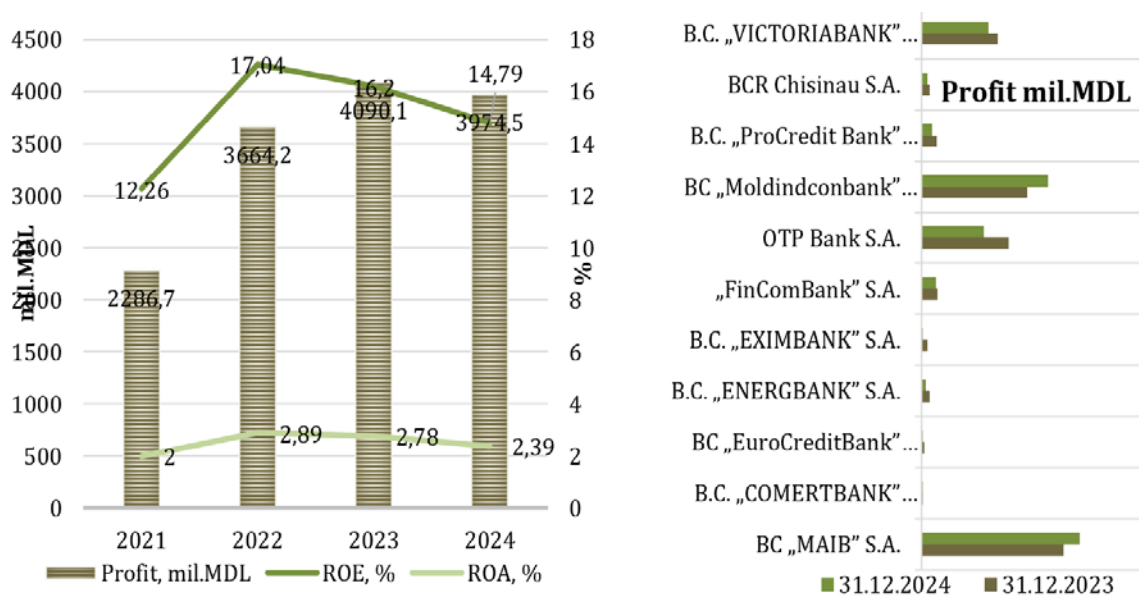
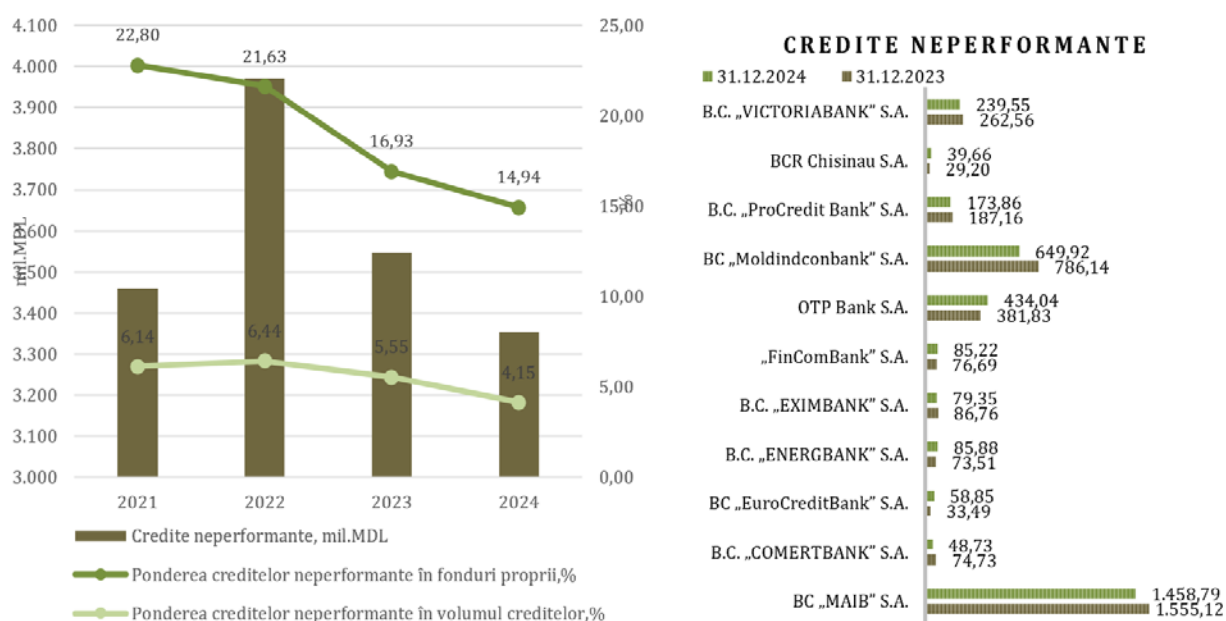

Figura 3.2.4. Evoluția rentabilității și profitabilității bancare

Sursa: calculele autorilor în baza datelor Băncii Naționale a Moldovei

În anul 2024, volumul creditelor neperformante a scăzut cu 5,5% f.p.s.a.p. În anul 2024, ponderea creditelor neperformante în totalul creditelor a scăzut cu 1,4 p.p. față de decembrie a.2023, constituind 4,15%. Ponderea creditelor neperformante în fonduri proprii a înregistrat nivelul de 14,94%, în descreștere cu 2 p.p. față de decembrie a.2023. Diminuarea respectivă este reflectată în rapoartele majorității băncilor din sistem. În ansamblu, această descreștere se datorează și curățirii bilanțurilor băncilor odată cu schimbarea acționarului majoritar. Prin urmare, creditele neperformante în valoare absolută au scăzut cu 5,5% până la 3353,84 mil. MDL. Respectiv, în anul 2024 s-au majorat creditele expirate cu 24%. Totodată, ponderea creditelor expirate în totalul creditelor a constituit 1,9%, fiind în descreștere cu 1,3 p.p., f.p.s.a.p, variind de la 0,0% până la 5,2%, în funcție de bancă comercială.

Calitatea portofoliilor de credite a continuat să fie un factor esențial în evaluarea sustenabilității sectorului bancar. În anul 2024, băncile au înregistrat o scădere a împrumuturilor neperformante, ceea ce indică o îmbunătățire în gestionarea riscurilor. Totodată, instituțiile financiare au continuat să implementeze măsuri pentru diversificarea riscurilor și consolidarea proceselor de evaluare a solvabilității împrumutaților.

Volumul de credite noi acordate în creștere cu 34% f.p.s.a.p. Volumul creditelor noi acordate la finele lunii decembrie a.2024 a însumat 68987,1 mil. MDL, cu 34% mai mult față de luna decembrie a.2023 (51471,44 mil. MDL). Respectiv, s-au acordat 51867,5 mil. MDL în monedă națională și 16533,1 mil. MDL în valută străină, totodată s-au acordat 586,47 mil. MDL credite atașate la cursul valutar.

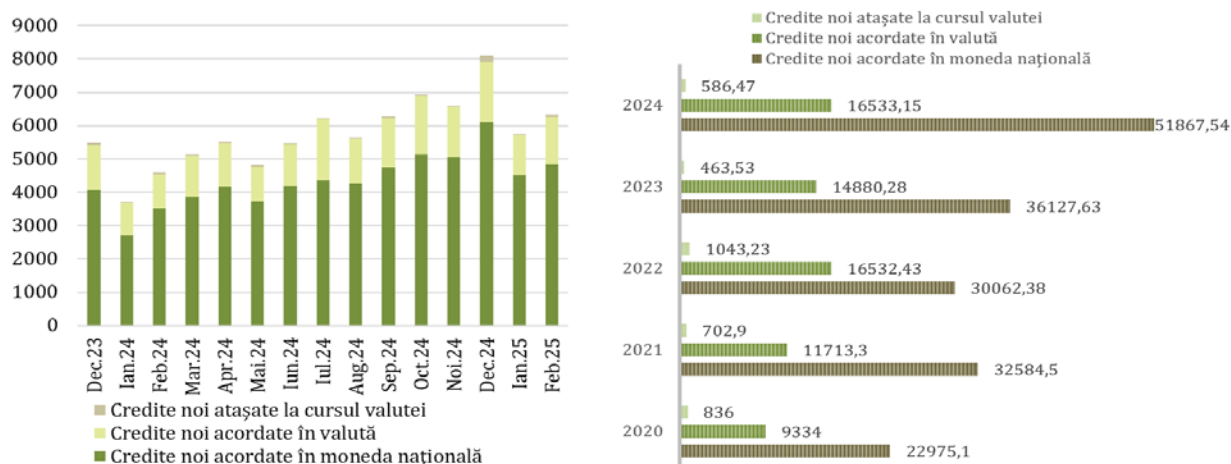

Figura 3.2.6. Volumul creditelor noi acordate după valute, mil. MDL

Sursa: elaborată de autori în baza datelor Băncii Naționale a Moldovei

În anul 2024, soldul creditelor a constituit 80824,6 mil MDL, cu o creștere de 26,5% față de anul 2023, constituind 47,5% din totalul activelor. Din totalul soldului de credite, 21,7% sunt în valută, procent în descreștere comparativ cu perioada similară a anului 2023, când ponderea era de 25,8%. În cazul populației, soldul creditelor a ajuns la 34,1 miliarde MDL, fiind în creștere cu 35% f.p.s.a.p. În ceea ce privește companiile, soldul creditelor a crescut cu 21% în perioada respectivă și a constituit 46,6 mld. MDL. Ritmul de creștere anual al creditelor acordate în moneda națională în ultimele două trimestre ale anului 2024 a crescut ușor, iar ponderea creditelor în valută străină a scăzut.

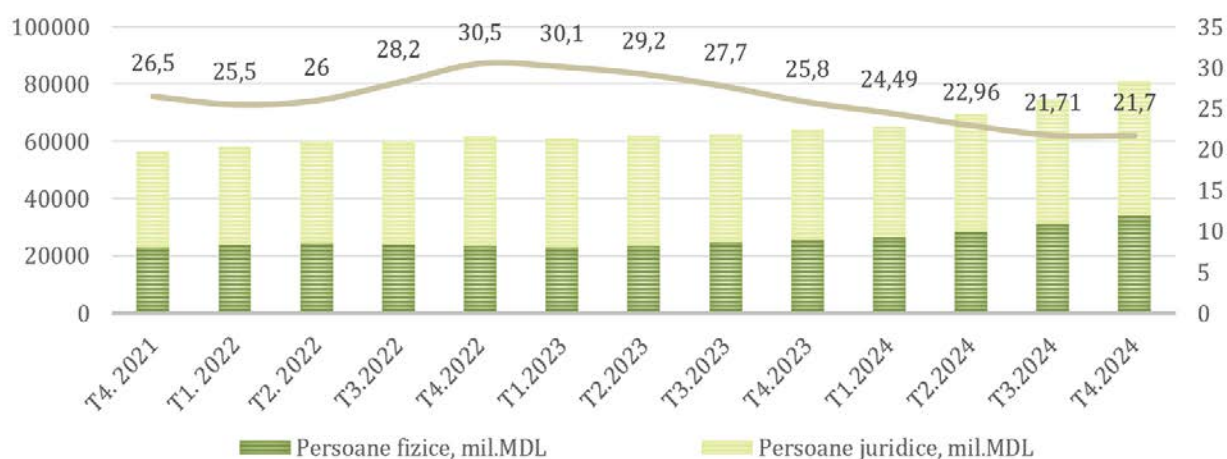

Figura 3.2.7. Evoluția creditelor după valuta în care sunt acordate și categoria debitorilor

Sursa: elaborată de autori în baza datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Creșterea soldului depozitelor atrase în anul 2024 cu 13,4% f.p.s.a.p. În anul 2024, soldul depozitelor atrase atât în monedă națională, cât și în valută străină a însumat 131,5 miliarde MDL la situația din 31.12.2024, în creștere cu 13,4% față de situația din 31.12.2023. Din totalul depozitelor, 64,12% au revenit depozitelor în MDL, însumând 82767,8 miliarde MDL la data de 31.12.2024. Depozitele în valută au constituit 35,8% din totalul depozitelor, alcătuind 46323,9 miliarde MDL. Un impact semnificativ asupra majorării soldului depozitelor a avut-o creșterea depozitelor persoanelor

juridice cu 13,5% și depozitele persoanelor fizice cu 13,2% în decembrie a.2024 f.p.s.a.p. Volumul depozitelor noi atrase a constituit 6046,30 mil. MDL la sfârșitul lunii decembrie a.2024 în creștere cu 2% f.p.s.a.p. Depozitele noi atrase în monedă națională au constituit 3867,72 mil. MDL și în valută străină – 2178,58 mil. MDL.

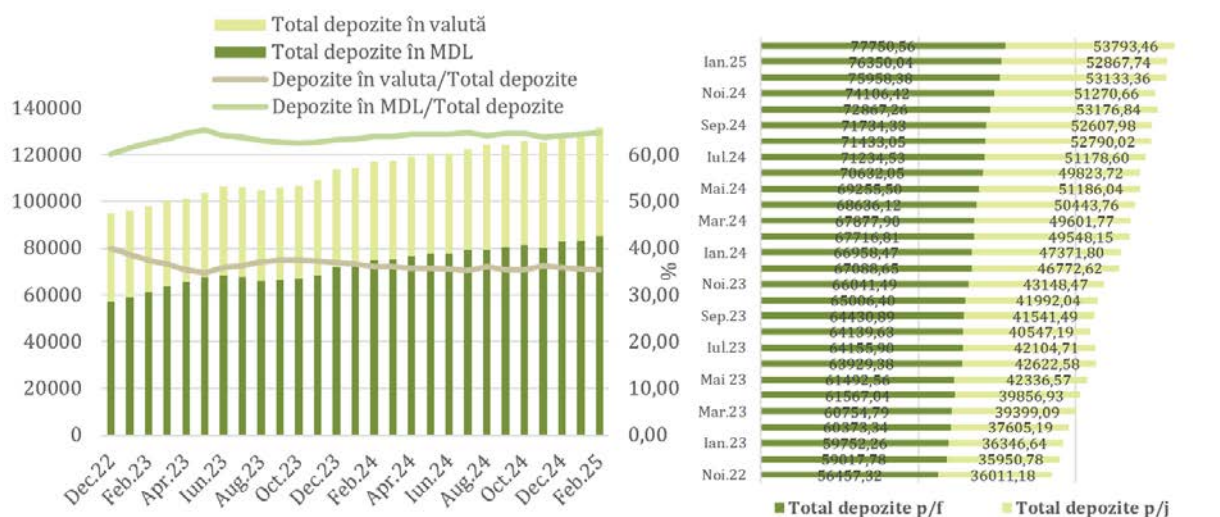

Figura 3.2.8. Evoluția structurii depozitelor atrase de bănci

Sursa: calculele autorilor în baza datelor Băncii Naționale a Moldovei.

În concluzie, în anul 2024, sectorul bancar din Republica Moldova se prezintă într-o situație relativ stabilă, cu o gestionare adecvată a riscurilor și cu o capitalizare corespunzătoare. Totuși, este important ca instituțiile financiare să continue să adopte politici prudente, să fie pregătite să facă față riscurilor externe și să sprijine procesul de integrare europeană, pentru a asigura o dezvoltare sustenabilă și rezilientă pe termen lung.

Capitolul IV

SECTORUL EXTERN

Balanța de plăți

În baza datelor preliminare prezentate de către BNM, deficitul contului curent al balanței de plăți s-a majorat cu 54,1% în anul 2024 comparativ cu anul 2023 și a constituit 2917,00 mil. USD sau 16,0% raportat la PIB. Creșterea semnificativă a deficitului contului curent a fost determinată de evoluțiile negative înregistrate de toate subconturile.

Astfel, în anul 2024 deficitul comerțului exterior cu bunuri a constituit 5619,92 mil. USD, majorându-se cu 15,4%, ca urmare a diminuării exportului (-411,98 mil. USD) concomitent cu majorarea importului de bunuri (+338,85 mil. USD). Creșterea deficitului comerțului cu bunuri a fost generată de majorarea deficitelor cu toate țările partenere, în special cu UE (-202,62 mil. USD). Principala categorie de bunuri exportate au fost, tradițional, cele agroalimentare, care în anul 2024 au fost în scădere din cauza secetei severe din acest an, iar cele importate au fost produsele minerale (energia electrică și gazul natural), creșterea cotei cărora a fost determinată de criza energetică, pe fondul sistării livrărilor de gaze naturale de către Rusia.

Excedentul comerțului exterior cu servicii, în anul 2024, a totalizat 918,80 mil. USD și s-a majorat nesemnificativ cu 2,7%, fiind favorizată, în special, de creșterile înregistrate la călătorii (+102,09 mil. USD) și la serviciile IT (+76,29 mil. USD).

În anul 2024, soldul excedentar al veniturilor primare a totalizat 157,93 mil. USD, în scădere cu 40,8%, ca urmare a majorării ieșirilor de venituri primare (18,1%). În trimestrul IV al a.2024, excedentul înregistrat la veniturile secundare a scăzut cu 16,0% (408,32 mil. USD), ca rezultat al scăderii transferurilor personale nete.

Excedentul contului de capital practic nu a suferit modificări esențiale în anul 2024 în comparație cu anul 2023 și a înregistrat un sold de 81,84 mil. USD. Iar majorarea excedentului contului de capital a fost determinată de creșterea intrărilor de capital, atât în sectorul public, cât și în sectorul privat.

Intrările nete înregistrate la contul financiar în anul 2024 au fost determinate de tranzacțiile de micșorare a activelor financiare externe ale rezidenților cu 486,56 mil. USD, concomitent cu tranzacțiile de majorare a pasivelor rezidenților față de nerezidenți cu 502,41 mil. USD în comparație cu anul 2023. Intrările nete ale activelor financiare au fost cauzate de tranzacțiile de scădere a activelor sub formă de numerar și depozite. Intrările nete ale pasivelor au rezultat din evoluția tranzacțiilor angajamentelor sub formă de împrumuturi și de investiții directe. Sursele de finanțare prioritare ale deficitului de cont curent în anul 2024 au fost intrările nete de mijloace financiare sub formă de numerar și depozite și cele sub formă de împrumuturi.

Tabelul 4.1. Balanța de plăți a Republicii Moldova, agregate principale, mil. USD

	Anul 2024				
	Tr. I	Tr. II	Tr. III	Tr. IV	Total
Contul curent	-447,72	-711,04	-873,97	-884,27	-2917
Bunuri	-1 084,79	-1 373,50	-1 595,05	-1 566,58	-5619,92
Servicii	210,35	239,78	231,64	237,03	918,80
Venituri primare	75,49	42,37	3,11	36,96	157,93
Venituri secundare	351,23	380,31	486,33	408,32	1626,19
Contul de capital	16,3	16,5	20,77	28,27	81,84
Contul financiar	-431,42	-694,54	-853,20	-856,00	-2824,01
Investiții directe, net	-25,94	-39,66	-138,07	-40,12	-243,79
Investiții de portofoliu, net	-0,26	-0,11	1,69	67,40	68,72
Alte investiții, net	-492,35	-373,93	-942,20	-996,09	-2804,55
Active de rezervă	7,10	-90,02	258,70	-20,17	155,61

Sursa: elaborat de autor în baza datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Poziția investițională internațională

În baza datelor preliminare publicate de BNM, poziția investițională internațională (PII) a Republicii Moldova a constituit -5588,30 mil. USD la situația din 31.12.2024, diminuându-se cu 6,2% față de sfârșitul anului 2023, iar raportul dintre PII și PIB a scăzut cu 5,0 p.p. față de anul precedent. Raportul soldului net debitor al poziției investiționale internaționale la PIB s-a îmbunătățit față de situația de la sfârșitul anului 2023.

Tabelul 4.2. Principalii indicatori aferenți poziției internaționale, mil.USD (la sfârșitul perioadei)

	2023				2024			
	Tr. I	Tr. II	Tr. III	Tr. IV	Tr. I	Tr. II	Tr. III	Tr. IV
PII netă	-6504,51	-6379,29	-6244,83	-5960,70	-5853,12	-5562,14	-5676,39	-5588,30
Active	6758,78	7008,34	6879,05	7769,48	7691,59	7705,89	8309,08	8226,92
Pasive	13263,29	13387,63	13123,88	13730,18	13544,71	13268,04	13985,47	13815,22
Active oficiale de rezervă	4679,35	4902,67	4881,93	5453,15	5393,22	5288,61	5681,84	5483,57
Investiții directe, pasive	5260,38	5283,33	5384,74	5468,97	5387,48	5315,78	5621,91	5393,38
Împrumuturi, pasive	5087,79	5168,64	4941,70	5462,13	5366,94	5261,45	5639,90	5890,77
PII / PIB	-43,8	-41,5	-39,5	-36,0	-34,5	-32,2	-31,6	-30,7

Sursa: elaborat de autor în baza datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Poziția activelor financiare externe a constituit 8226,92 mil. USD, majorându-se cu 5,9% comparativ cu situația, care se înregistrase la 31.12. 2023, iar cea a pasivelor externe - 13 815,22 mil. USD, în creștere cu 0,6%. Impactul cel mai important asupra PII l-a avut fluctuația ratelor de schimb ale valutelor originale față de dolarul SUA (-186,45 mil. USD), care au influențat poziția activelor și pasivelor.

Din punctul de vedere al structurii PII pe categorii funcționale, creșterea poziției activelor financiare externe în anul 2024 a fost influențată de creșterea poziției de împrumuturi cu 33,1% (+57,67 mil. USD), investiții directe – cu 21,7% (+88,96 mil. USD) etc.

În anul 2024, activele de rezervă au avut o pondere semnificativă în poziția totală a activelor financiare 5483,57 mil. USD, înregistrând o creștere de 0,6% față de situația din 31.12.2023, în timp ce alte investiții și investițiile directe au deținut ponderi semnificative în totalul poziției pasivelor.

Evoluția poziției pasivelor la situația din 31.12.2024 față de data de 31.12.2023 a fost determinată de creșterea cu 2,0% a angajamentelor sub formă de alte investiții, acestea deținând ponderea de 60,8% în pasivele externe ale țării (împrumuturi – 70,1%, credite comerciale și avansuri - 22,6%, drepturi speciale de tragere - 4,4%, numerar și depozite - 2,3% și alte pasive - 0,6%). Pasivele sub formă de investiții directe s-au micșorat cu 1,4% și au constituit 39% în angajamentele externe ale țării. Investițiile directe au constituit 66,4% din capital propriu. În distribuția geografică a investițiilor directe sub formă de participații și acțiuni acumulate, cele din țările UE au crescut cu 1,7%, iar cele din alte țări și CSI au scăzut. În anul 2024, ponderea majoră, atât în structura activelor financiare, cât și în structura pasivelor a revenit celor pe termen lung (82,5%). În același an, activitățile economice, care au beneficiat de ISD sunt: activitățile financiare și de asigurări - circa 34,4%, comerțul - 24,4% și industria prelucrătoare - 20% din stocul total de pasive al investițiilor directe sub formă de capital propriu.

Datoria externă

În baza datelor preliminare publicate de BNM, la sfârșitul anului 2024 datoria externă brută a constituit 10213,33 mil. USD, respectiv 56,1% raportat la PIB. Aceasta a crescut cu 0,9% pe parcursul anului 2024 (94,49 mil. USD) în comparație cu sfârșitul anului 2023. Această creștere a fost prioritar condiționată de majorarea datoriei publice, în timp ce datoria privată s-a diminuat. Raportul dintre datoria externă și PIB a scăzut cu 4,4 p.p. comparativ cu situația din 31.12.2023.

Tabelul 4.3. Datoria externă brută, mil.USD

	2023				2024			
	Tr. I	Tr. II	Tr. III	Tr. IV	Tr. I	Tr. II	Tr. III	Tr. IV
Datoria externă brută	9878,01	9969,52	9562,40	10118,84	10015,85	9773,71	10193,88	10213,33
DE publică	3476,97	3574,01	3347,52	3820,52	3751,41	3656,46	4009,46	4310,26
DE privată	6401,04	6395,51	6214,88	6298,32	6264,44	6117,25	6184,42	5903,07
Termen scurt	2781,91	2809,51	2681,20	2684,61	2681,12	2587,99	2616,54	2420,42
Termen lung	7096,10	7160,01	6881,20	7434,23	7334,73	7185,72	7577,34	7792,91
DE brută / PIB, %	66,5	64,8	60,5	60,5	59,0	56,6	56,7	56,1

Sursa: elaborat de autor în baza datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Datoria externă publică s-a majorat cu 489,74 mil. USD pe parcursul anului 2024, și a atins cota de 4310,26 mil. USD la situația din 31.12.2024, ceea ce constituie 42,2% din totalul datoriei externe brute și este cu 4,4 p.p. în creștere comparativ cu finele anului 2023. Principalul instrument de finanțare, utilizat de către autoritățile Republicii Moldova au fost împrumuturile, cu o pondere de 91,4% din total. În anul 2024 principalul creditor al statului a fost Fondul Monetar Internațional cu

o pondere de 31,7% în totalul datoriei publice (1364,67 mil. USD), urmat de Grupul Băncii Mondiale cu 25,2% (1085,68 mil. USD) etc.

Datoria externă privată la finele trimestrului IV al a.2024 a constituit 5903,07 mil. USD, respectiv 57,8% din totalul datoriei externe brute și acesta a avut un trend descrescător față de situația din 31.12.2023, micșorându-se cu 6,3%, din cauza diminuării datoriei pe termen lung, cât și a celei pe termen scurt. Ponderea cea mai mare o are datoria privată pe termen lung - 59%. La situația din 31.12.2024, datoria externă privată s-a diminuat comparativ cu finele anului 2023, fiind contractată, preponderent, pe termen lung, principalele instrumente fiind împrumuturile și creditele comerciale și avansurile. Societățile nefinanciare au menținut, în continuare, ponderea majoră în datoria externă privată. Principalii creditori ai sectorului privat din cadrul organizațiilor internaționale au fost BERD- 54,0%, BEI - 30,7%, etc.

Transferurile de mijloace bănești

Republica Moldova este, probabil, una dintre puținele țări unde cei care muncesc peste hotare au o contribuție mare la PIB. Timp de un deceniu, remitențele trimise de moldovenii din diaspora au depășit valoarea totală a exporturilor naționale. În prezent, între 15% și 22% din veniturile BPN provin din aceste fonduri externe.

În anul 2024, volumul total al transferurilor nete de valută în favoarea persoanelor fizice, realizate prin intermediul instituțiilor bancare, s-a cifrat la 1,61 mld.USD, marcând o scădere de 1% față de anul precedent. Cele mai ridicate valori lunare ale transferurilor, înregistrate de la începutul anului 2024, au fost consemnate în lunile aprilie și mai, atingând sumele de 146,73 mil.USD, respectiv 146,59 mil.USD.

Analizând evoluția volumului transferurilor nete de valută în favoarea persoanelor fizice, observăm o tendință descendentă în ultimii ani. Aceste date indică o încetinire progresivă a fluxului de remitențe, reflectând o posibilă stabilizare sau o reducere a numărului de moldoveni, care activează în străinătate ori a capacității acestora de a trimite bani acasă.

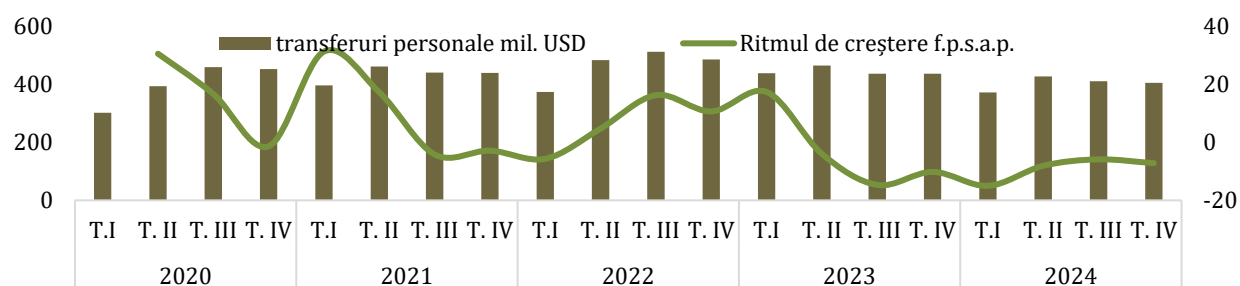

Figura 4.1. Transferuri de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice (în bază netă) efectuate prin băncile din Republica Moldova pe trimestre, în anii 2020-2024, mil. USD

Sursa: elaborată de autor în baza datelor Băncii Naționale a Moldovei

Pentru anul 2024, distribuția transferurilor de bani în Republica Moldova în funcție de țările de origine urmează tendințele anilor precedenți, cu câteva variații în funcție de contextul economic și geopolitic global.

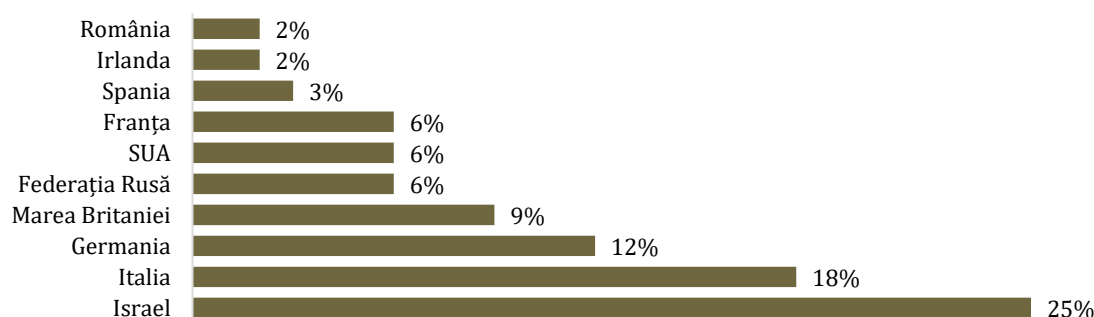

Figura 4.2. Distribuția estimativă a remitențelor în Republica Moldova pe țări de origine în anul 2024, %

Sursa: elaborată de autor în baza datelor Băncii Naționale a Moldovei, World Bank – Migration and Remittances, <https://www.worldbank.org/en/topic/migrationremittancesdiasporaissues>

Tendința generală în anul 2024 indică o reorientare a fluxurilor de remitențe dinspre Est către Vest, în special din țările UE și Israel, în detrimentul Federației Ruse.

Comerțul exterior cu bunuri

Valoarea totală a comerțului internațional cu mărfuri al Republicii Moldova în anul 2024 a constituit 12620,2 mil. USD, înregistrând o scădere de 0,9% față de anul 2023. Această evoluție negativă reflectă o **cerere externă slabă**, care a condus la diminuarea exporturilor de mărfuri. Un aspect semnificativ al acestei evoluții este amplificarea decalajului dintre exporturi și importuri, ceea ce a generat un **deficit al balanței comerciale** în valoare de **5510,1 mil. USD**. Acest deficit este cu 883,2 mil. USD mai mare decât cel înregistrat în anul 2023, reprezentând o creștere de 19,1%.

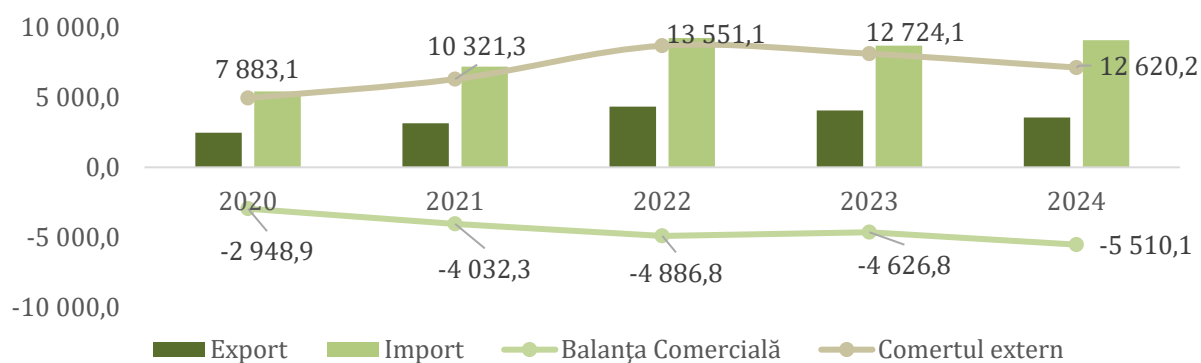

Figura 4.3. Tendințele comerțului internațional cu mărfuri, în perioada 2020-2024, mil. USD

Sursa: elaborată de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică

Aceste date sugerează o vulnerabilitate accentuată a economiei moldovenești față de șocurile externe și o dependență puternică de importuri, în contextul în care exporturile nu reușesc să compenseze suficient volumul bunurilor aduse din străinătate.

Gradul de acoperire a importurilor cu exporturi în anul 2024 a fost de 39,2%, în scădere cu 7,5 puncte procentuale, comparativ cu anul 2023.

Exporturile de mărfuri în anul 2024 au constituit 3555,1 mil. USD, cu 12,2% mai puțin față de anul 2023. Exporturile de mărfuri autohtone au înregistrat o valoare de 2708,3 mil. USD (76,2% din total exporturi) în scădere cu 5,6% comparativ cu anul 2023. Această reducere a contribuit la scăderea generală a exporturilor cu 4%. Reexporturile de mărfuri străine (după prelucrare și clasice) au constituit 846,8 mil. USD (23,8% din total exporturi), în scădere cu 28,1% comparativ cu anul 2023. Reexporturile de mărfuri după prelucrare au deținut 13,8% în total exporturi, iar reexporturile clasice de mărfuri, care nu au suferit transformări esențiale - 10,0%.

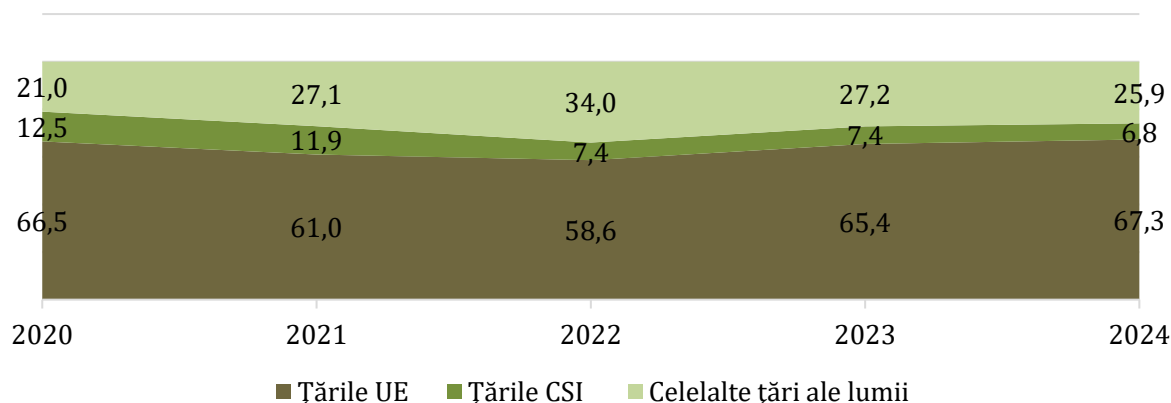

Figura 4.4. Tendințele comerțului internațional cu mărfuri, în perioada 2020-2024, mil. USD

Sursa: elaborată de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică

Exporturile de mărfuri destinate țărilor UE, în anul 2024, au constituit 2392,4 mil. USD cu 9,6% mai puțin comparativ cu anul 2023, deținând o pondere de 67,3% în total exporturi. **Exporturile de mărfuri destinate țărilor CSI** au constituit 241,6 mil. USD, cu 19,9% mai puțin în raport cu anul 2023, deținând o pondere de 6,8% în total exporturi.

România și Ucraina au fost în continuare principalele țări partenere ale Republicii Moldova atât la exportul, cât și la importul de bunuri. Primii 10 parteneri comerciali ai RM au absorbit circa 78,8% din exporturi. Cu o pondere de 32,6% în total exporturi, România rămâne principalul partener comercial al RM. Exporturile către această țară au scăzut cu 18,4%. Spre Ucraina, al doilea importator major de producție moldovenească, au fost livrate 9,3% din totalul exporturilor.

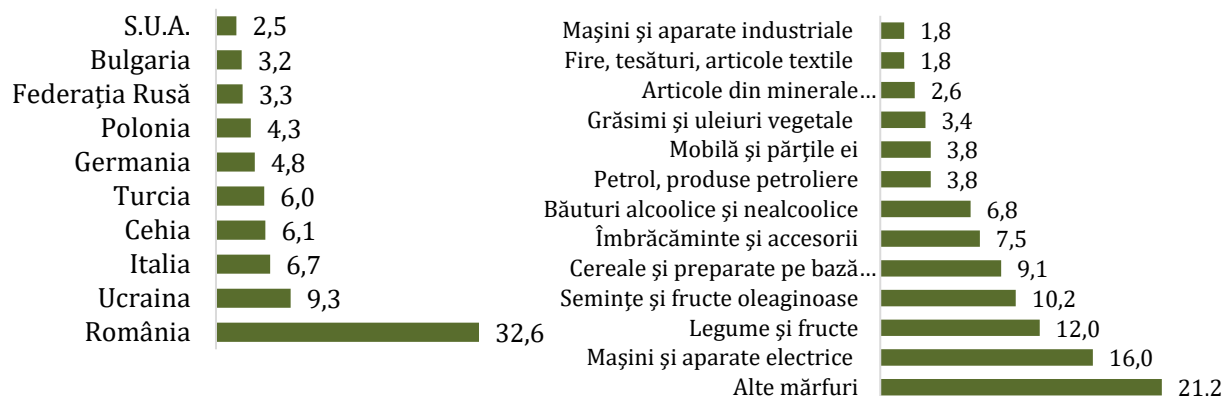

Figura 4.5. Structura geografică a principalilor 10 parteneri comerciali ai RM și distribuția exporturilor pe grupe de mărfuri în 2024 (%)

Sursa: elaborată de autor în baza datelor BNS

Principalele destinații: România (32,6% din totalul exporturilor), Ucraina (9,3%), Italia (6,7%), Cehia (6,1%), Turcia (6,0%), Germania (4,8%), Polonia (4,3%), F.Rusă (3,3%), Bulgaria (3,2%) și SUA (2,5%).

Exportul de bunuri s-a diminuat ca urmare a reducerii livrărilor către UE și CSI, în timp ce importul s-a majorat pe seama celui din UE și alte țări. Produsele agroalimentare au fost în continuare principala categorie de bunuri exportate, iar produsele minerale – principala categorie de bunuri importate.

Creșterea modestă a cererii interne a condus la o majorare nesemnificativă a importurilor. În anul 2024 acestea au însumat 9065,2 mil. USD, în creștere cu 4,5% comparativ cu anul 2023. Importurile de mărfuri provenite din *țările UE* în anul 2024 s-au cifrat la 4546,1 mil. USD, fiind cu 8,6% mai mult față de anul 2023, deținând o pondere de 50,2% în total importuri. Importurile de mărfuri provenite din *țările CSI* în anul 2024 au constituit 346,3 mil. USD, cu 35,2% mai puțin decât în anul 2023, deținând o cotă de 3,8% în total importuri.

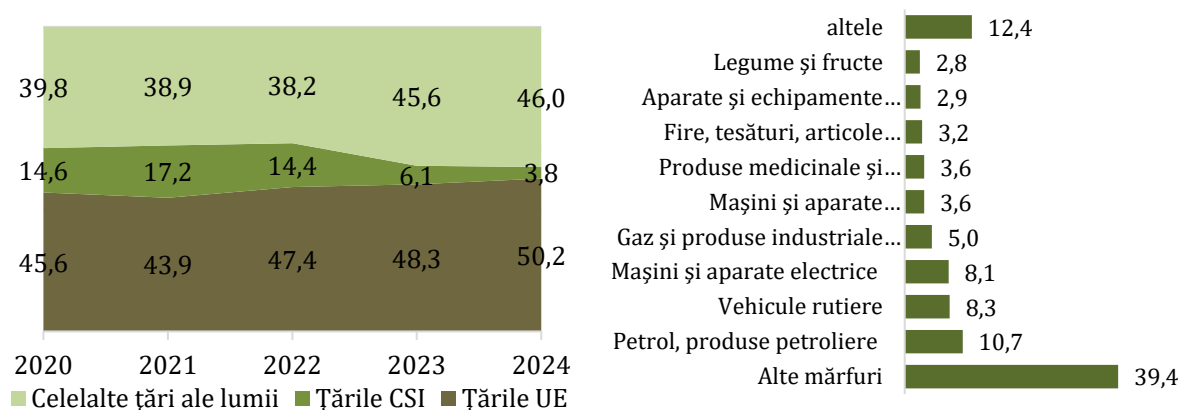

Figura 4.6. Structura importurilor Republicii Moldova în 2024: distribuția geografică pe grupe de țări și compoziția pe categorii de mărfuri (%)

Sursa: elaborată de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică

Din primele 10 țări, parteneri comerciali ai RM, au fost importate circa 73,5% din mărfuri în anul 2024. România ocupă prima poziție în derularea importurilor, deținând o pondere de 16,9% din total, urmată de China cu 13,8% și Ucraina cu 12,1%. În structura importurilor în anul 2024 ponderi importante au deținut următoarele grupe de mărfuri: petrol, produse petroliere și produse înrudite - 10,7% din total importuri, vehicule rutiere - 8,3%, mașini și aparate electrice și părți ale acestora - 8,1%, gaz și produse industriale obținute din gaz - 5,0% și mașini și aparate industriale cu aplicații generale, părți și piese detașate ale acestor mașini - 3,6%. În 2024, comparativ cu aceeași perioadă a anului anterior, s-a înregistrat o creștere a importurilor de energie electrică și gaz natural.

Capitolul V

MEDIUL DE AFACERI

Dinamica întreprinderilor înregistrate și radiate în perioada 2019-2024²

Conform datelor disponibile la 01 februarie 2025, în Registrul de stat al unităților de drept erau înregistrate 138 937 unități.

Tabelul 5.1. Indicii de creștere a numărului de întreprinderi înregistrate și radiate în perioada 2019-2024 față de perioada similară a anului precedent, %

Perioada	Înregistrarea întreprinderilor	Radierea întreprinderilor
2019	106.7	114.3
2020	96.1	117.2
2021	115.9	55.4
2022	93.6	74.1
2023	120.8	177.1
2024	113.6	129.9

Sursa: calculele autorului în baza datelor Agenției Servicii Publice; www.date.gov.md

Evoluția numărului de întreprinderi nou-înregistrate în perioada anilor 2019-2024 relevă un trend general de creștere, cu excepția anilor 2020 și 2022, când s-a înregistrat o scădere de 3,9%, respectiv 6,4% comparativ cu perioada similară a anului precedent (Tabelul 5.1). În ansamblu, numărul întreprinderilor înregistrate în anul 2024 a marcat o ușoară creștere de 13,6% față de anul 2023. Astfel, potrivit datelor Agenției Serviciilor Publice, în Registrul de stat în a.2024, au fost înregistrate 8778 întreprinderi noi.

În ultimii 6 ani (2019-2024) numărul de întreprinderi radiate a marcat tendințe anuale de creștere, cu excepția anilor 2021 și 2022. Spre deosebire de anii precedenți, potrivit datelor ASP, în anul 2023 și 2024 numărul întreprinderilor radiate a marcat o creștere semnificativă, cu 77,1%, respectiv 29,9% f.p.s.a.p. Astfel, în anul 2024, numărul întreprinderilor radiate a constituit 11252 de unități.

Figura 5.1. prezintă evoluția numărului net de întreprinderi nou-create în intervalul 2019-2024. Pe parcursul acestei perioade, se evidențiază o tendință semnificativă de diminuare a soldului net al întreprinderilor, ceea ce indică un mediu antreprenorial caracterizat printr-o rată ridicată a disoluției entităților economice.

De remarcat este faptul, că în anii 2021 și 2022, numărul întreprinderilor nou-înregistrate l-a depășit pe cel al radierilor, marcând o valoare pozitivă a soldului net. Totuși, această tendință nu s-a menținut, iar ulterior, în anii 2023 și 2024, numărul net de întreprinderi nou-create a revenit la o valoare negativă, atingând în a.2024 o valoare de -2474 unități, ceea ce semnalează un dezechilibru între capacitatea de a iniția afaceri noi și rata de supraviețuire a acestora.

² Datele se referă la înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali (Sursa: Agenția Serviciilor Publice)

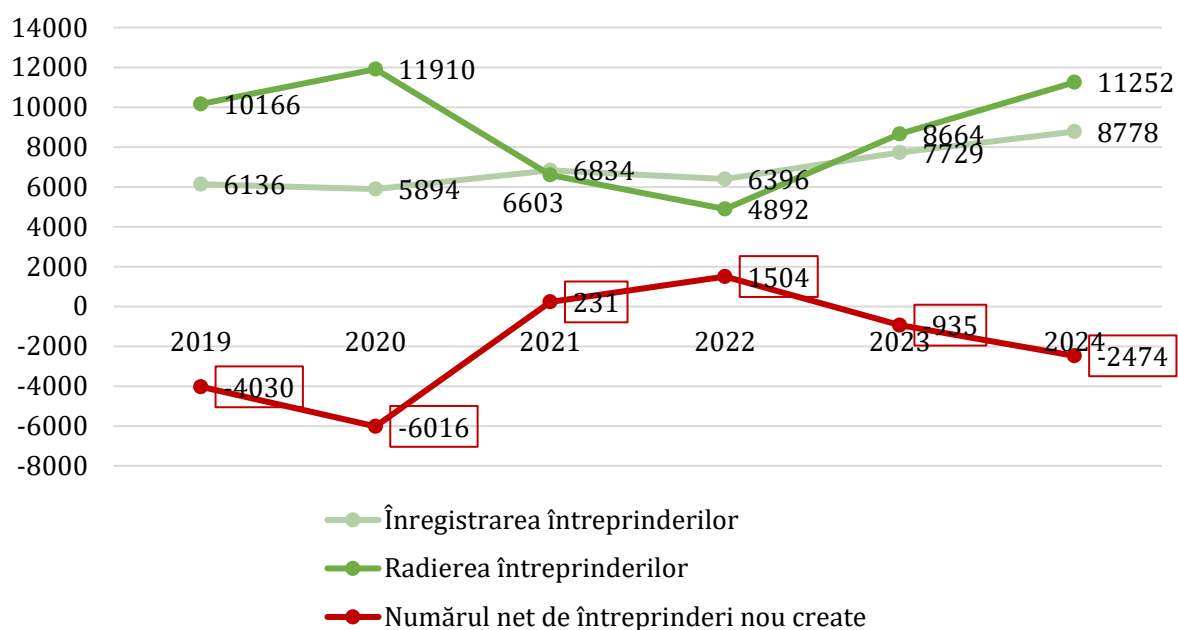

Figura 5.1. Evoluția înregistrărilor și radierilor din Registrul de Stat și a numărului net de întreprinderi noi create în 2019-2024

Sursa: calculele autorului în baza datelor Agenției Servicii Publice; www.date.gov.md

Dinamica întreprinderilor înregistrate și radiate în perioada anilor 2019-2024 evidențiază fragilitatea mediului de afaceri, cu un sold negativ persistent în ultimii ani, ceea ce semnalează necesitatea implementării unor politici eficiente de susținere a antreprenoriatului și îmbunătățire a climatului investițional.

Capitolul VI

SECTORUL SOCIAL

Piața forței de muncă

În a doua jumătate a anului 2024, piața forței de muncă a continuat să înregistreze un declin, atât al numărului persoanelor ocupate, cât și al șomerilor. Ocuparea în sectorul agricol a scăzut semnificativ, în timp ce în sectorul non-agricol s-au înregistrat doar variații minore. Totodată, populația aflată în afara forței de muncă (15 ani și peste) s-a redus ușor, ca și ponderea tinerilor NEET (15–34 ani), care a cunoscut o diminuare modestă f.p.s.a.p.

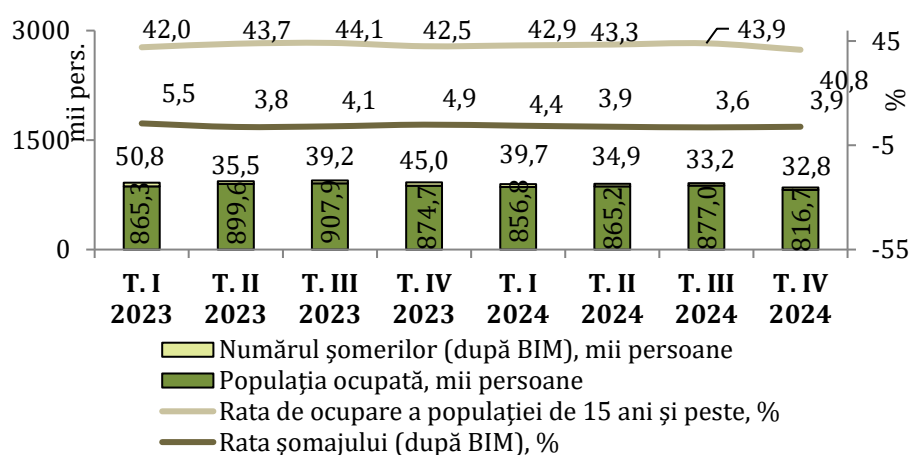

Figura 6.1. Evoluția numărului populației ocupate, al șomerilor și a ratelor de ocupare și a șomajului populației de 15 ani și peste, în valori trimestriale, anii 2023-2024³

Sursa: elaborată de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică

Forța de muncă în S. II 2024 a suportat o scădere f.p.s.a.p. (Figura 6.1.). Astfel, forța de muncă în T. III 2024 a ajuns la 910,2 mii pers., cu 3,9% mai puțin f.p.s.a.p., iar în T. IV 2024 acest indicator a atins 849,5 mii pers., în scădere cu 7,6% f.p.s.a.p. Rata de activitate în T. III 2024 a constituit 45,5%, având o scădere nesemnificativă f.p.s.a.p. (-0,5 p.p.), iar în T. IV 2024 acest indicator a avut valoarea de 42,5%, în scădere mai esențială f.p.s.a.p. (-2,2 p.p.). În S. II 2024 s-a redus și numărul populației ocupate și al șomerilor. Populația ocupată în T. III 2024 a constituit 877,0 mii pers., micșorându-se cu 3,4% f.p.s.a.p., iar în T. IV 2024 ea a fost de 816,7 mii pers., în scădere cu 6,6% f.p.s.a.p., iar numărul șomerilor a reprezentat 33,2 mii pers. în T. III 2024, reducându-se esențial f.p.s.a.p. (-15,3%), în T. IV 2024 acest indicator a avut valoarea de 32,8 mii pers., în scădere majoră f.p.s.a.p. (-27,1%). Rata ocupării în T. III 2024 a avut valoarea de 43,9%, micșorându-se nesemnificativ f.p.s.a.p. (-0,2 p.p.), iar în T. IV 2024 a constituit 40,8%, micșorându-se cu 1,7 p.p. f.p.s.a.p. Rata șomajului a atins nivelul de 3,6% în T. III 2024, micșorându-se ușor f.p.s.a.p. (-0,5 p.p.), iar în T. IV 2024 a fost de 3,9%, în scădere f.p.s.a.p. (-1,0 p.p.). În S. II 2024 numărul populației ocupate în activități agricole a prezentat o scădere esențială f.p.s.a.p., în timp ce în activități non-agricole numărul persoanelor ocupate a avut schimbări minore. Numărul persoanelor ocupate în activități agricole în T. III 2024 a fost de 174,4 mii pers., în scădere cu 17,9% f.p.s.a.p., iar în T. IV 2024 a constituit 127,4 mii pers., micșorându-se cu 25,3%

³ În conformitate cu definiția numărului populației cu reședință obișnuită.

f.p.s.a.p., iar numărul celor ocupați în activități non-agricole a atins 702,7 mii pers. în T. III 2024 (+1,0% f.p.s.a.p.) și 689,4 mii persoane în T. IV 2024 (-2,1% f.p.s.a.p.). Ponderea persoanelor ocupate în sectorul agricol a constituit 19,9% în T. III 2024, iar 15,6% în T. IV 2024, în industrie – 13,5% în T. III 2024, iar 13,6% în T. IV 2024. Populația în afara forței de muncă din țară (de 15 ani și peste) în S. II 2024 a oscilat ușor f.p.s.a.p. Astfel, în T. III 2024 ea a ajuns la 1088,6 mii pers. (-2,1% f.p.s.a.p.), iar în T. IV 2024 a constituit 1150,1 mii pers. (+0,9% f.p.s.a.p.). Ponderea grupului NEET de vârstă 15-34 ani a înregistrat o micșorare ușoară f.p.s.a.p. Astfel, în T. III 2024 a avut valoarea de 25,5% (-3,1 p.p. f.p.s.a.p.), iar în T. IV 2024 a constituit 26,0% (-2,1 p.p. f.p.s.a.p.).

Remunerarea muncii

În semestrul II al a.2024, câștigul salarial nominal mediu lunar brut în Republica Moldova a înregistrat o creștere semnificativă, atât în sectorul bugetar, cât și în sectorul real. Cele mai ridicate niveluri salariale au fost consemnate în domeniile informațiilor și comunicațiilor, al serviciilor financiare și de asigurări, precum și în producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat. În schimb, cele mai mici salarii s-au înregistrat în activități de cazare și alimentație publică; agricultură, silvicultură și pescuit; artă, activități de recreere și de agrement.

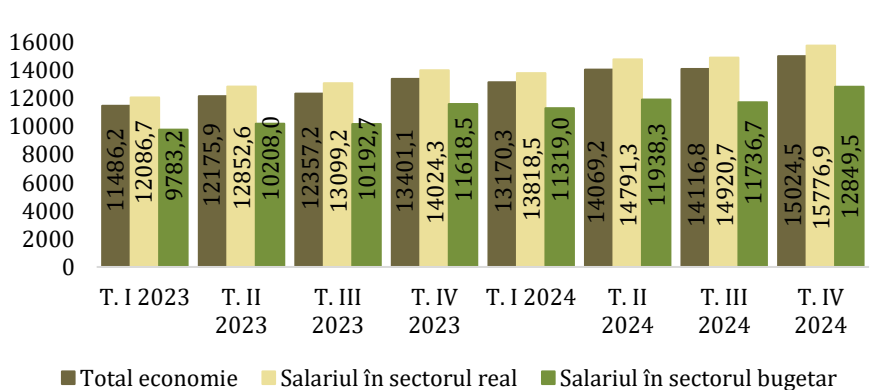

Figura 6.2. Dinamica salariului nominal în perioada T. I 2023 – T. IV 2024, MDL

Sursa: elaborată de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică

În S. II 2024 câștigul salarial nominal mediu lunar brut în țară a înregistrat f.p.s.a.p. o creștere esențială, atât în termeni nominali, cât și în termeni reali, inclusiv în sectorul bugetar și în cel real. În T. III 2024 el a fost în mărime de 14116,8 MDL (+14,2% f.p.s.a.p., iar în termeni reali +8,7%), iar în T. IV 2024 – în mărime de 15024,5 MDL (+12,1% f.p.s.a.p., iar în termeni reali +5,9%) (Figura 6.2). În sectorul bugetar salariul mediu lunar în T. III 2024 a constituit 11736,7 MDL (+15,1% f.p.s.a.p.), iar în T. IV 2024 a fost de 12849,5 MDL (+10,6% f.p.s.a.p.), pe când în sectorul real în T. III 2024 a fost de 14920,7 MDL (+13,9% f.p.s.a.p.), iar în T. IV 2024 a constituit 15776,9 MDL (+12,5% f.p.s.a.p.). Mărimile cele mai mari ale câștigului salarial mediu lunar au fost identificate în așa domenii de activitate precum: informații și comunicații (34030,8 MDL în T. III 2024 și 36370,9 MDL în T. IV 2024); activități financiare și de asigurări (25908,8 MDL în T. III 2024 și 28179,7 MDL în T. IV 2024); producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat (21166,9 MDL în T. III 2024 și 24313,3 MDL în T. IV 2024), iar cele mai mici în activități de cazare și alimentație publică (9518,1 MDL în T. III 2024 și 9941,2 MDL în T. IV 2024); agricultură, silvicultură și pescuit

(9676,0 MDL în T. III 2024 și 10066,8 MDL în T. IV 2024); artă, activități de recreere și de agrement (9905,8 MDL în T. III 2024 și 10876,2 MDL în T. IV 2024).

Veniturile disponibile și cheltuielile de consum ale populației

În semestrul II al a.2024, veniturile disponibile ale populației au crescut mai rapid decât cheltuielile de consum. Transferurile din străinătate au avut un rol tot mai important, iar structura cheltuielilor a arătat o reducere a ponderii alimentelor și o creștere a celor pentru recreere și cultură.

Veniturile disponibile ale populației în S. II 2024 s-au majorat ușor f.p.s.a.p. (Figura 6.3.). În T. III 2024 au fost în medie la o persoană pe lună în mărime de 5398,9 MDL, majorându-se cu 8,2% f.p.s.a.p., iar în T. IV 2024 acestea au constituit în medie la o persoană pe lună 5630,8 MDL, în creștere cu 8,5% f.p.s.a.p. Veniturile din salarii în T. III 2024 au reprezentat 57,3% din veniturile totale disponibile (+7,3 p.p. f.p.s.a.p.), ponderea acestora reducându-se la 54,5% în T. IV 2024 (-0,6 p.p. f.p.s.a.p.). Prestațiile sociale în T. III 2024 au constituit 20,0% (-0,3 p.p. f.p.s.a.p.) din veniturile totale, iar în T. IV 2024 – 19,7% (-1,6 p.p. f.p.s.a.p.). Activitățile individuale agricole au contribuit în T. III 2024 cu o pondere de 4,9% (6,2% în T. III 2023) din veniturile medii lunare ale unei persoane, iar activitatea individuală non-agricolă – 6,6% (8,9% în T. III 2023). În T. IV 2024 ponderea veniturilor din activitatea individuală agricolă a constituit 4,7% (5,5% în T. III 2023), iar din activitatea individuală non-agricolă – 5,2% (4,6% în T. III 2023). Încă o sursă foarte importantă pentru bugetul gospodăriei casnice o reprezintă transferurile bănești de peste hotare. Acestea în T. III 2024 au constituit 8,6% din totalul veniturilor (-1,9 p.p. f.p.s.a.p.), în timp ce în T. IV 2024 ponderea s-a majorat la 12,3% (la fel ca și în p.s.a.p.). În T. III 2024 veniturile disponibile ale populației au provenit în proporție de 94,8% din surse bănești, iar 5,2% - venituri în natură. În T. IV 2024 cele bănești au avut o pondere de 95,0%, iar cele în natură – 5,0%.

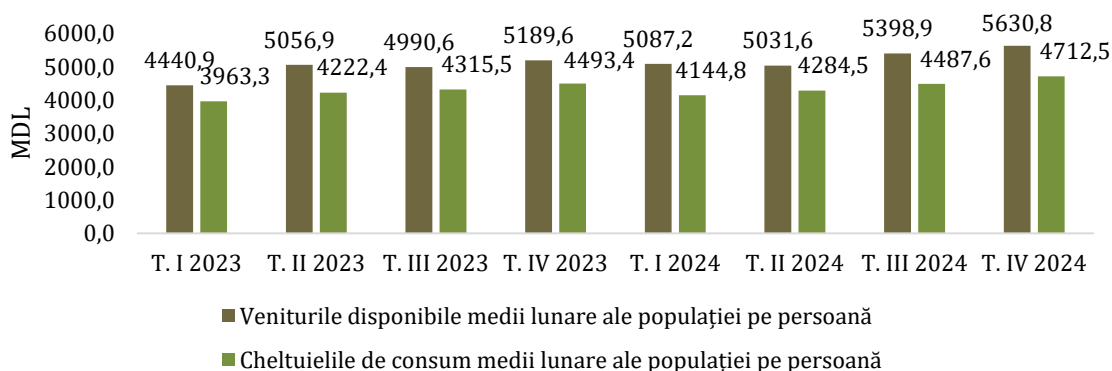

Figura 6.3. Dinamica veniturilor disponibile medii lunare și a cheltuielilor de consum medii lunare ale populației pe persoană în perioada T. I 2023 – T. IV 2024, MDL

Sursa: elaborată de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică

Cheltuielile de consum ale populației în S. II 2024 au crescut în măsură mai mică decât veniturile disponibile ale populației f.p.s.a.p. (Figura 6.3.). Cheltuielile de consum medii lunare ale populației în medie pe o persoană în T. III 2024 au fost de 4487,6 MDL (+4,0% f.p.s.a.p.), acestea majorându-se până la 4712,5 MDL în T. IV 2024 (+4,9% f.p.s.a.p.). O bună parte a cheltuielilor a fost direcționată spre produse alimentare și băuturi nealcoolice – 39,7% în T. III 2024 (-0,1 p.p. f.p.s.a.p.), în scădere

până la 37,8% în T. IV 2024 (+0,4 p.p. f.p.s.a.p.). Cheltuielile pentru locuință, apă, electricitate și gaze în medie la o persoană au avut o pondere de 18,2% din cheltuielile de consum totale (+0,2 p.p. f.p.s.a.p.) în T. III 2024, reducându-se până la 16,5% (+0,6 p.p. f.p.s.a.p.) în T. IV 2024. În T. III 2024 ponderea cheltuielilor pentru transport a constituit 7,3% (-1,1 p.p. f.p.s.a.p.). În T. IV 2024 ponderea cheltuielilor pentru telecomunicație a fost de 3,7% (-2,0 p.p. f.p.s.a.p.), iar pentru recreere și cultură – 4,2% (+1,1 p.p. f.p.s.a.p.). În T. III 2024 cheltuielile de consum bănești medii lunare pe o persoană pe țară au avut ponderea de 93,8% din cheltuielile de consum totale, iar cele în natură – 6,2%. În T. IV 2024 cele bănești au avut o pondere de 94,2%, iar cele în natură – 5,8%.

Protecția socială a populației

La începutul anului 2025, numărul total de pensionari s-a redus ușor, în timp ce numărul celor după limită de vârstă a înregistrat o creștere modestă, iar beneficiarii de alocații sociale au crescut semnificativ. Totodată, pensia medie a înregistrat o creștere ușoară, precum și decalajul față de minimul de existență, în favoarea pensiei.

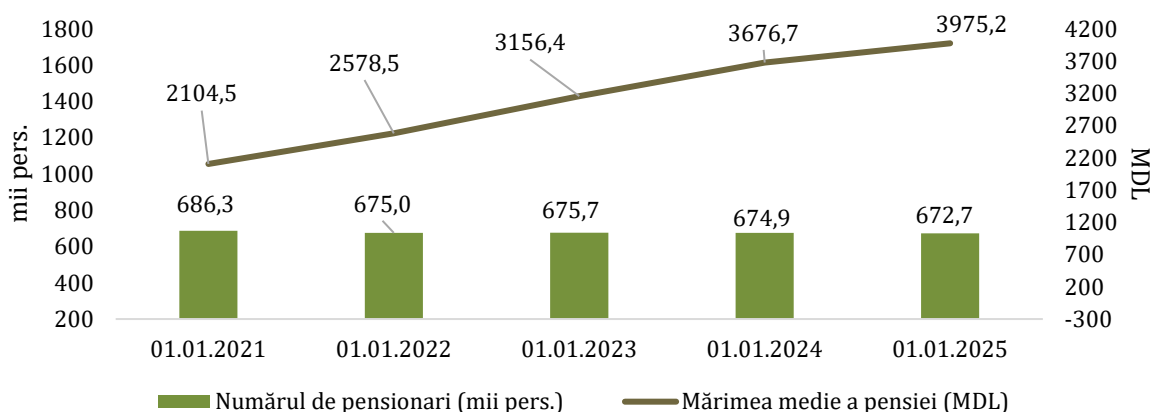

Figura 6.4. Dinamica numărului de pensionari și a mărimii medii a pensiei la 1 ianuarie 2021-2025, mii pers., MDL

Sursa: elaborată de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică

Conform datelor Casei Naționale de Asigurări Sociale, numărul pensionarilor aflați la evidența organelor de protecție socială la data de 01.01.2025 a fost de 672,7 mii persoane, micșorându-se cu 0,3% în raport cu situația din 01.01.2024 (Figura 6.4). Numărul de pensionari după limita de vârstă a constituit 529,7 mii persoane, în creștere cu 0,2% f.p.s.a.p. Numărul total de beneficiari de alocații sociale de stat a constituit 88,7 mii persoane, cu o creștere de 4,8% f.p.s.a.p., dintre care persoane vârstnice 21,6 mii persoane (+16,8% f.p.s.a.p.). Mărimea medie a pensiilor a constituit 3975,2 MDL la situația din 01.01.2025, în creștere cu 8,1% față de 01.01.2024. Mărimea pensiilor pentru limita de vârstă a crescut la 3983,8 MDL, indicând o creștere de 8,1% f.p.s.a.p. Decalajul dintre mărimea medie a pensiei și minimul de existență s-a majorat f.p.s.a.p. (+973,7 MDL vs +789,9 MDL în S. II 2023).

Capitolul VII

PROGNOZA PENTRU ANUL 2025

Se estimează, că în anul 2024 economia globală va avea o rată de creștere de aproximativ 3,2%.

Această creștere este influențată de diverși factori, inclusiv tensiunile comerciale și incertitudini legate de politici, care au contribuit la un mediu economic moderat. Economiiile avansate au înregistrat expansiuni modeste, în timp ce piețele emergente și economiile în curs de dezvoltare au continuat să impulsioneze creșterea globală, în ciuda propriilor provocări. Ratele inflației au început să se reducă în această perioadă, însă au rămas peste țintele stabilite de multe bănci centrale. Această inflație persistentă a determinat autoritățile monetare să mențină politici restrictive, influențând suplimentar activitatea economică. În ansamblu, deși economia globală a reușit să mențină o creștere în a.2024, ritmul a fost moderat, reflectând eforturile continue de a echilibra obiectivele de creștere cu controlul inflației.

Conform ultimelor estimări în a.2024, dezvoltarea economică a zonei euro va înregistra o creștere modestă într-un context complex. PIB-ul real va crește cu 0,8%, o ușoară îmbunătățire față de previziunile anterioare. Această creștere a fost determinată, în principal, de redresarea cererii externe și a exporturilor, în timp ce consumul intern a rămas scăzut. Au apărut modele de creștere divergente între statele membre. Germania, cea mai mare economie a zonei euro, s-a confruntat cu provocări economice, inclusiv contracții în sectorul industrial, cauzate de prețuri ridicate la energie și scăderea cererii externe, în special din China. Ratele inflației au început să se tempereze în această perioadă, dar au rămas peste țintele stabilite de multe bănci centrale.

Economia Republicii Moldova se confruntă cu o serie de probleme sistemice, adânc înrădăcinate, care afectează dezvoltarea durabilă și competitivitatea pe termen lung. Agricultura continuă să reprezinte o pondere semnificativă din PIB și ocuparea forței de muncă, care este vulnerabilă la condiții meteo extreme. Tehnologiile utilizate sunt adesea învechite, și respectiv productivitatea este scăzută comparativ cu alte țări europene.

Anul 2024 pentru Republica Moldova a fost un an de stagnare economică, marcat de șocuri externe și vulnerabilități interne. Eforturile guvernului de a atenua aceste provocări și de a continua parcursul integrării europene reflectă o schimbare strategică orientată spre stabilitate și creștere pe termen lung. Economia continuă să depindă puternic de remitențele din diasporă și de consum intern, în detrimentul investițiilor și exporturilor competitive. Aceasta este determinată de lipsa unei industrii moderne și diversificate. În a.2024, economia Republicii Moldova a înregistrat o creștere economică modestă de doar 0,1% în termeni reali, reflectând stagnare economică într-un context regional și global instabil. PIB-ul nominal a crescut la 323,8 mld. MDL, de la 303,5 mld. MDL în a.2023. Această evoluție slabă este rezultatul combinării mai multor factori: scăderea producției agricole, încetinirea producției industriale, scăderea exporturilor și consum intern slab.

Economia RM a înregistrat o creștere pozitivă în primele două trimestre respectiv +2% și +2,5%, susținută de consumul gospodăriilor și o ușoară revenire în unele sectoare de servicii și construcții. Evoluția favorabilă a fost parțial influențată de efectul de bază pozitiv (după o perioadă slabă în 2023). În următoarele 2 trimestre, economia a intrat în contracție, cu scăderi reale ale PIB-ului (-1,9% și -1,3%). Acest declin se explică prin: declin sever în agricultură (-18,9% VAB), scădere în

industria prelucrătoare și transporturi, încetinirea cererii externe, reflectată prin reducerea exporturilor, creșterea importurilor, care a adâncit deficitul balanței comerciale.

În anul 2024, câteva sectoare economice ale Republicii Moldova au contribuit semnificativ la menținerea unei ușoare creșteri a PIB-ului, în ciuda declinului puternic din agricultură și a stagnării generale. Aceste domenii au reflectat dinamism, adaptabilitate și, în unele cazuri, efecte pozitive ale politicilor economice și investițiilor publice sau externe. Unul dintre cele mai importante motoare de creștere a fost *sectorul informațiilor și comunicațiilor*, care a avut o contribuție notabilă la evoluția pozitivă a economiei. Acesta a înregistrat o creștere a valorii adăugate brute de 5,5%, cu o pondere de 7,1% în formarea PIB-ului. Performanța bună a fost determinată de expansiunea serviciilor IT și digitalizarea accelerată a serviciilor, dar și de creșterea exporturilor de servicii din acest domeniu, care a devenit tot mai competitiv la nivel regional. Un alt domeniu care a susținut economia a fost cel al *construcțiilor*. Creșterea de 3,4% a valorii adăugate în acest sector indică o activitate în continuare intensă în lucrările de infrastructură, susținute de fonduri publice, dar și de investiții private în proiecte rezidențiale și comerciale. Cu o pondere identică de 7,1% în PIB, construcțiile au avut o contribuție clar pozitivă într-un an cu presiuni din partea altor sectoare. *Activitățile financiare și de asigurări* au contribuit, la rândul lor, la creșterea economică, beneficiind de o expansiune a creditării și a încrederii în sistemul bancar. Creșterea înregistrată în acest domeniu a fost de 6,7%, ceea ce a consolidat rolul sectorului financiar ca susținător al economiei reale și al investițiilor productive. Un alt grup de sectoare dinamice a fost cel al *serviciilor recreative, hoteliere și de alimentație publică*, care au reflectat o revenire clară a activităților turistice și de agrement, dar și o creștere a consumului intern în zonele urbane. Activitățile de recreere și culturale au înregistrat una dintre cele mai mari creșteri din economie, de 16,3%, în timp ce sectorul hotelier și al alimentației publice a crescut cu 9,1%. De asemenea, „alte activități de servicii” au cunoscut o expansiune de 15,3%, ceea ce reflectă cererea crescută pentru servicii personale, sociale și profesionale. Tot în plan pozitiv s-a situat și sectorul *producției și furnizării de energie electrică și termică*, gaze și apă caldă, care a crescut cu 11,3%. Acest avans poate fi pus pe seama ajustărilor din sistemul energetic național, inclusiv orientarea spre surse alternative și eficientizarea rețelelor de distribuție, precum și a unei cereri mai ridicate în sezonul rece. În ansamblu, aceste sectoare nu doar că au susținut creșterea economică modestă din a.2024, ci au demonstrat o capacitate mai mare de adaptare și reziliență în fața șocurilor externe și interne, devenind piloni tot mai importanți în transformarea structurală a economiei moldovenești. În același timp, mai multe sectoare economice importante ale Republicii Moldova au avut un impact negativ asupra creșterii PIB-ului, accentuând stagnarea generală a economiei. Cel mai afectat a fost sectorul *agriculturii*, care a înregistrat o scădere a valorii adăugate brute cu 18,9%, generând o contribuție negativă de -1,3 puncte procentuale la formarea PIB-ului. Această evoluție reflectă vulnerabilitatea structurală a agriculturii în fața riscurilor climatice și lipsa investițiilor în modernizare. Și *sectorul transporturilor și depozitării* a înregistrat o scădere importantă, de 4,9%, cauzată de reducerea volumului de comerț și impactul contextului regional instabil. *Învățământul* a contribuit negativ cu o scădere a valorii adăugate de 2,3%, posibil legată de reduceri în cheltuielile publice sau de eficiența scăzută a sistemului educațional. *Industria prelucrătoare*, deși a înregistrat o ușoară creștere anuală, a avut un trimestru IV slab, cu o scădere de 5,8%, ceea ce a diminuat contribuția sa pozitivă. De asemenea, *impozitele nete pe produs* s-au redus cu 0,4%, influențând negativ PIB-ul cu -0,1 puncte procentuale. Aceste scăderi demonstrează, că în lipsa unor reforme și investiții direcționate strategic, economia rămâne sensibilă la șocuri externe și dezechilibre interne.

Analiza PIB-lui pe categorii de utilizări în 2024 evidențiază o dinamică dezechilibrată, cu contribuții pozitive din partea consumului intern și a investițiilor, dar cu un impact negativ semnificativ din partea comerțului exterior și a consumului public. Principalul motor al creșterii economice a fost **consumul final al gospodăriilor populației**, care a înregistrat o majorare în volum de 2,4% și o contribuție pozitivă de +2,0 puncte procentuale la formarea PIB-ului. Acest avans a fost susținut de creșterea veniturilor reale, scăderea inflației și de remitențele constante din diaspora. În plus, **consumul final al instituțiilor fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor** a crescut cu 21,5%, generând o contribuție suplimentară pozitivă de +0,3 p.p. O altă sursă de susținere a economiei a fost **formarea brută de capital (investițiile)**, care a avut o contribuție pozitivă de +8% și o pondere de 3,3 p.p. din PIB. Acest rezultat reflectă un reviriment în investițiile în infrastructură și active imobilizate, deși nivelul acestora rămâne încă sub potențialul necesar pentru o creștere accelerată. Pe de altă parte, un impact puternic negativ asupra PIB-ului l-a avut **exportul net de bunuri și servicii**, care a redus creșterea economică cu -4,8 p. p. Acest rezultat este consecința unei **scăderi a volumului exporturilor cu 5,0% și a unei creșteri a importurilor cu 5,2%**, ceea ce reflectă competitivitatea redusă a economiei și dependența de mărfuri din import, în special bunuri de consum și energie. De asemenea, **consumul final al administrației publice** a înregistrat o descreștere a volumului cu 3,6%, având un impact negativ de -0,6 p.p. asupra PIB. Această scădere poate fi corelată cu constrângerile bugetare și ajustările fiscale operate în contextul încetinirii veniturilor publice.

Salariul nominal mediu lunar al unui lucrător în economia națională a constituit 14096,7 MDL, în creștere cu 15,5% față de anul precedent, iar valoarea lui reală a crescut cu 10,3%. Consumul din RM continuă să fie alimentat de **transferurile de peste hotare a mijloacelor bănești (remiterile)**, care au constituit 1737 mil. USD, cu 40 mil. USD mai puțin decât în anul precedent.

În a.2024, leul moldovenesc (MDL) a rămas relativ stabil față de dolarul american (USD), cu o valoare medie anuală a cursului de schimb de aproximativ 18,2 MDL/USD. Comparativ cu anul 2023, când cursul mediu a fost de 18,16 MDL/USD, se observă o depreciere nesemnificativă, de aproximativ 0,2%. Această ușoară depreciere reflectă o relativă echilibrare între cererea și oferta de valută pe piața internă. Stabilitatea monedei naționale a fost susținută de nivelul constant al remitențelor, de o politică monetară prudentă a Băncii Naționale a Moldovei și de un context regional fără șocuri majore pe piața valutară. La finalul anului, cursul a rămas în jurul valorii de 18,2 MDL/USD, ceea ce sugerează că, în ciuda presiunilor externe (deficit comercial ridicat, volatilitate regională), leul moldovenesc nu a fost supus unor fluctuații semnificative. Această stabilitate oferă un cadru previzibil pentru investitori și agenți economici în a.2025. Este important de menționat, că începând cu 2 ianuarie 2025, Banca Națională a Moldovei a adoptat euro ca monedă de referință pentru stabilirea cursului oficial al leului moldovenesc, înlocuind dolarul american. Această decizie reflectă orientarea economiei moldovenești către piața Uniunii Europene, având în vedere că peste 60% din comerțul țării și 70% din remitențe sunt denominate în euro. În anul 2024, leul moldovenesc (MDL) a avut o evoluție relativ stabilă față de euro cu fluctuații moderate pe parcursul anului. Conform datelor disponibile, cursul mediu anual a fost de aproximativ 19,2. **Activele de rezervă valutară** ale statului (stocul) la sfârșitul anului 2024 au atins 5476,13 mil. USD, majorându-se cu 47,43 mil. dol. în comparație cu activele înregistrate la sfârșitul anului precedent. În luna martie a anului 2025 rezervele valutare ale statului au atins nivelul de 5394,62 mil. USD.

Concomitent cu creșterea rezervelor valutare s-a înregistrat și o majorare (+9,9%) **a datoriei de stat** (internă și externă) administrată de Guvern, atingând cifra de 122,2 mld. MDL, mai mult cu 18,2 mld. MDL, la valoarea nominală, comparativ cu sfârșitul anului 2023.

În a.2024, comerțul exterior al Republicii Moldova a fost marcat de o deteriorare vizibilă, reflectată, în principal, prin reducerea exporturilor și creșterea importurilor, ceea ce a dus la adâncirea deficitului balanței comerciale. **Exporturile de mărfuri** au totalizat 3,55 mld. USD, înregistrând o scădere semnificativă de 12,2% față de anul precedent. Această reducere a fost cauzată atât de diminuarea reexporturilor, care au scăzut cu peste 28%, cât și de scăderea exporturilor autohtone cu 5,6%, ceea ce indică o problemă structurală în capacitatea economiei de a genera produse competitive pentru piețele externe. Ponderea exporturilor destinate Uniunii Europene s-a menținut ridicată, de peste 67%, dar chiar și în această zonă s-a înregistrat o contracție de aproape 10%. Exporturile către țările CSI, deși mai reduse ca volum, au scăzut cu aproape 20%, reflectând dificultăți persistente în relațiile comerciale estice. România a continuat să fie principalul partener de export, urmată de Ucraina, Italia și Cehia. Structura exporturilor a fost dominată de produse precum aparate electrice, legume, fructe, semințe oleaginoase, îmbrăcăminte și băuturi.

În același timp, **importurile** au crescut cu 4,5%, ajungând la peste 9 mld. USD, ceea ce evidențiază o dependență accentuată de bunuri din afara țării, în special din domeniul energetic, tehnologic și al bunurilor de consum. Jumătate din aceste importuri au provenit din statele membre ale Uniunii Europene. Printre principalele categorii de mărfuri importate s-au numărat produsele petroliere, vehiculele, echipamentele electrice și industriale, gazele naturale și medicamentele.

Ca urmare a acestor evoluții divergente, **deficitul comercial** al Republicii Moldova a atins nivelul de 5,51 mld. USD, în creștere cu 19% față de a.2023. Gradul de acoperire a importurilor prin exporturi a scăzut la doar 39,2%, ceea ce reflectă o înrăutățire a echilibrului comercial și accentuează presiunea asupra monedei naționale și a balanței de plăți. Această evoluție subliniază vulnerabilitățile structurale ale economiei moldovenești și urgența implementării unor politici comerciale, care să stimuleze producția locală, să diversifice piețele de export și să îmbunătățească competitivitatea externă a țării.

Anul 2025 va aduce pentru Republica Moldova o serie de provocări semnificative, atât din perspectivă economică, cât și în plan geopolitic, social și instituțional. Acestea vor influența capacitatea țării de a menține stabilitatea macroeconomică și de a avansa pe drumul reformelor și al integrării europene.

Una dintre principalele provocări va fi legată de contextul regional incert, în special continuarea războiului din Ucraina. Proximitatea geografică față de conflict generează riscuri directe asupra securității, comerțului și investițiilor, iar volatilitatea din regiune poate afecta încrederea investitorilor și partenerilor internaționali. În paralel, Republica Moldova va trebui să continue consolidarea securității energetice, prin diversificarea surselor de aprovizionare și modernizarea infrastructurii energetice.

Pe plan intern, gestionarea deficitului bugetar într-un mediu de presiuni economice va fi o prioritate. Autoritățile vor trebui să echilibreze nevoia de consolidare fiscală cu necesitatea de a susține investițiile publice, protecția socială și reformele structurale. Menținerea încrederii partenerilor externi și atragerea de finanțare europeană vor fi esențiale pentru susținerea echilibrului bugetar.

Un test politic major în a.2025 îl vor reprezenta alegerile parlamentare, care pot influența direcția strategică a țării. Aceste alegeri vor pune la încercare angajamentul clasei politice față de parcursul european și pot genera instabilitate politică, mai ales în contextul unui climat social tensionat sau al posibilelor ingerințe externe. Capacitatea autorităților de a asigura un proces electoral corect și transparent va fi esențială pentru legitimitatea viitorului guvern.

Pe plan economic, Republica Moldova va trebui să avanseze în reducerea vulnerabilităților structurale – precum dependența de agricultură, productivitatea scăzută, infrastructura insuficient dezvoltată și deficitul comercial cronic. Investițiile în domenii strategice, în special în infrastructură, educație și digitalizare, vor fi esențiale pentru creșterea competitivității economiei.

Nu în ultimul rând, menținerea stabilității cursului valutar, a inflației și a rezervelor valutare într-un context extern volatil va necesita o coordonare strânsă între politicile monetare și fiscale. Republica Moldova intră în a.2025 cu provocări complexe, dar și cu oportunități reale de consolidare, dacă va reuși să gestioneze coerent acest context intern și internațional.

Proгноza economică pentru Republica Moldova în anul 2025 (Tabelul 7.1) indică o relansare ușoară a economiei, dar în continuare într-un context caracterizat de incertitudine regională și dezechilibre structurale.

Produsul Intern Brut (PIB) este estimat să crească cu 2,5% în termeni reali, ceea ce marchează o îmbunătățire semnificativă față de stagnarea din a.2024 (+0,1%). PIB-ul nominal este proiectat la 358,4 mld. MDL, în creștere față de 323,8 mld. MDL în anul anterior, ceea ce reflectă și o presiune inflaționistă moderată. Inflația medie anuală este prognozată la 4,0%, în scădere ușoară față de 4,7% în a.2024, indicând o relativă stabilitate a prețurilor.

Tabelul 7.1. Evoluția principalilor indicatorilor macroeconomici în anii 2021-2024 și prognoza pentru anul 2025

	Unitatea de măsură	2021	2022	2023	2024	2025
		Efectiv				Prognoza
PIB nominal	mld. MDL	242,1	274,5	300,5	323,8	358,4
Față de anul precedent în prețuri comparabile	%	113,9	95,4	101,2	100,1	102,5
Indicele prețului de consum mediu anual	%	105,1	128,7	113,4	104,7	104,0
Cursul mediu de schimb	MDL/USD	17,7	18,9	18,16	18,2	18,25
Export de bunuri	mil.USD	3144	4332	4049	3555	3713
Față de anul precedent	%	127,5	137,8	93,5	87,8	104,5
Import de bunuri	mil.USD	7177	9219	8676	9065	9469
Față de anul precedent	%	132,5	128,5	94,1	104,5	104,4
Soldul negativ al balanței comerciale	mil.USD	4033	4887	4627	5510	5756
Producția industrială în prețuri curente	mld.MDL	70,6	85,5	87,6	82,0	84,6
Față de anul precedent în prețuri comparabile	%	112,1	94,9	96,4	98,9	103,0
Producția agricolă în prețuri curente	mld.MDL	48,4	41,0	41,8	41,4	48,1
Față de anul precedent în prețuri comparabile	%	157,9	70,8	124,5	85,4	117,4
Investiții în active imobilizate	mld.MDL	35,4	31,2	32,2	32,2	34,8
Față de anul precedent în prețuri comparabile	%	109,8	88,4	99	107,9	105
Salariul nominal mediu lunar	MDL	8980	10447	12209	14097	15814
Față de anul precedent						
nominal	%	113,1	116,3	116,9	115,5	112,2
real	%	107,6	90,4	103,1	110,3	107,9
Rata șomajului	%	3,2	4,6	4,6	5	4,8
Transferuri de peste hotare a mijloacelor bănești	mil. USD	1734	1851	1780	1737	1755

Sursa: estimările autorilor în baza dărilor BNS

Pe partea sectorială, se așteaptă o **revenire în agricultură**, cu o creștere reală estimată la **17,4%**, ceea ce ar putea contribui pozitiv la PIB, după contracția severă din anul precedent. Producția industrială este, de asemenea, prognozată să crească cu **3,0%**, indicând un potențial reviriment, în special dacă cererea externă și internă se stabilizează. Investițiile în active imobilizate vor înregistra

o creștere reală de **5%**, sugerând un grad mai mare de încredere din partea mediului economic și o posibilă accelerare a proiectelor publice și private.

Exporturile de bunuri sunt estimate să crească cu **4,5%**, atingând valoarea de **3.713 mil. USD**, dar acest avans este în continuare insuficient pentru a echilibra creșterea importurilor (+4,4%). Astfel, **deficitul balanței comerciale** va continua să se adâncească, ajungând la **5756 mil. USD**, ceea ce reflectă în continuare dependența de mărfuri importate, în special energie și produse tehnologice.

Pe piața muncii, rata șomajului este estimată să scadă ușor, de la 5,0% în a.2024 la **4,8% în a.2025**, dar rămâne înaltă, posibil din cauza încetinirii procesului de creare de locuri de muncă în anumite sectoare. Totuși, salariul mediu nominal lunar este prognozat să ajungă la **15814 MDL**, în creștere cu 12,2% față de anul precedent, iar în termeni reali se anticipează o creștere de **7,9%**, ceea ce ar putea sprijini consumul intern.

Remitențele sunt estimate la un nivel stabil, de **1755 mil. USD**, rămânând o sursă importantă de susținere a veniturilor gospodăriilor. Cursul mediu de schimb leu/dolar este prognozat la **18,25 MDL/USD**, indicând o stabilitate valutară relativă.

În concluzie, prognoza pentru a.2025 reflectă o **relansare economică modestă**, susținută de agricultură, investiții și o revenire parțială a industriei. Cu toate acestea, deficitul comercial ridicat și provocările structurale ale economiei rămân factori de risc major, iar sustenabilitatea acestei relansări va depinde de evoluțiile externe, continuitatea reformelor și capacitatea de atragere a investițiilor.

Exercițiul de prognoză este influențat de mai mulți factori, printre care se numără variabilele exogene interne și externe, care sunt determinate de deciziile politice, de evoluția situației geopolitice. Unul din factorii importanți, care va determina evoluția economiei RM sunt prețurile la resursele energetice. Prețurile gazelor în a.2025 vor rămâne volatile, cu episoade de scumpire temporară, dar fără a atinge nivelurile de criză din a.2022. Se estimează, că media anuală a prețului în huburile europene ar putea oscila între 30–45 EUR/MWh, cu vârfuri posibile în perioada de toamnă/iarnă dacă rezervele sunt insuficiente sau apar tensiuni geopolitice. Pentru Republica Moldova, aceste evoluții pot influența direct costurile de achiziție de pe piețele internaționale, mai ales dacă livrările vor depinde în continuare de surse regionale și de gazul lichefiat, importat prin România sau Ucraina. Monitorizarea pieței și flexibilitatea în contractele de achiziție vor fi esențiale pentru a menține stabilitatea tarifelor interne. Desigur, că evoluția economiei Republicii Moldova va fi determinată de factorii decizionali ai guvernării, îndeosebi având în vedere anul electoral. Dar, în condițiile actuale sunt foarte importanți și factorii externi, îndeosebi evoluția conflictului militar din Ucraina.

ANEXE STATISTICE

RESURSE PIB															
Perioada	PIB		VAB		Agricultura		Industria		Construcții		Alte activități		Impozite nete pe produs		
	mil. MDL	în %	mil. MDL	în %	mil. MDL	în %	mil. MDL	în %	mil. MDL	în %	mil. MDL	în %	mil. MDL	în %	
	preț. curente	f.p.s.a.p.	preț. curente	f.p.s.a.p.	preț. curente	f.p.s.a.p.	preț. curente	f.p.s.a.p.	preț. curente	f.p.s.a.p.	preț. curente	f.p.s.a.p.	preț. curente	f.p.s.a.p.	
2020	206352.0	93.0	179578.5	93.1	19626.8	73.6	28884.6	95.7	19149.6	103.7	111917.5	94.3	26773.5	92.7	
2021	241870.6	113.9	207639.4	113.5	25118.9	145.0	30112.8	112.1	19730.1	84.0	132677.6	114.4	34231.2	117.1	
2022	272555.9	94.1	234386.9	94.3	21593.0	74.2	34452.8	89.2	20174.3	90.0	158166.8	99.8	38169.0	92.4	
2023	300421.3	100.7	258798.7	101.6	22890.4	131.9	32162.4	92.4	18618.4	86.2	183513.7	101.0	41622.6	95.3	
2024	323816.8	100.1	278977.8	100.2	23012.2	81.1	29439.6	102.5	22875.7	103.4	201627.6	101.5	44839.0	99.6	
Trimestru I 2022	56266.5	101.1	48124.7	101.2	1305.3	97.9	7007.8	96.0	3937.4	95.6	33819.7	105.0	8141.7	x	
Trimestru II 2022	64326.3	99.1	55212.0	99.6	3381.5	94.0	8044.7	89.2	4759.0	97.0	39026.8	107.4	9114.3	x	
Trimestru III 2022	77178.5	89.7	66806.9	89.5	12338.8	78.6	8439.8	87.3	4869.3	95.3	41158.9	92.3	10371.6	91.3	
Trimestru IV 2022	74784.6	89.4	64243.4	90.3	4567.4	59.5	8905.9	83.4	6608.5	99.7	44161.3	97.5	10541.4	83.8	
Trimestru I 2023	64745.8	99.1	53836.0	96.6	1143.1	96.0	7613.8	79.3	7293.2	92.4	41582.0	101.4	53836.0	96.6	
Trimestru II 2023	71244.1	99.7	61133.6	99.7	3738.5	110.6	7250.1	87.3	4238.7	85.5	45507.2	102.4	9104.2	86.5	
Trimestru III 2023	80841.5	103.3	69519.3	104.8	10570.8	137.7	7757.0	100.0	5635.3	101.7	45153.2	96.5	10943.2	89.3	
Trimestru IV 2023	83589.9	100.2	71855.1	99.8	6785.1	117.2	9518.0	98.9	6322.3	92.5	48820.7	98.3	11734.9	102.4	
Trimestru I 2024	67415.7	101.9	57740.0	103.4	1373.4	115.2	8220.8	119.3	3218.5	113.0	44473.0	100.1	9675.7	93.8	
Trimestru II 2024	74822.3	102.4	63762.5	102.3	3275.9	103.0	6850.9	99.9	3931.8	105.6	49255.9	102.1	11059.8	103.0	
Trimestru III 2024	90891.2	98.1	79391.1	97.9	13113.2	83.4	7269.1	99.0	6481.4	108.3	51974.2	99.8	11500.0	99.8	
Trimestru IV 2024	88242.7	98.7	75639.3	98.1	6331.5	59.2	53673.4	103.3	7001.7	96.9	8131.3	95.8	12603.4	102.2	
Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.															

UTILIZĂRI PIB															
Perioada	PIB			Consum final		Formarea brută de capital fix			Variația stocurilor		Export net				
	mil. MDL	în %	f.p.s.a.p.	preț. curente	mil. MDL	în %	f.p.s.a.p.	preț.	mil. MDL	în %	f.p.s.a.p.	preț. curente	mil. MDL	în %	f.p.s.a.p.
2020	206352.0	93.0		202773.2	94.1		53019.0	97.9	-3085.0	x		-46355.1	x		x
2021	241870.6	113.9		238742.1	113.2		58514.0	101.7	10820.6	x		-66206.2	x		x
2022	272555.9	94.1		280869.8	97.4		61994.8	93.2	9062.1	x		-79370.8	x		x
2023	300421.3	100.7		310394.9	99.2		59040.4	98.7	3251.7	x		-72265.7	x		x
2024	323816.8	100.1		339061.4	101.6		64716.4	108.0	3710.1	x		-83671.1	x		x
Trimestru I 2022	56266.5	101.1		58254.6	102.8		12081.4	98.0	873.95	x		-14943.5	x		x
Trimestru II 2022	64326.3	99.1		65587.0	100.3		15420.6	96.8	703.2	x		-17384.5	x		x
Trimestru III 2022	77178.5	89.7		77423.4	95.2		17908.1	95.6	5806.2	x		-23959.3	x		x
Trimestru IV 2022	74784.6	89.4		79604.8	93.2		16584.6	91.4	1678.8	x		-23083.6	x		x
Trimestru I 2023	63676.3	97.6		68503.4	98.1		13217.3	99.6	649.8	x		-18694.2	x		x
Trimestru II 2023	70237.8	97.8		71117.7	93.3		14172.7	94.1	334.9	x		-15387.6	x		x
Trimestru III 2023	80841.5	103.3		84045.6	98.5		16113.0	95.7	269.4	x		-19965.5	x		x
Trimestru IV 2023	83589.9	100.2		86474.7	99.6		16303.5	104.0	-631.8	x		-18556.4	x		x
Trimestru I 2024	67415.7	101.9		71664.6	99.9		13244.1	104.8	-1735.6	x		-15757.4	x		x
Trimestru II 2024	74822.3	102.4		76611.6	102.7		15264.3	106.9	2759.1	x		-19812.7	x		x
Trimestru III 2024	90891.2	98.1		92566.2	102.7		18535.4	108.1	3834.1	x		-24044.5	x		x
Trimestru IV 2024	88242.7	98.7		94498.2	100.8		17705.2	94.4	191.4	x		-24152.1	x		x

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

PREȚURILE DE CONSUM					
	Ritm. de creștere al IPC, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor la produsele alimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor la produsele nealimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor la servicii, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	
2020	3,8	7,4	0,9	2,4	
2021	5,1	7,0	6,0	1,3	
2022	28,7	31,9	29,3	37,0	
2023	13,4	13,2	8,1	21,9	
2024	4,7	5,1	5,8	1,9	
Sem I 2021	1,9	3,4	2,8	-1,6	
Sem II 2021	8,3	10,5	9,1	4,2	
Sem I 2022	24,2	28,1	18,4	27,2	
Sem II 2022	33,0	35,5	22,1	46,1	
Sem I 2023	20,5	20,1	11,9	34,7	
Sem II 2023	7,4	7,4	4,8	11,7	
Sem I 2024	3,9	3,7	6,3	0,1	
Sem II 2024	5,4	6,5	5,3	3,9	
T I 2022	19,1	23,8	15,4	17,7	
T II 2022	29,3	32,3	21,3	36,8	
T III 2022	33,9	37,3	23,3	45,3	
T IV 2022	32,1	33,7	21,0	46,8	
T I 2023	25,1	25,8	15,6	38,8	
T II 2023	15,8	14,5	8,2	30,5	
T III 2023	9,5	9,8	5,3	16,4	
T IV 2023	5,3	5,1	4,3	7,1	
T I 2024	4,3	3,5	5,7	2,8	
T II 2024	3,5	3,9	6,9	-2,5	
T III 2024	5,0	5,8	5,8	2,5	
T IV 2024	5,9	7,3	4,9	5,3	

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

PREȚURILE PRODUCȚIEI INDUSTRIALE						
	Ritm de creștere al IPPI, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm de creștere al prețurilor din industria extractivă, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm de creștere al prețurilor din industria prelucrătoare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm de creștere al prețurilor din sectorul energetic, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm de creștere al prețurilor în construcții, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm de creștere al prețurilor la produsele agricole, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
2020	2,6	2,3	3,4	-7,3	0,7	22,5
2021	8,5	4,6	8,7	7,3	7,1	13,7
2022	26,7	28,0	20,1	112,0	23,8	13,6
2023	12,6	10,6	9,8	36,2	8,7	-17,8
2024	-1,6	8,6	0,1	21,2		14
T I 2022	19,3	13,8	13,1	108,1	15,5	8,4
T II 2022	26,8	26,8	20,5	114,6	24	12,5
T III 2022	30,0	37,5	23,6	117,4	25,6	22,6
T IV 2022	30,2	33,3	23,0	119,1	26,0	9,4
T I 2023	24,9	28,8	21,3	54,7	17,4	-3,4
T II 2023	14,8	11,1	10,6	54,7	11,8	-18,2
T III 2023	10,1	2,8	6,5	43,9	8,7	-21,7
T IV 2023	2,9	3,5	2,6	4,5	4,4	-24
T I 2024	-2,4	5,6	-1,5	-7,5	5,4	-20,5
T II 2024	-1,9	8,3	0,1	-4,1	3,1	7,5
T III 2024	-0,9	9,2	0,9	-21,8	2,1	17
T IV 2024	-1,2	8,6	0,8	-24,4	1,8	36

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE

CURSUL VALUTAR					
	Cursul nominal de schimb MDL/USD	Cursul nominal de schimb MDL/EUR	Ritm. de creștere a cursul nominal de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritm. de creștere a cursul nominal de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritm. de creștere al cursul nominal de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)
2020	17,3	19,7	-1,6		0,1
2021	17,7	20,9	2,3		6,1
2022	18,9	19,9	6,8		-4,8
2023	17,6	18,9	-6,7		-4,9
2024	17,8	19,3	0,8		1,7
T I 2021	17,5	21,1	-0,5		8,8
T II 2021	17,8	21,5	0,4		9,9
T III 2021	17,8	21,0	6,0		7,0
T IV 2021	17,6	20,1	2,7		-1,4
T I 2022	18,1	20,3	3,4		-3,8
T II 2022	18,8	20,1	5,6		-6,4
T III 2022	19,3	19,5	8,5		-7,1
T IV 2022	19,3	19,7	9,8		-2,1
T I 2023	18,8	20,2	4,1		-0,4
T II 2023	18,0	19,6	-4,6		-2,7
T III 2023	17,9	19,5	-7,2		0,1
T IV 2023	17,9	19,3	-7,2		-2,1
T I 2024	17,7	19	-5,9		-4,7
T II 2024	17,8	19,1	-1,0		-2,1
T III 2024	17,6	19,3	-1,8		-1,0
T IV 2024	18,0	19,3	0,6		-0,1
T I 2025	18,5	19,4	4,1		0,7

Sursa: Conform datelor BNM, calculele INCE.

POLITICA MONETARĂ					
	Agregatul monetar M0, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Agregatul monetar M1, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Agregatul monetar M2, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Agregatul monetar M3, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Baza monetară, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)
2020	29818,9	55301,0	75896,8	107631,0	55638,7
2021	31461,4	58246,6	79894,0	117371,7	56743,2
2022	34406,0	63499,9	91040,0	123086,9	74979,6
2023	38555,3	80090,3	110033,5	149182,0	82371,0
2024	44175,1	94138,1	126183,2	169668,9	82623,8
S I 2021	33523,0	70677,8	101103,8	134787,3	74170,9
S II 2021	35687,8	72123,7	103159,3	139013,4	79950,0
S I 2022	35966,4	71739,9	101942,0	139215,4	78344,6
S II 2022	36798,9	74732,2	104786,5	143185,4	80262,2
S I 2023	37827,8	79704,2	109600,3	148844,4	81653,1
S II 2023	38555,3	80090,3	110033,5	149182,0	82371,0
S I 2024	40482,9	88443,6	117489,5	157787,0	84172,4
S II 2024	44175,1	94138,1	126183,2	169668,9	82623,8

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

POLITICA MONETARĂ							
	Rata de bază, %	CBN, mil. MDL (sold mediu zilnic)	Rata dobânzii la credite overnight, %	Credite overnight, mil. MDL (sold mediu zilnic)	Rata dobânzii la depozite overnight, %	Depozite overnight, mil. MDL (sold mediu zilnic)	Rata rezervelor obligatorii atrase în MDL, %
Ianuarie 2023	20,00	8292,4	22,00	101,9	18,00	419,7	34
Februarie 2023	20,00/17,00	11171,5	22,00/19,00	14,3	18,00/15,00	996,6	34
Martie 2023	17,00/14,00	14672,2	19,00/16,00	-	15,00/12,00	350,1	34
Aprilie 2023	14,00	12976,6	16,00	6,0	12,00	486,8	34
Mai 2023	14,00/10,00	13423	16,00/12,00	2,4	12,00/8,00	291,6	34
Iunie 2023	10,00/6,00	14978,4	12,00/8,00	71,0	8,00/4,00	382,7	34
Iulie 2023	6,00	11034,5	8,00	-	4,00	568,0	34
August 2023	6,00	9280,9	8,00	53,2	4,00	184,7	34
Septembrie 2023	6,00	7834,9	8,00	-	4,00	319,5	34
Octombrie 2023	6,00	7920,1	8,00	-	4,00	203,8	34
Noiembrie 2023	4,75	8743,3	6,75	15	2,75	279,1	33
Decembrie 2023	4,75	10806,9	6,75	-	2,75	317	33
Ianuarie 2024	4,75	12110,8	6,75	48,5	2,75	256,9	33
Februarie 2024	4,25	11315	6,25	-	2,25	421,5	33
Martie 2024	4,25/3,75	11749,3	6,25/5,75	23,7	2,25/1,75	524,2	33
Aprilie 2024	3,75	10586,7	5,75	37,7	1,75	400,4	33
Mai 2024	3,75/3,60	9846,5	5,75/5,60	45,2	1,75/1,6	271,0	33
Iunie 2024	3,60	8047,3	5,60	33,3	1,6	465,0	31
Iulie 2024	3,60	8804,7	5,60	0,7	1,6	285,3	29
August 2024	3,60	9246,3	5,60	88,7	1,6	317,3	29
Septembrie 2024	3,60	9574,3	5,60	5,0	1,6	267,2	29
Octombrie 2024	3,60	8891,0	5,60	0	1,6	229,5	29
Noiembrie 2024	3,60	8130,1	5,60	83,1	1,6	228,3	27
Decembrie 2024	3,60	7586,2	5,60	0,8	1,6	216,4	25
Ianuarie 2025	3,60/5,60	10850,4	5,60/7,60	42,3	1,60/3,60	305,6	22
Februarie 2025	5,60/6,50	11165,6	7,60/8,50	1,1	360/4,50	502,1	22
Martie 2025	6,50	8979,1	8,50	1,0	4,50	436,8	22

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

FINANȚE PUBLICE						
Perioada	Veniturile la BPN, mil. MDL	Creșterea veniturilor la BPN, % (f.p.s.a.p.)	Cheltuielile din BPN, mil. MDL	Creșterea cheltuielilor din BPN, % (f.p.s.a.p.)	Surse de finanțare a BPN, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Presiunea fiscală, %
2020	62655,3	-0,5	73274,9	11,1	10619,6	30,36
2021	77373,1	23,5	82013,6	11,9	4640,5	31,98
2022	91505,4	18,3	100374,0	22,4	8868,6	33,57
2023	102299,2	11,8	117871	17,4	15571,8	34,1
2024	110338,5	7,9	122962,7	4,3	12624,2	34,0
Trimestru I 2021	16698,8	11,1	17294,6	12,1	595,8	
Trimestru II 2021	34933,2	20,3	38380	18,1	3446,8	
Trimestru III 2021	54076,8	21,2	56523,5	13,1	2446,7	
Trimestru IV 2021	77373,1	23,5	82013,6	11,9	4640,5	
Trimestru I 2022	20075,9	20,2	21281,6	23,1	1205,7	
Trimestru II 2022	41703,3	19,4	45130,4	17,6	3427,1	
Trimestru III 2022	65568,5	21,3	67485,3	19,4	1916,8	
Trimestru IV 2022	91505,4	18,3	100374,0	22,4	8868,6	
Trimestru I 2023	23968,2	19,4	25939,4	21,9	1971,2	
Trimestru II 2023	47063,6	12,9	54226,6	20,2	7163	
Trimestru III 2023	73874,4	12,7	82114,6	21,7	8240,2	
Trimestru IV 2023	102299,2	11,8	117871	17,4	15571,8	
Trimestru I 2024	25346,4	5,8	27688	6,7	54226,6	
Trimestru II 2024	52178,9	10,9	57706,9	6,4	57706,9	
Trimestru III 2024	81104,8	9,8	86727,1	5,6	5622,3	
Trimestru IV 2024	110338,5	7,9	122962,7	4,3	12624,2	

SECTORUL BANCAR																
Perioada	Indicatori				Structura Depozitelor, %				Veniturile și profitabilitatea, %		Rata lichidității, %		Rata dobânzii la depozite, %		Rata dobânzii la credite, %	
	Total Active, mil. MDL*	Total Obligațiuni, mil. MDL*	Total Credite, mil. MDL*	Total Depozite mil. MDL*	depozite ale pers. fizice/total depozite	depozite ale pers. juridice/total depozite	depozite în valută/total depozite	Rent. activelor	Rent. capitalului	princi- piul I	princi- piul II > 20 %	în monedă națională	în monedă străină	în monedă națională	în monedă străină	
2020	103923,6	85908,1	45649,2	79644,7	63,74	36,07	41,83	1,66	9,60	0,71	50,56	3,26	0,60	7,85	4,11	
2021	118534,2	99100,3	56359,2	90081,89	62,08	37,92	42,61	2,01	12,35	0,74	48,54	4,13	0,39	8,84	3,93	
2022	131443,7	108164	61627,2	94968,57	62,14	37,86	39,96	2,89	17,03	0,67	0	13,2	2,46	13,97	5,13	
2023	153929,6	127287	63895,5	113861,26	58,92	41,08	36,85	2,78	16,20	0,69	0	4,13	2,21	10,22	6,8	
2024	170316,6	142475	80824,5	129091,75	58,84	41,16	35,88	2,39	14,79	0,76	0	3,24	1,74	8,26	5,67	
T I 2021	104528,7	86297,2	46643,1	79058,2	65,77	34,23	41,39	1,55	9,27	0,69	50,39	3,49	0,55	7,23	4,15	
T II 2021	109691,5	90936,9	49932,4	82925,6	65,21	34,79	41,30	1,71	10,24	0,72	49,91	3,18	0,5	6,79	4,1	
T III 2021	113780,5	94948,5	53356,4	86473,64	62,93	37,07	42,41	1,96	11,98	0,76	48,62	3,19	3,45	6,84	4,1	
T IV 2021	118534,2	99100,3	56359,2	90081,89	62,08	37,92	42,61	2,01	12,35	0,74	48,54	4,13	0,39	8,84	3,93	
T I 2022	118270,2	97922,1	58065,3	83916,42	61,14	38,86	44,48	2,71	15,97	0,74	0	5,41	0,48	9,64	3,96	
T II 2022	120397,6	99211,9	60193,5	85786,80	61,26	38,74	43,49	2,64	15,83	0,74	0	9,5	0,44	11,3	4,04	
T III 2022	124995,3	102591,1	60233,3	87982,87	60,91	39,09	42,31	3,1	18,09	0,74	0	12,4	0,74	13,41	4,27	
T VI 2022	131443,7	108164	61627,2	94968,57	62,14	37,86	39,96	2,89	17,03	0,67	0	13,2	2,46	13,97	5,13	
T I 2023	138271,7	113535	61121,6	100153,88	60,66	39,34	36,59	3,15	18,33	0,66	0	9,94	2,1	14,29	5,77	
T II 2023	144446,8	119534	61987,6	106260,61	60,00	40,00	35,89	3,43	19,82	0,64	0	6,29	2,59	12,61	6,36	
T III 2023	144855,5	118993	62298,9	105972,38	60,80	39,20	37,37	3,08	17,91	0,66	0	4,29	2,19	11,15	6,95	
T VI 2023	153929,6	127287	63895,5	113861,26	58,92	41,08	36,85	2,78	16,20	0,69	0	4,13	2,21	10,22	6,8	
T I 2024	157813,6	130793	65246,1	117479,66	57,78	42,22	36,02	2,10	12,12	0,70	0	3,55	1,50	9,48	6,36	
T II 2024	161246,2	135153	69613,8	120455,76	58,64	41,36	35,55	2,18	12,97	0,70	0	3,14	1,41	8,89	6,04	
T III 2024	164728,6	137702	74198,4	124342,31	57,69	42,31	35,41	2,36	14,55	0,74	0	3,18	1,56	8,41	5,96	
T VI 2024	170316,6	142475	80824,5	129091,75	58,84	41,16	35,88	2,39	14,79	0,76	0	3,24	1,74	8,26	5,67	

* stoc la sfârșitul perioadei

SECTORUL BANCAR																
Perioada	Indicatori				Structura Depozitelor, %				Veniturile și profitabilitatea, %		Rata lichidității, %	Rata dobânzii la depozite, %			Rata dobânzii la credite, %	
	Total Active, mil. MDL *	Total Obligatțiuni, mil. MDL *	Total Credite, mil. MDL *	Total Depozite mil. MDL *	depozite ale pers. fizice/total depozite	depozite ale pers. juridice/total depozite	depozite in valuta/total depozite	ROA	ROE	principiul I	în moneda națională	în moneda străină	în moneda națională	în moneda străină	în moneda națională	în moneda străină
Ianuarie 2023	133342,8	109550	60506,6	96098,90	62,18	37,82	38,59	4,1	23,93	0,66	13,04	2,36	14,26	5,76		
Februarie 2023	135711,3	111458	60526,1	97978,53	61,62	38,38	37,41	3,79	22,01	0,66	11,1	2,29	14,34	5,72		
Martie 2023	138271,7	113535	61121,6	100153,88	60,66	39,34	36,59	3,15	18,33	0,66	9,94	2,1	14,29	5,77		
Aprilie 2023	139987,5	114919	61260,3	101423,98	60,70	39,30	35,36	3,19	18,61	0,65	8,26	2,13	13,63	5,98		
Mai 2023	142143,7	116772	60788,5	103829,13	59,22	40,78	34,72	3,57	20,72	0,65	7,64	2,16	13,36	6,02		
Iunie 2023	144446,8	119534	61987,6	106551,96	60,00	40,00	35,89	3,43	19,82	0,64	6,29	2,59	12,61	6,36		
Iulie 2023	144379,7	119187	62015,1	106260,61	60,38	39,62	36,23	3,57	20,66	0,64	5,08	2,54	11,73	6,48		
August 2023	143006,2	117451	61890,7	104686,82	31,27	38,73	37,02	3,8	22,06	0,6511	4,52	2,18	11,33	6,67		
Septembrie 2023	144855,5	118993	62298,9	105972,38	60,80	39,20	37,37	3,08	17,91	0,66	4,29	2,19	11,15	6,95		
Octombrie 2023	144855,5	120325	62298,9	106998,44	60,75	39,25	37,47	3,0	17,47	0,67	4,3	1,96	10,74	6,49		
Noiembrie 2023	146469,9	122434	63365,9	109189,95	60,48	39,52	37,33	2,93	17,03	0,70	4,29	1,79	10,58	6,67		
Decembrie 2023	153929,6	127287	63895,5	113861,26	58,92	41,08	36,85	2,78	16,20	0,69	4,13	2,21	10,22	6,8		
Ianuarie 2024	157121,3	127315	62703,2	114330,28	58,57	41,43	36,61	2,52	15,02	0,68	4,18	1,86	9,97	6,59		
Februarie 2024	154123,7	130358	63987,0	117264,96	57,75	42,25	36,16	2,15	12,84	0,68	3,81	1,8	9,63	6,34		
Martie 2024	157813,6	130793	65246,1	117479,66	57,78	42,22	36,02	2,10	12,12	0,70	3,55	1,50	9,48	6,36		
Aprilie 2024	159601,2	130781	66901,8	119079,89	57,64	42,36	35,67	2,19	12,77	0,70	3,23	1,56	9,19	6,04		
Mai 2024	161481,7	133907	67836,5	120441,54	57,50	42,50	35,66	2,15	12,65	0,70	3,32	1,44	9,18	6,09		
Iunie 2024	161246,2	135153	69613,8	120455,76	58,64	41,36	35,55	2,18	12,97	0,70	3,14	1,41	8,89	6,04		
Iulie 2024	162440,9	135830	70737,0	122413,12	58,19	41,81	35,17	2,41	14,5	0,71	2,99	1,46	8,82	5,95		
August 2024	164356,0	137592	72178,1	124223,06	57,50	42,50	36,00	2,44	14,78	0,72	3,18	1,36	8,68	5,93		
Septembrie 2024	164728,6	137702	74198,4	124342,31	57,69	42,31	35,41	2,36	14,55	0,74	3,18	1,56	8,41	5,96		
Octombrie 2024	166467,4	139371	75800,4	126044,10	57,81	42,19	35,37	2,34	14,46	0,75	2,97	1,50	8,25	5,87		
Noiembrie 2024	166207,0	138876	77875,8	125377,08	59,11	40,89	36,23	2,28	14,07	0,77	3,23	1,61	8,27	5,81		
Decembrie 2024	170316,6	142475	80824,5	129091,75	58,84	41,16	35,88	2,39	14,79	0,76	3,24	1,74	8,26	5,67		
Ianuarie 2025	170567,9	142459	82798,0	129217,78	59,09	40,91	35,59	2,05	12,84	0,76	3,67	1,55	8,39	5,57		
Februarie 2025	173882,5	145435	84629,4	121544,02	59,11	40,89	35,33	2,06	12,91	0,76	4,10	1,49	8,41	5,69		
* stoc la sfârșitul perioadei																

* stoc la sfârșitul perioadei

SECTORUL EXTERN: BALANȚA DE PLĂȚI				
Perioada	Cont Curent	Cotul de Capital	Contul financiar	Investiții directe, nete
2019	-1111,56	-54,99	-1148,95	-467,93
2020	-892,51	-65,67	-1042,13	-151,72
2021	-1699,35	-51,02	-1715,57	-381,86
2022	-2482,26	20,18	-2462,08	-541,08
2023	-1973,65	81,85	-1837,46	-416,26
2024 (preliminar)	-2917	81,84	-2824,01	-243,79
Trimestrul I 2022	-565,67	-7,59	-616,18	-177,15
Trimestrul II 2022	-465,90	-2,04	-436,57	-111,35
Trimestrul III 2022	-629,53	-9,56	-619,67	-192,08
Trimestrul IV 2022	-821,16	20,22	-765,24	-60,50
Trimestrul I 2023	-498,78	14,17	-465,47	-139,13
Trimestrul II 2023	-396,14	25,09	-294,67	-58,12
Trimestrul III 2023	-555,86	24,97	-616,28	-105,74
Trimestrul IV 2023	-522,87	17,62	-461,04	-113,27
Trimestrul I 2024	-447,72	16,3	-431,42	-25,94
Trimestrul II 2024	-711,04	16,5	-694,54	-39,66
Trimestrul III 2024	-873,97	20,77	-853,20	-138,07
Trimestrul IV 2024	-884,27	28,27	-856,00	-40,12

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR CU BUNURI														
Perioada	Valoarea totală a schimburilor comerciale cu bunuri. mil. USD					Valoarea exportului. mil. USD					Valoarea importului. mil. USD			
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Exportul net. mil. USD	Gradul de acoperire a importurilor prin exporturi, %
2020	7901	1694,6	4128,8	2077,5	2485,2	377	1658,4	449,8	5415,7	1317,6	2470,4	1627,7	-2930,5	45,9
2021	10321,0	2371,5	5068,5	2881,0	3144,4	466,2	1919,4	758,8	7176,6	1905,3	3149,1	2122,2	-4032,2	43,8
2022	13552,8	3227,4	6898,8	3426,6	4335,0	1043,0	2539,8	752,2	9218,6	2184,4	4359,0	2674,4	4882,8	49,1
2023	12722,3	2506,6	9341,4	3380,9	4048,6	890,9	2646,8	504,9	8673,7	1609,7	4188	2876	4625,1	46,8
2024	12620,3	587,9	6938,5	5093,9	3555,1	241,6	2392,4	921,1	9065,2	346,3	4546,1	4172,8	5510,1	39,2
Trimestrul I 2022	3100,4	731,5	1611,8	757,1	1062,8	102,6	713,5	246,7	2037,6	628,9	898,3	510,4	974,8	52,2
Trimestrul II 2022	3540,2	833,1	1789,4	917,7	1228,7	308,4	696,3	224,0	2311,5	524,7	1093,1	693,7	1082,8	53,2
Trimestrul III 2022	3371,6	876,6	1614,8	880,2	986,2	316,3	530,8	139,1	2385,4	560,3	1084,0	741,1	1399,2	48,7
Trimestrul IV 2022	3540,6	786,2	1882,8	871,6	1057,3	315,7	599,2	142,4	2483,3	470,5	1283,6	729,2	1426,0	42,6
Trimestrul I 2023	3378,9	791,2	1781,1	806,6	1072,0	266,3	667,3	138,4	2306,9	524,9	113,8	668,2	1234,9	46,4
Trimestrul II 2023	3035,9	623,1	1583,6	829,2	970,5	257,5	583,9	129,1	2065,4	365,6	999,7	700,1	1094,9	47,0
Trimestrul III 2023	3014,5	488,4	1672,2	853,9	973,9	196,8	676,3	100,8	2040,6	291,6	995,9	953,1	1066,7	47,7
Trimestrul IV 2023	3293,0	603,9	1797,9	891,2	1032,2	176,3	719,3	136,6	2260,8	427,6	1078,6	754,6	1228,6	45,9
Trimestrul I 2024	3076,6	154,6	1623	1298,9	921,5	66,2	605,3	250	2155,1	88,4	1017,7	1048,9	1233,6	42,8
Trimestrul II 2024	3020,1	153,1	1646,6	1220,5	859,0	74,5	552,5	232,0	2161,1	78,6	1094,1	988,5	1302,1	39,7
Trimestrul III 2024	3136,1	144,8	1741,4	1249,9	838,3	52,6	587,7	198,0	2297,8	92,2	1153,7	1051,9	1459,5	36,5
Trimestrul IV 2024	3387,4	135,4	19,27,5	1324,5	936,2	48,3	646,9	241,0	2451,2	87,1	1280,6	1083,5	1515,0	38,2

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

SECTORUL EXTERN: INDICIILE COMERȚULUI CU BUNURI							
Perioada	Indicii valoricii ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valoricii ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valoricii unitare ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valoricii unitare ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii de volum ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii de volum ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	
2020	88,9	92,6	107,6	94,05	82,6	98,1	
2021	127,7	134,7	109,6	114,2	117,0	117,8	
2022	143,6	129	109,01	117,9	131,7	109,5	
2023	94,1	94,7	88,3	96,9	106,5	97,5	
2024	87,8	104,7	100,0	95,7	85,5	109,4	
Trimestrul I 2022	155,2	131,4	108,7	127,1	142,7	103,4	
Trimestrul II 2022	189,8	134,6	107,9	117,6	175,9	114,5	
Trimestrul III 2022	127,8	131,9	113,5	117,4	112,5	112,4	
Trimestrul IV 2022	101,6	118,1	106,1	109,9	95,7	107,5	
Trimestrul I 2023	100,9	113,1	94,4	105,1	106,9	107,7	
Trimestrul II 2023	79,0	89,3	84,1	93,1	93,9	96,0	
Trimestrul III 2023	98,5	85,5	85,6	96,6	115,1	88,5	
Trimestrul IV 2023	97,9	91,0	88,9	92,8	110,1	98,1	
Trimestrul I 2024	86,0	93,4	89,4	89,7	86,2	104,1	
Trimestrul II 2024	88,5	104,6	98,5	97,2	89,9	107,6	
Trimestrul III 2024	86,1	112,5	103,4	97,8	83,3	115,0	
Trimestrul IV 2024	90,7	108,4	108,9	97,9	83,3	110,7	

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

SECTORUL EXTERN		Valoarea exporturilor, mil.USD															
		T1/21	T2/21	T3/21	T4/21	T1/22	T2/22	T3/22	T4/22	T1/23	T2/23	T3/23	T4/23	T1/24	T2/24	T3/24	T4/24
Total export		684,6	646,8	771,8	1041,4	1062,8	1227,7	986,2	1057,3	1072,0	970,6	973,8	1032,2	921,5	859,0	838,3	936,2
Produce agroalimentare		194,9	179,3	307,7	459,5	611,5	431,6	280,3	408,7	385,8	284,0	324,1	422,3	364,9	264,7	290,4	384,2
Fructe și legume		72,6	60,6	72	109,8	69,4	96,5	48,3	62,0	91,8	67,6	83,3	141,9	110,5	83,5	65,4	92,7
Cereale		30,4	28,6	159,3	170,4	177,7	150,1	63,1	32,6	119,3	70,3	108,9	130,8	110,6	64,7	80,5	51,4
Semințe oleaginoase		57,2	20,2	60,4	118,9	146,7	111,3	67,5	66,9	48,5	43,8	104,0	86,0	77,0	74,3	65,5	146,8
Băuturi		45,3	48,9	46,1	56,5	46,7	40,8	65,9	65,3	52,9	52,3	52,8	58,1	57,8	68,9	67,3	77,3
Uleiuri		24,7	19,3	2,9	74,16	101,2	128,4	53,4	93,2	83,9	57,5	51,3	55,8	60,7	22,3	15,9	23,8
Mașini și echipamente electrice		174,0	171,7	127,9	161,6	144,8	163,4	122,7	144,7	211,4	209,8	178,4	195,2	188,9	202,1	156,6	159,1
Material textile		49,9	64,5	64,4	64,1	72,7	62,3	76,6	94,2	72,1	74,4	73,5	68,0	76,2	78,2	80,6	78,1
Medicamente		20,9	15,1	23,8	26,5	18,3	8,8	7,2	11,2	11,4	10,9	10,5	12,0	13,8	16,6	10,1	12,5
Mobilă		44,0	36,4	35,5	41,2	42,2	39,4	37,1	39,3	38,6	33,4	35,9	36,1	36,9	35,2	37,8	36,1
		Valoarea importurilor, mil.USD															
		T1/21	T2/21	T3/21	T4/20	T1/22	T11/22	T11/22	T4/22	T1/23	T2/23	T3/23	T4/23	T1/24	T2/24	T3/24	T4/24
Total import		1551,1	1715,3	1806,6	2102,4	2037,6	2308,0	2385,4	2463,3	2306,9	2065,4	2040,6	2260,8	2155,1	2161,1	2297,8	2451,2
Produce alimentare și animale vii		262,1	247,8	214,7	261,3	302,8	255,2	305,7	307,4	361,4	298,7	285,8	335,2	271,4	262,9	237,7	330,5
Uleiuri, grăsimi		3,6	3,2	7,0	9,1	7,9	44,9	12,5	5,7	12,3	8,2	7,6	7,8	16,1	23,1	15,2	18,8
Băuturi și tutun		24,3	33,2	40,6	34,9	22,6	36,2	38,8	34,8	27,6	38,7	42,8	37,3	30,6	41,5	48,6	38,6
Produce minerale		240,1	259,8	261,8	272,2	237	230,6	247,7	259,0	667,8	445,0	408,4	477,4	271,9	285,8	278,6	264,8
Produce farmaceutice		70,1	79,63	86,7	100,0	76,2	71,4	62,0	69,1	80,2	67,4	68,8	83,4	78,9	80,1	76,8	91,7
Mașini și echipamente, aparate de înregistrat...		396,1	438,6	463,6	525,1	297,3	349,9	378,7	382,3	331,0	370,9	373,8	418,6	523,8	624,1	672,9	667,9

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

Întregistrarea și radierea întreprinderilor			
Perioada	Înregistrarea întreprinderilor	Radierea întreprinderilor	
2020	5894		11910
2021	6834		6603
2022	6396		4892
2023	7729		8664
2024	8778		11252
Ian. 2023	588		591
Feb. 2023	657		524
Mar. 2023	722		864
Apr. 2023	592		968
Mai 2023	677		624
Iunie 2023	645		614
Iulie 2023	626		600
Aug. 2023	672		673
Septem. 2023	635		1122
Oct. 2023	660		813
Noiem. 2023	716		576
Dec. 2023	539		695
Ian. 2024	619		939
Feb. 2024	816		1346
Mar. 2024	744		1059
Apr. 2024	787		1171
Mai 2024	660		653
Iunie 2024	734		599
Iulie 2024	769		534
Aug. 2024	745		1072
Septem. 2024	793		672
Oct. 2024	793		844
Noiem. 2024	774		1254
Dec. 2024	544		1109

Sursa: Agenția Servicii Publice

PIAȚA FORȚEI DE MUNCĂ																		
Perioada	Numărul persoane- lor economice active (mii pers.)	Rata de activitate a populației, %					Numărul persoanelor ocupate (mii pers.)	Rata de ocupare a populației, %					Numărul șomerilor BIM (mii pers.)	Rata șomajului, %				
		Total	bărbați	femei	urban	rural		Total	bărbați	femei	urban	rural		Total	bărbați	femei	urban	rural
2020*	867,3	40,3	45,1	36,1	46,5	36,3	834,2	38,8	43,1	35,0	44,4	35,1	33,1	3,8	4,3	3,2	4,5	3,3
2021*	871,6	41,1	46,5	36,4	47,1	37,2	843,4	39,8	44,7	35,4	45,6	36,0	28,2	3,2	3,8	2,5	3,2	3,2
2022*	890,0	41,8	46,3	37,8	49,1	37,1	862,3	40,5	44,7	36,8	47,3	36,1	27,7	3,1	3,5	2,6	3,6	2,7
2023*	929,5	45,1	49,5	41,4	49,8	41,7	886,9	43,1	47,1	39,7	47,4	39,9	42,6	4,6	5,0	4,2	4,8	4,4
2024*	889,1	44,5	47,7	41,7	51,2	39,3	853,9	42,7	45,9	40,0	49,1	37,8	35,2	4,0	3,8	4,1	4,1	3,8
Trimestrul I 2022*	854,2	40,1	44,4	36,3	48,6	34,7	828,5	38,9	42,7	35,5	47,1	33,7	25,7	3,0	3,8	2,1	3,1	2,9
Trimestrul II 2022*	900,4	42,3	47,1	38,0	49,2	37,9	878,9	41,3	45,9	37,2	47,5	37,3	21,6	2,4	2,6	2,2	3,5	1,5
Trimestrul III 2022*	901,8	42,3	46,5	38,7	48,9	38,1	879,5	41,3	45,3	37,8	47,2	37,5	22,3	2,5	2,6	2,4	3,5	1,6
Trimestrul IV 2022*	903,7	42,4	47,2	38,3	49,7	37,7	862,4	40,5	44,8	36,8	47,7	35,9	41,2	4,6	5,2	3,9	4,2	4,9
Trimestrul I 2023*	916,1	44,5	49,6	40,2	51,1	39,6	865,3	42,0	46,5	38,2	48,6	37,2	50,8	5,5	6,2	4,9	4,9	6,2
Trimestrul II 2023*	935,1	45,4	49,8	41,8	49,1	42,7	899,6	43,7	47,6	40,4	46,7	41,5	35,5	3,8	4,3	3,3	5,0	2,8
Trimestrul III 2023*	947,1	46,0	50,6	42,1	48,6	44,1	907,9	44,1	48,3	40,5	46,1	42,6	39,2	4,1	4,5	3,8	5,1	3,4
Trimestrul IV 2023*	919,6	44,7	48,2	41,6	50,5	40,3	874,7	42,5	45,9	39,6	48,3	38,2	45,0	4,9	4,9	4,9	4,4	5,4
Trimestrul I 2024*	896,5	44,8	47,4	42,7	51,9	39,4	856,8	42,9	45,3	40,8	49,7	37,6	39,7	4,4	4,5	4,4	4,2	4,7
Trimestrul II 2024*	900,1	45,0	49,0	41,7	50,4	40,9	865,2	43,3	47,1	40,1	48,3	39,5	34,9	3,9	3,8	4,0	4,3	3,5
Trimestrul III 2024*	910,2	45,5	49,6	42,2	51,1	41,3	877,0	43,9	48,0	40,4	49,1	39,9	33,2	3,6	3,2	4,1	3,9	3,4
Trimestrul IV 2024*	849,5	42,5	44,9	40,4	51,5	35,8	816,7	40,8	43,2	38,8	49,4	34,5	32,8	3,9	3,8	3,9	4,1	3,6

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică

Note: La estimarea rezultatelor cercetării Anchetei Forței de Muncă s-a utilizat numărul populației cu reședință obișnuită.

*În 2019, în metodologia Anchetei Forței de Muncă a fost implementat un nou plan de sondaj și a fost revizuită definiția ocupării și, prin urmare, datele nu sunt comparabile cu cele din anii precedenți.

Perioada	REMUNERAREA MUNCII							
	Câștigul salarial mediu lunar - Total			Indicele câștigului salarial nominal lunar (față de aceeași perioadă din anul precedent), %			Indicele câștigului salarial real lunar (față de aceeași perioadă din anul precedent), %	
	MDL	USD	EUR	MDL	USD	EUR		
Trimestrul I 2022	9560,8	528,4	470,8	112,9	109,2	117,4	94,8	
Trimestrul II 2022	10376,2	551,2	516,5	114,7	108,7	122,6	88,7	
Trimestrul III 2022	10648,1	551,1	546,1	116,0	106,9	125,0	86,6	
Trimestrul IV 2022	11539,1	596,2	585,5	118,1	107,4	120,7	89,4	
Trimestrul I 2023	11486,2	609,5	568,1	120,1	115,3	120,7	96,1	
Trimestrul II 2023	12175,9	678,3	622,7	117,3	123,1	120,6	101,3	
Trimestrul III 2023	12357,2	689,5	632,9	116,1	125,1	115,9	105,9	
Trimestrul IV 2023	13401,1	747,2	694,9	116,1	125,3	118,7	110,3	
Trimestrul I 2024	13170,3	742,3	683,3	114,7	121,8	120,3	110,0	
Trimestrul II 2024	14069,2	791,6	735,1	115,6	116,7	118,1	111,6	
Trimestrul III 2024	14116,8	801,8	730,4	114,2	116,3	115,4	108,7	
Trimestrul IV 2024	15024,5	832,5	779,7	112,1	111,4	112,2	105,9	

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică

REMUNERAREA MUNCII DUPĂ ACTIVITĂȚI ECONOMICE																	
Activități economice	Total economie	Agricultură, silvicultură și pescuit	Industrie	Construcții	Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor	Transport și depozitare	Activități de cazare și alimentație publică	Informații și comunicații	Activități financiare și de asigurări	Tranzacții imobiliare	Activități profesionale, științifice și tehnice	Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	Administrație publică și apărare; activități obligatorii	Învățământ	Sănătate și asistență socială	Artă, activități de recreere și de agrement	Alte activități de servicii
2020	8107,5	5167,3	7673,6	7728,1	7346,4	6647,3	5105,7	18685,3	14555,0	6587,7	10378,1	6273,7	9769,4	7023,3	8718,9	5752,8	9957,2
Trimestrul I 2021	8468,6	4835,7	7655,0	7211,5	7462,6	6655,1	5105,0	19914,5	15428,9	6888,4	10791,1	6516,4	9876,3	7149,2	10639,2	5908,4	9998,1
Trimestrul II 2021	9044,5	5206,4	8197,0	7880,2	7982,3	7156,5	5184,8	21753,9	16698,6	7304,3	11421,3	6773,0	10273,5	7593,7	11574,7	6169,3	10525,7
Trimestrul III 2021	9175,7	6126,0	8528,5	8530,5	8408,8	7856,6	5706,4	21703,6	16684,9	7537,1	11775,5	6989,9	10348,4	7184,7	10833,9	6169,1	10981,4
Trimestrul IV 2021	9767,6	6850,4	8953,8	8774,8	8804,6	7827,6	5723,8	22335,3	18666,9	7767,6	12351,0	7269,5	11085,8	7832,2	12132,9	6903,5	11630,8
2021	9115,9	5790,9	8333,6	8106,2	8163,5	7376,8	5442,9	21429,3	16878,3	7371,6	11582,9	6887,8	10395,7	7440,5	11299,5	6289,2	10784,9
Trimestrul I 2022	9560,8	6258,2	8633,6	8158,8	8715,6	7587,4	6130,4	24489,0	17365,9	7764,0	11475,7	6963,0	10829,8	7833,6	10781,4	6610,7	11791,3
Trimestrul II 2022	10376,2	6667,2	9533,9	9138,4	9246,1	8363,9	6658,2	26517,9	20401,2	8460,0	12668,9	7759,6	11790,6	8288,6	11730,3	7258,9	12566,3
Trimestrul III 2022	10648,1	7333,6	10123,7	9913,1	9703,7	9775,4	7184,6	26399,6	20623,4	8712,0	12698,6	8039,5	11675,9	8126,2	11207,1	7252,7	13186,2
Trimestrul IV 2022	11539,1	7709,4	10315,5	10051,4	10128,3	9999,7	7370,7	28730,4	22940,9	8859,6	14311,8	8448,2	13330,1	9418,7	12863,8	8312,4	14591,5
2022	10529,1	7000,7	9647,4	9316,6	9443,2	8936,8	6850,9	26537,3	20327,2	8441,8	12767,2	7801,2	11901,7	8417,1	11651,1	7361,1	13047,7
Trimestrul I 2023	11486,2	7046,4	10181,5	9780,5	10366,5	10442,6	7217,0	29841,8	21711,9	9173,0	13467,8	9275,9	12659,7	9577,7	12122,0	8583,6	14337,1
Trimestrul II 2023	12175,9	7643,0	11073,5	10188,5	10860,4	10684,6	7445,8	30521,3	24704,0	9699,9	13905,8	9546,3	13455,9	9950,1	13585,9	9047,8	14691,7
Trimestrul III 2023	12357,2	8344,3	11545,0	10778,8	11487,7	11098,6	7876,2	30309,5	23463,7	9878,4	14330,0	9585,6	13733,9	9662,9	13064,8	8644,9	15550,6
Trimestrul IV 2023	13401,1	8843,6	12065,2	11455,5	11897,2	11112,5	8163,4	31367,0	25751,6	10406,8	15478,9	9696,8	15590,8	10989,0	15804,0	10005,3	16782,6
2023	12354,7	7982,9	11210,6	10564,6	11152,2	10833,3	7676,4	30509,2	23910,2	9788,7	14293,0	9525,4	13859,7	10046,2	13647,5	9071,7	15341,5
Trimestrul I 2024	13170,3	8201,8	11955,1	11231,7	11965,5	11099,2	8605,6	32372,5	24513,5	10983,2	14782,2	9950,2	14891,6	10932,5	14045,4	9726,4	16623,6
Trimestrul II 2024	14069,2	9057,4	12823,0	12013,7	12573,6	11832,6	8924,7	34070,7	27435,9	11671,4	15764,9	11427,8	15814,6	11365,1	16136,3	10292,8	16141,8
Trimestrul III 2024	14116,8	9676,0	13167,2	12691,5	13010,3	12209,4	9518,1	34030,8	25908,8	11823,9	15556,9	11616,9	15662,5	11271,6	15060,2	9905,8	16973,6
Trimestrul IV 2024	15024,5	10066,8	13776,5	13023,6	13324,6	12409,6	9941,2	36370,9	28179,7	12329,5	16709,0	11911,2	16993,0	12358,6	16781,4	10876,2	18946,6
2024	14096,7	9255,7	12926,6	12267,1	12725,8	11883,7	9257,2	34199,2	26517,8	11701,8	15704,7	11223,9	15845,2	11482,7	15502,8	10203,2	17156,6

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică

Notă: Informația cuprinde unitățile din sectorul real cu 4 și mai mulți salariați și toate instituțiile bugetare, indiferent de numărul de salariați

Perioada	VENITURILE DISPONIBILE ALE POPULAȚIEI						
	Veniturile disponibile ale populației, MDL	Structura veniturilor disponibile ale populației, %					
		activitatea salariată	activitatea individuală agricolă	activitatea individuală non-agricolă	proprietate	prestații sociale	alte surse
2020	3096,6	50,2	8,3	6,3	0,2	19,3	15,6
2021	3510,1	50,8	8,1	7,4	0,2	18,5	15,0
2022	4252,7	50,7	7,8	6,2	0,2	20,3	14,8
2023	4915,6	52,5	6,4	6,3	0,4	20,7	13,8
2024	5283,8	55,8	5,2	4,9	0,5	20,9	12,7
Trimestrul I 2022	3734,7	49,2	8,2	6,1	0,3	20,1	15,9
Trimestrul II 2022	4193,9	50,5	7,3	6,5	0,0	21,4	14,3
Trimestrul III 2022	4313,9	50,7	8,3	7,2	0,2	18,5	15,2
Trimestrul IV 2022	4772,7	51,8	7,6	5,2	0,2	21,2	14,0
Trimestrul I 2023	4440,9	51,0	7,6	4,9	0,1	21,5	15,0
Trimestrul II 2023	5056,9	54,5	6,4	6,7	0,4	19,6	12,4
Trimestrul III 2023	4990,6	50,2	6,2	8,9	0,9	20,3	13,5
Trimestrul IV 2023	5189,6	53,9	5,5	4,6	0,1	21,3	14,6
Trimestrul I 2024	5087,2	57,3	5,6	3,0	0,6	21,3	12,3
Trimestrul II 2024	5031,6	54,0	5,6	4,6	0,2	22,8	12,8
Trimestrul III 2024	5398,9	57,3	4,9	6,6	0,0	20,0	11,1
Trimestrul IV 2024	5630,8	54,5	4,7	5,2	1,0	19,7	14,8

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică
Notă: La baza estimării indicatorilor a fost utilizat numărul populației cu reședință obișnuită. Începând cu anul 2019 datele nu sunt comparabile cu perioada precedentă, deoarece a fost modificată metodologia CBGC.

Perioada	CHELTUIELILE DE CONSUM ALE POPULAȚIEI												
	Cheltuielile de consum ale populației, MDL	Structura cheltuielilor de consum ale populației, %											
		Produse alimentare și băuturi nealcoolice	Băuturi alcoolice și tutun	Îmbrăcăminte și încălțăminte	Locuință, apă, electricitate și gaze	Mobilier, dotarea și întreținerea locuinței	Sănătate	Transport	Telecomunicație	Recreere și cultură	Educație	Restaurante și hoteluri	Diverse produse și servicii
2020	2791,2	43,5	2,0	8,8	16,1	5,6	4,7	5,5	4,7	2,4	0,8	2,0	4,1
2021	3039,5	41,9	2,0	9,1	15,2	5,7	5,7	6,5	4,5	2,1	1,0	2,2	4,2
2022	3711,9	41,1	1,7	8,4	16,3	5,8	5,1	7,4	4,0	2,6	0,9	2,2	4,5
2023	4248,4	39,7	1,7	7,8	17,6	5,3	4,4	7,0	4,3	3,0	1,2	3,2	4,8
2024	4407,0	39,9	1,9	7,7	17,2	5,4	4,5	7,6	3,9	3,1	1,3	3,0	4,5
Trimestrul I 2022	3264,6	42,0	2,1	8,7	16,2	6,0	4,8	6,9	4,3	2,2	0,8	1,7	4,4
Trimestrul II 2022	3658,9	41,1	1,8	8,6	15,5	5,9	4,9	8,0	4,1	2,0	1,0	2,2	4,9
Trimestrul III 2022	3960,6	41,4	1,5	8,0	16,0	5,8	5,1	8,0	3,9	2,6	0,8	2,5	4,4
Trimestrul IV 2022	3963,8	40,0	1,6	8,4	17,4	5,5	5,3	6,7	3,8	3,4	1,0	2,3	4,4
Trimestrul I 2023	3963,3	41,1	1,9	7,3	18,1	5,1	4,8	7,1	3,7	2,4	1,2	2,4	4,8
Trimestrul II 2023	4222,4	40,8	1,7	7,6	18,8	5,3	4,2	5,7	4,0	2,9	1,2	2,8	5,1
Trimestrul III 2023	4315,5	39,6	1,8	7,9	18,0	5,4	4,3	6,2	3,8	3,5	1,3	3,6	4,5
Trimestrul IV 2023	4493,4	37,4	1,6	8,3	15,6	5,4	4,4	8,7	5,7	3,0	1,1	3,9	4,8
Trimestrul I 2024	4144,8	41,3	1,9	7,9	17,0	5,4	4,5	6,3	4,0	3,2	1,4	2,9	4,2
Trimestrul II 2024	4284,5	41,0	1,7	7,7	17,3	5,2	4,8	7,0	3,9	2,2	1,3	2,9	5,1
Trimestrul III 2024	4487,6	39,7	2,1	7,3	18,2	5,4	4,3	7,3	3,8	2,8	1,3	3,3	4,6
Trimestrul IV 2024	4712,5	37,8	1,8	8,0	16,5	5,8	4,4	9,6	3,7	4,2	1,2	3,0	4,1

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică
Notă: La baza estimării indicatorilor a fost utilizat numărul populației cu reședință obișnuită. Începând cu anul 2019 datele nu sunt comparabile cu perioada precedentă, deoarece a fost modificată metodologia CBGC.

Perioada	INFRAȚIUNI																						
	Infrațțiuni înregistrate - total (cauze)	Infrațțiuni contra vieții și sănătății persoanei (cauze)			Infrațțiuni privind viața sexuală (cauze)		Infrațțiuni contra patrimoniului (cauze)								Infrațțiuni contra sănătății publice și conviețuirii sociale (cauze)		Infrațțiuni contra familiei și minorilor (cauze)		Infrațțiuni economice (cauze)			Infrațțiuni contra securității publice și a ordinii publice (cauze)	
		Total	Omor	Vătămare intenționată gravă	Total	Viol	Total	Furt	Tălhărie	Jaf	Escrocherie	Pungașie	Șantaaj	Total	Infrațțiuni legate de droguri	Total	Trafic de copii	Total	Contrabandă	Fabricarea banilor falși	Total	Huliganism	
2020	26342	908	169	163	525	254	11755	8066	62	549	1947	421	58	987	895	1106	21	429	117	113	1208	1064	
2021	27159	878	140	152	555	227	11753	7723	61	521	2126	592	80	892	818	1157	13	490	145	61	1268	1105	
2022	26833	830	136	135	562	249	11573	7639	66	506	1930	843	75	1027	925	1061	22	474	193	40	1344	1067	
2023	24001	775	135	134	551	289	10008	5692	46	378	2650	694	84	1065	994	1123	17	414	184	69	1313	1031	
2024	24599	765	129	128	582	296	8710	4362	32	352	2984	523	66	1159	1075	1131	21	474	183	85	1379	1163	
Trimestrul I 2022	5961	n/d	37	36	n/d	57	n/d	1549	24	114	n/d	n/d	n/d	n/d	252	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	250	
Trimestrul II 2022	13131	n/d	70	58	n/d	119	n/d	3554	35	253	n/d	n/d	n/d	n/d	486	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	516	
Trimestrul III 2022	20136	n/d	110	112	n/d	195	n/d	5636	52	374	n/d	n/d	n/d	n/d	706	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	824	
Trimestrul IV 2022	26833	830	136	135	562	249	11573	7639	66	506	1930	843	75	1027	925	1061	22	474	193	40	1344	1067	
Trimestrul I 2023	5661	n/d	31	31	n/d	57	n/d	1171	18	90	n/d	n/d	n/d	n/d	266	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	228	
Trimestrul II 2023	11794	n/d	67	69	n/d	113	n/d	2759	27	177	n/d	n/d	n/d	n/d	476	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	486	
Trimestrul III 2023	18057	n/d	103	105	n/d	215	n/d	4311	41	300	n/d	n/d	n/d	n/d	733	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	764	
Trimestrul IV 2023	24001	775	135	134	551	289	10008	5692	46	378	2650	694	84	1065	994	1123	17	414	184	69	1313	1031	
Trimestrul I 2024	5340	n/d	33	29	n/d	62	n/d	930	6	90	n/d	n/d	n/d	n/d	265	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	254	
Trimestrul II 2024	11550	n/d	69	54	n/d	134	n/d	2029	17	180	n/d	n/d	n/d	n/d	543	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	524	
Trimestrul III 2024	18285	n/d	96	96	n/d	211	n/d	3193	21	267	n/d	n/d	n/d	n/d	795	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	854	
Trimestrul IV 2024	24599	n/d	129	128	n/d	296	n/d	4362	32	352	n/d	n/d	n/d	n/d	1075	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	1163	

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică

Redactare: Lidia Maier
Machetare, tehnoredactare, design copertă: Alexandru Sandulescu

Bun de tipar: 29.04.2025, Tirajul 10 ex.
Coli de tipar 5,0, Com.1

Serviciul Editorial, INCE, 2025
MD 2068. Chișinău, str. Ion Creanga, 45.
fax. (+37322) 74-37-94, tel.: (+37322) 50-11-30
www.ince.md

Institutul Național de Cercetări Economice (INCE) este o organizație din sfera științei și inovării, cu forma juridică de organizare – instituție publică.

Domeniul de activitate al INCE cuprinde cercetărilor științifice de profil economic, financiar, statistic, reformarea sferei sociale și integrarea Republicii Moldova în circuitul economic mondial.

Scopul principal al activității INCE constă în revitalizarea științei economice prin organizarea și efectuarea cercetărilor științifice fundamentale și aplicative, vizând evoluția proceselor economice și sociale din țară, asigurarea unei creșteri economice durabile, atingerea unui nivel de trai decent și sporirea calității vieții populației.

Institutul Național de Cercetări Economice

MD 2068. Chișinău, str. Ion Creanga, 45

Tel: (+37322)50-11-30

Fax: (+37322)74-37-94

www.ince.md